Perspektive i primjene humanističkog kapitalizma Brunella Cucinellija

Norac-Kevo, Lucija

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management / Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:191:799654

Rights / Prava: Attribution 4.0 International/Imenovanje 4.0 međunarodna

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-20**

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FAKULTET ZA MENADŽMENT
U TURIZMU I UGOSTITELJSTVU
OPATIJA, HRVATSKA

Repository / Repozitorij:

Repository of Faculty of Tourism and Hospitality Management - Repository of students works of the Faculty of Tourism and Hospitality Management

zir.nsk.hr

uniri DIGITALNA KNJIŽNICA

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U RIJECI

FAKULTET ZA MENADŽMENT U TURIZMU I UGOSTITELJSTVU

OPATIJA

LUCIJA NORAC-KEVO

PERSPEKTIVE I PRIMJENE HUMANISTIČKOG KAPITALIZMA BRUNELLA CUCINELLIJA

Perspectives and Applications of Brunello Cucinelli's Humanistic Capitalism

DIPLOMSKI RAD

OPATIJA, 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI

FAKULTET ZA MENADŽMENT U TURIZMU I UGOSTITELJSTVU

OPATIJA

LUCIJA NORAC-KEVO

PERSPEKTIVE I PRIMJENE HUMANISTIČKOG KAPITALIZMA BRUNELLA CUCINELLIJA

Perspectives and Applications of Brunello Cucinelli's Humanistic Capitalism

DIPLOMSKI RAD

Kolegij: Poslovna kultura i etika

Mentor: dr. sc. Marija Ivaniš, izv. prof.

Student: Lucija Norac-Kevo

Matični broj: 4051/23

Smjer: Održivi razvoj turizma

OPATIJA, rujan 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI UNIVERSITY OF RIJEKA
FAKULTET ZA MENADŽMENT U TURIZMU I UGOSTITELJSTVU
FACULTY OF TOURISM AND HOSPITALITY MANAGEMENT
OPATIJA, HRVATSKA CROATIA

IZJAVA O AUTORSTVU RADA I O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG DIPLOMSKOG RADA

Lucija Norac-Kevo (ime i prezime studenta)

4051/23 (Matični broj studenta)

PERSPEKTIVE I PRIMJENE HUMANISTIČKOG KAPITALIZMA BRUNELLA CUCINELLIJA
(naslov rada)

Izjavljujem da sam ovaj rad samostalno izradila, te da su svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, Internet stranice, zakoni i sl. u radu jasno označeni kao takvi, te navedeni u popisu literature.

Izjavljujem da kao student–autor diplomskog rada, dozvoljavam Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa diplomskim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog mog diplomskog rada kao autorskog djela pod uvjetima Creative Commons licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na http://creativecommons.org/liceses/.

U Opatiji, rujan 2024.

Student - autor:

Lucija Norac-Kevo

(potpis)

SAŽETAK:

Kriza ljudskosti u 21. stoljeću dovodi do procvata neoliberalnog kapitalizma koji guši čovjekovu slobodu, dostojanstvo i prostor za rast. Svjesni činjenice da u bližoj budućnosti neće doći do zamjene ekonomskog sustava kapitalizma (neoliberalna forma) nekim drugim ekonomskim sustavom, jedini je način svojevrsno "humanizirati" postojeći. Stoga je tema ovog diplomskog rada „Perspektive i primjene humanističkog kapitalizma Brunella Cucinellija". Kroz rad se teorijski i pojmovno daje uvid u evoluciju ekonomskih sustava, trenutno stanje kapitalizma i detaljno se objašnjava koncept humanističkog kapitalizma i mogućnosti njegove primjene.

Upravo je filozofija rada Brunella Cucinellija primjer kako kapitalizam može djelovati u skladu s poštovanjem moralnih načela, a u isto vrijeme ostvarivati profit. Radi se o višem obliku kapitalizma koji zadržava slobodu tržišta i ne ugrožava dostojanstvo radnika, za razliku od postojećeg sustava kapitalizma. Manjina koja posjeduje moć preko svog univerzalnog simbola autoriteta – kapitala, često nečasno dolazi do profita, ostavljajući za sobom socijalnu nepravdu. Ta nepravda generira niz negativnih socioloških promjena u današnjem društvu rađajući apatiju i besmisao. U tom procesu mentalnog dresiranja, pojedinac je onemogućen da se bavi pitanjima o smislu i kao takav je podoban konzument za konzumerističku kulturu koja putem svoje produžene ruke – masovnih medija, ostvaruje veliki napredak. Dostojanstvo čovjeka je pregaženo i ideali su protjerani, na njihovo mjesto je došao profit. Ljudi poput gospodina Brunella Cucinellija nam ulijevaju nadu u dobro u čovjeku! Kako bi se ispitalo trenutno stanje u hrvatskim kompanijama i moguću implementaciju humanističkog kapitalizma, kroz ovaj je rad izvedeno istraživanje stajališta zaposlenika, menadžera i vlasnika o njihovim stavovima vezano za navedene teme.

Ovaj diplomski rad pridonosi obradi tematike u teorijskom i u praktičnom smislu. Prije svega, svaki od pojmova obrađen je kroz dosadašnja istraživanja autora, nakon čega su izneseni rezultati provođenja anketnog ispitivanja o perspektivama i primjenama humanističkog kapitalizma Brunella Cucinellija, a kao takvo može poslužiti i kao temelj za daljnja proučavanja.

Ključne riječi: etika, kapitalizam, humanistički kapitalizam, Brunello Cucinelli

SUMMARY:

The crisis of humanity in the 21st century leads to the flourishing of neoliberal capitalism, which suppresses human freedom, dignity, and space for growth. Aware of the fact that in the near future there will be no replacement of the economic system of capitalism (neoliberal form) with another economic system, the only way is to somehow "humanize" the existing one. Therefore, the topic of this thesis is "Perspectives and Applications of Humanistic Capitalism by Brunello Cucinelli." The paper provides a theoretical and conceptual insight into the evolution of economic systems, the current state of capitalism, and explains in detail the concept of humanistic capitalism and the possibilities of its application.

The philosophy of Brunello Cucinelli's work is precisely an example of how capitalism can operate in accordance with respect for moral principles while simultaneously achieving profit. It is a higher form of capitalism that retains market freedom and does not jeopardize the dignity of workers, unlike the existing system of capitalism. The minority that possesses power through its universal symbol of authority – capital, often dishonestly gains profit, leaving behind social injustice. This injustice generates a series of negative sociological changes in today's society, giving rise to apathy and meaninglessness. In this process of mental conditioning, the individual is prevented from engaging with questions of meaning and, as such, becomes a suitable consumer for the consumerist culture, which, through its extended arm – mass media, makes significant progress. Human dignity is trampled, and ideals are banished, replaced by profit. People like Mr. Brunello Cucinelli give us hope in the goodness of humanity! In order to examine the current state in Croatian companies and the possible implementation of humanistic capitalism, a survey was conducted in this paper on the attitudes of employees, managers, and owners regarding the mentioned topics.

This thesis contributes to the treatment of the topic in both theoretical and practical terms. First and foremost, each term is covered through previous research by the author, followed by the presentation of survey results on the perspectives and applications of Brunello Cucinelli's humanistic capitalism, which can serve as a basis for further studies.

Keywords: ethics, capitalism, humanistic capitalism, Brunello Cucinelli

SADRŽAJ:

SAŽETAK

SUMMARY

1. UVOD 1
1.1. Problem, predmet i objekti istraživanja 1
1.2. Svrha, ciljevi i znanstvene metode istraživanja 2
1.3. Ocjena dosadašnjih istraživanja 3
1.4. Znanstvena hipoteza i pomoćne hipoteze 5
1.5. Struktura rada 6
2. ULOGA I ZNAČAJ HUMANISTIČKOG KAPITALIZMA 9
2.1. Potreba za humanističkim kapitalizmom 9
2.2. Povijesni razvoj ekonomskih sustava 12
2.2.1. Humanistički pristup kapitalizmu 18
2.2.2. Utjecaj humanističkog kapitalizma na zaposlenike, društvo i okoliš 20
2.2.3. Usporedba humanističkog kapitalizma s tradicionalnim kapitalističkim modelima 23
2.3. Moderno društvo i kriza ljudskosti 25
2.3.1. Odnos profita i morala 28
2.3.2. Međuovisnost uspjeha i stvarne sreće 30
2.3.3. Razmatranje kritika i kontroverzi vezanih uz koncept humanističkog kapitalizma 35
3. OPĆENITO O TVRTCI BRUNELLO CUCINELLI S.p.A. 37
3.1. Osnovne informacije o tvrtci 38
3.2. Povijesni pregled tvrtke 39
3.3. Poslovni model tvrtke 46
3.4. Pregled asortimana tvrtke 47
3.5. Financijski pokazatelji uspješnosti 48
4. PRIMJENJENI HUMANISTIČKI KAPITALIZAM U TVRTCI BRUNELLO CUCINELLI S.p.A. 52
4.1. Humanistički kapitalizam 52
4.1.1. Etika i moral u poslovanju 57
4.1.2. Ljepota i estetika 59
4.1.3. Uloga reda i rada 60

4.2. Ekonomska održivost 61
4.3. Moralna održivost 63
4.4. Održivost okoliša 66
5. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE O PERSPEKTIVAMA I PRIMJENAMA HUMANISTIČKOG KAPITALIZMA BRUNELLA CUCINELLIJA 69
5.1. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA 69
5.1.1. Vrste istraživanja i podataka 69
5.1.2. Područje istraživanja 73
5.1.3. Ciljani uzorak istraživanja 73
5.1.4. Mjerni instrumenti 73
5.1.5. Metode statističke analize 75
5.1.6. Valjanost i pouzdanost istraživanja 75
5.2. INTERPRETACIJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA 76
6. ZAKLJUČAK: 94
7. LITERATURA 96
POPIS GRAFIKONA, SHEMA I TABLICA 99
POPIS PRILOGA 101

1. UVOD

Uvod je jedan od najvažnijih dijelova svakog diplomskog rada jer kroz njega autor navodi čitatelje na interes za rad, ali daje uvid u način na koji je rad koncipiran. Nastavno tomu, ovaj se dio sastoji od sljedećih cjelina:

1. Problem, predmet i objekti istraživanja
2. Svrha, ciljevi i znanstvene metode istraživanja
3. Ocjena dosadašnjih istraživanja
4. Znanstvena hipoteza i pomoćne hipoteze
5. Struktura rada

Kroz ovaj će se dio dati osvrt na poticaj odabira teme, a sve to na temeljit, jasan i privlačan način.

1.1. Problem, predmet i objekti istraživanja

Spoznaja da se nalazimo u etički kriznim vremenima, u kojima je profit važniji od dostojanstva radnika, važno je poticati razvoj novih ekonomskih oblika kao što je humanistički kapitalizam. U ovom se radu analizira temeljni problem koji leži u sučeljavanju tradicionalnog kapitalističkog modela s potrebom za humanističkim pristupom u poslovanju. Kako se svjetska ekonomija mijenja i postaje sve više globalizirana, postavlja se pitanje kako uskladiti ekonomsku efikasnost s društvenom odgovornošću i poštovanjem ljudskih vrijednosti. U tom kontekstu, istražuje se kako koncept humanističkog kapitalizma, kao što ga zagovara Brunello Cucinelli, može ponuditi alternativu tradicionalnom kapitalizmu. PROBLEM ISTRAŽIVANJA predstavlja gubitak interesa društva za unapređenje boljih uvjeta rada, ali i upoznavanja djelatnika o koristima koje bi imali od primjene humanističkog kapitalizma.

PREDMET ISTRAŽIVANJA je analiza koncepta humanističkog kapitalizma, s posebnim osvrtom na filozofiju i praksu Brunella Cucinellija, poznatog talijanskog poduzetnika, filozofa,

dizajnera, vizionara i filantropa u pravom smislu te riječi. Fokus rada je istraživanje kako Cucinellijeva vizija poslovanja, koja uključuje poštovanje radnika, očuvanje tradicije, ekološku održivost i društvenu odgovornost, može doprinijeti stvaranju pozitivnih promjena u poslovnom svijetu i društvu u cjelini i koje su perspektive i primjene istog.

OBJEKTI ISTRAŽIVANJA su etika, kapitalizam, humanistički kapitalizam, Brunello Cucinelli

1.2. Svrha, ciljevi i znanstvene metode istraživanja

SVRHA ISTRAŽIVANJA je proširiti ideju humanističkog kapitalizma i saznati njegove perspektive i primjene u Republici Hrvatskoj. CILJ ISTRAŽIVANJA ovog diplomskog rada je utvrditi smatraju li mogućom primjenu humanističkog kapitalizma oni koji su u doticaju s tržištem rada; zaposlenici, menadžeri, vlasnici, i koji su njihovi pogledi na temeljna njegova načela.

Pojedinačni ciljevi:

1. Pojmovno i teorijski razmotriti razvoj ekonomskih sustava kao podlogu za shvaćanje pojma humanističkog kapitalizma, s naglaskom na filozofiju poslovanja Brunella Cucinellija

2. Ukazati na probleme trenutnog oblika kapitalizma i objasniti važnost okretanja humanističkom kapitalizmu

3. Prikazati rezultate istraživanja provedenog među zaposlenicima, menadžerima i vlasnicima na području Republike Hrvatske o perspektivama i primjenama humanističkog kapitalizma Brunella Cucinellija

U ovom su se diplomskom radu za potrebe istraživanja koristile **kvalitativne i kvantitativne metode.** Prethodno navedeni pojedinačni ciljevi zahtijevali su korištenje metoda indukcije i dedukcije, metoda sustavne sinteze i analize, metoda generalizacije i specijalizacije, metoda dokazivanja, ali i metoda klasifikacije.

U svrsi obrade sekundarnih podataka u ovom diplomskom radu koristila se povijesna metoda, kojom se istražilo dosadašnje znanstvene spoznaje u stručnim i znanstvenim radovima, i to domaćih i stranih autora, iz područja kapitalizma i odnosa prema radniku.

S druge strane, u svrhu prikupljanja **primarnih podataka** sastavljen je anketni upitnik, a podaci su prikupljeni metodom ispitivanja i to anketnim upitnikom distribuiranim putem društvenih mreža. Uzorak čine osobe koje su zaposlenici, menadžeri i vlasnici; svi oni koji su u doticaju s tržištem rada i imaju veći ili manji utjecaj na formiranje organizacije u kojoj rade.

1.3. Ocjena dosadašnjih istraživanja

Zanimanje za odnos kapitalizma prema radniku je omiljena tema velikog broja filozofa koji već dugi niz godina polemiziraju na tu temu. Neki od najpoznatijih, od kritičara do pobornika su: Karl Marx, Max Weber, Herbert Marcuse, Jean-Paul Sartre, Adam Smith, Friedrich Hayek, Milton Friedman, Ludwig von Mises, Ayn Rand.. Mnogi su autori znanstvene i stručne literature dosad obrađivali spomenutu temu, a sve je više objavljenih i empirijskih istraživanja o odnosu kapitalizma na zaposlenike i društvo. Menadžeri su shvatili kako je pravedno uređeno poslovanje koje će se voditi zakonskim, etičkim i pravnim koracima, temelj za dugoročan rast i uspjeh, što donosi i stabilan profit, ali bez, koliko je moguće, negativnog utjecaja na okoliš i zaposlenike.

Porter i Kramer (2011.) istraživanje pod nazivom "Creating Shared Value" s ciljem uvida kako tvrtke mogu postići uspjeh i profitabilnost kroz stvaranje vrijednosti za društvo, istovremeno promičući društvenu odgovornost i održivost. Integracija društvene odgovornosti u poslovnu strategiju može imati pozitivan utjecaj na tvrtke, društvo i okoliš. Glavni cilj je bio istražiti kako tvrtke mogu prepoznati i iskoristiti prilike koje proizlaze iz rješavanja društvenih problema u svojim operacijama. Osnovna metodologija istraživanja uključuje analizu poslovnih praksi različitih tvrtki koje su uspješno integrirale društvenu odgovornost u svoje strategije. Ovo istraživanje uključuje studije slučaja, intervjuiranje menadžera i radnika, analizu financijskih

performansi tvrtki koje primjenjuju koncept stvaranja zajedničke vrijednosti te analizu utjecaja njihovih aktivnosti na društvo i okoliš.[1]

Fumagalli (2018.) je proveo empirijsko istraživanje povezanosti zadovoljstva na poslu i opće sreće, 2018. godine i to na uzorku od 104 ispitanika. Osnovni cilj istraživanja bio je utvrditi postoji li povezanost između zadovoljstva zaposlenika na poslu i opće sreće, odnosno ispitati teorijske pretpostavke o pozitivnom odnosu ove dvije varijable. Empirijsko istraživanje je potvrdilo inicijalnu pretpostavku da je opća sreća u životu povezana sa zadovoljstvom na poslu, iako je dobiveni statistički rezultat povezanosti između zadovoljstva na poslu i opće sreće relativno nizak.[2]

Piketty (2013.) u svom djelu "Kapital u 21. stoljeću" kroz razmatranje povijesnih podataka, Piketty proučava ekonomske podatke iz različitih zemalja tijekom razdoblja od stoljeća ili više kako bi identificirao dugoročne trendove ekonomske nejednakosti. Istražuje dugoročne trendove ekonomske nejednakosti u razvijenim zemljama, posebno fokusirajući se na odnos između stope povrata na kapital i stope gospodarskog rasta. Na temelju svojih analiza, Piketty nudi nekoliko političkih prijedloga za smanjenje ekonomske nejednakosti, uključujući progresivno oporezivanje bogatstva, globalno oporezivanje kapitala i povećanje transparentnosti u financijskim transakcijama.[3]

Očekivani rezultati istraživanja, očekivani doprinos zajednici i primjena rezultata istraživanja

Bez obzira na rezultate ankete, istraživanje će pružiti uvid u „formu mentis“ društva i na trenutno stanje na tržištu rada. Provedeno istraživanje je aktualno i samim tim može imati svrhu i primjenu u budućnosti jer je prvo empirijsko istraživanje provedeno na temu filozofije poslovanja Brunella Cucinellija u Republici Hrvatskoj.

---

[1] Porter, M.E. i Kramer, M.R. (2011) Creating Shared Value – How to reinvent capitalism and unleash a wave of innovation and growth. Harvard Business Review (online). Dostupno na: https://www.communitylivingbc.ca/wp-content/uploads/2018/05/Creating-Shared-Value.pdf (13.3.2024.)

[2] Fumagalli, L. (2019) *Povezanost zadovoljstva na poslu i opće sreće.* Diplomski rad. Zagreb: Ekonomski fakultet.

[3] Piketty, T. Kapital u 21. stoljeću, Profil knjiga, Zagreb, 2014.

OČEKIVANI REZULTATI ISTRAŽIVANJA su sljedeći:

1. Spoznati će se stanje zadovoljstva zaposlenika na tržištu rada i odnosa poslodavaca prema njima kao osobama s dostojanstvom

2. Utvrditi će u kojoj mjeri zaposlenici dobijaju potporu od poslodavaca za profesionalni razvoj i transparentnost komunikacije u organizaciji

3. Utvrditi će se odvajaju li poslodavci sredstva ulaganjem u širu zajednicu, za poboljšanje i unaprjeđenje društva

4. Utvrditi će se mišljenje ispitanika o ideji humanističkog kapitalizma

5. Utvrditi će se ima li humanistički kapitalizam s naglaskom na filozofiju poslovanja Brunella Cuccinelija perspektivu za primjenu u praksi drugih organizacija

Provedenim istraživanjem kroz ovaj diplomski rad dao bi se sljedeći **ZNANSTVENI DOPRINOS, u teorijskom, ali i u praktičnom smislu**, a to je: Utvrđivanje pojmova ekonomskih modela, razumijevanje problematike kapitalizma i moguće perspektive i primjene humanističkog kapitalizma u praksi.

PRIMJENA REZULTATA ISTRAŽIVANJA: Interpretirani rezultati ovog diplomskog rada koji nosi naslov **„Perspektive i primjene humanističkog kapitalizma Brunella Cucinellija“**, potvrditi će postavljenu temeljnu znanstvenu hipotezu rada. Prikupljeni rezultati biti će zanimljivi, jer će se utvrditi koliko su zaposlenici, menadžeri i vlasnici zainteresirani za temu humanističkog kapitalizma, te smatraju li, po svojoj procjeni, moguću primjenu istog. Naposljetku, spoznati će se opća klima na tržištu rada u Republici Hrvatskoj i uvjeti rada zaposlenika.

1.4. Znanstvena hipoteza i pomoćne hipoteze

Obzirom na postavljene i prethodno navedene probleme istraživanja iz kojih proizlazi predmet i objekti istraživanja, postavlja se sljedeća **ZNANSTVENA HIPOTEZA, koja glasi: Građani Republike Hrvatske; zaposlenici, menadžeri i vlasnici poduzeća, smatraju**

mogućom implementaciju humanističkog kapitalizma Brunella Cucinellija u praksi. Znanstvena hipoteza postavljena je na temelju **tri pomoćne hipoteze:**

H1: Humanistički kapitalizam Brunella Cucinellija predstavlja viši oblik kapitalizma i kao takav stavlja zaposlenika u centar organizacije

H2: Bolji uvjeti rada i promjena paradigme odnosa prema čovjeku su preduvjet za napredak poduzeća koje posluje etički

H3: Zaposlenici, menadžeri i vlasnici u poduzećima smatraju pozitivnom ideju humanističkog kapitalizma

H4: U Republici Hrvatskoj radnik je zadovoljan odnosom poslodavca prema njemu i društvu u cjelini

1.5. Struktura rada

Diplomski rad sadrži pet tematski povezanih dijelova.

U **UVODU** diplomskog rada određuje se problem, predmet i objekti istraživanja. Također, pojašnjavaju se svrha, ciljevi i znanstvene metode istraživanja koje su korištene u radu. Iznosi se ocjena dosadašnjih istraživanja, a uz to se postavlja znanstvena hipoteza uz pomoćne hipoteze, te se opisuje struktura rada.

Drugi dio rada nosi naziv ULOGA I ZNAČAJ HUMANISTIČKOG KAPITALIZMA, a sastoji se od sljedećih cjelina: *1) Povijesni razvoj ekonomskih sustava, 2) Moderno društvo i kriza ljudskosti,* od kojih svaka sadrži i svoje podcjeline. U prvoj cjelini se izlaže povijesno-teorijski dio, u kojemu se nastoji iznijeti povijesni razvoj ekonomskih sustava, sa dosadašnjim pojmovnim i teorijskim razmatranjima, iz kojih proizlaze i brojne ekonomske i društvene teorije i podjele. Također, opisuje se humanistički pristup kapitalizmu, utjecaj humanističkog kapitalizma na zaposlenike, društvo i okoliš i usporedba humanističkog kapitalizma s tradicionalnim kapitalističkim modelima. Druga cjelina ističe koncept modernog društva i krizu ljudskosti, sa pojmovnim određenjem istraživanog problema, uz sagledavanje povijesnog aspekta. U ovom se

dijelu detaljno opisuje odnos profita i morala, međuovisnost uspjeha i stvarne sreće i razmatranje kritika i kontroverzi vezanih uz koncept humanističkog kapitalizma.

Naziv trećeg dijela diplomskog rada nosi naziv **OPĆENITO O TVRTCI BRUNELLO CUCINELLI S.p.A.**, a sastoji se od sljedećih cjelina: *1) Osnovne informacije o tvrtci, 2) Povijesni pregled tvrtke, 3) Poslovni model tvrtke, 4) Pregled asortimana tvrtke i 5) Financijski pokazatelji uspješnosti.* Ovaj dio rada ima za cilj predstaviti cjelokupan koncept poslovanja kompanije Brunello Cucinelli. U prvom poglavlju se razmatraju osnovne informacije o tvrtci, kao što su lokacija, godina osnivanja, poslovni segmenti, najpoznatiji proizvodi, filozofija poslovanja. Drugo poglavlje odnosi se na povijesni aspekt početaka rada i proizvodnje, sagledavajući napredak od samog početka osnutka pa do danas. U trećem poglavlju razmatraju se područja rada kompanije, odnosno sve istraživačko-razvojne aktivnosti i raspored timova. Četvrti dio obilježava pregled asortimana tvrtke, najpoznatiji proizvodi koji su osigurali autentičnost brenda i posebna filozofija rada aktualne organizacijske strukture, te organe kompanije. U petoj cjelini sagledavaju se financijski pokazatelji uspješnosti i njihova uvjetovanost filozofijom poslovanja koja ne isključuje moralno poslovanje.

PRIMJENJENI HUMANISTIČKI KAPITALIZAM U TVRTCI BRUNELLO CUCINELLI S.p.A. je naziv četvrtog dijela diplomskog rada, a sastoji se od sljedećih dijelova: *1) Humanistički kapitalizam, koji se sastoji od a) Etika i moral u poslovanju, b) Ljepota i estetika i c) Uloga reda i rada, 2) Ekonomska održivost, 3) Moralna održivost, 4) Održivost okoliša, 5) Održivost kulture i 6) Duhovna održivost*. Četvrti dio temeljito objašnjava funkcioniranje rada tvrtke Brunello Cucinelli na temeljima humanističkog kapitalizma. Prva cjelina iznosi razradu ideje humanističkog kapitalizma, pozadinu i važnost, dok se u podcjelinama govori o etici i moralu u poslovanju, ljepoti i estetici i ulozi reda i rada u ukupnom pozitivnom poslovnom rezultatu. U drugoj cjelini koja nosi naslov Ekonomska održivost problematizira se odnos morala i profita. U trećoj cjelini problematizira se moralna održivost i stavlja se naglasak na vrijednosti na kojima stoji poduzeće. Četvrta cjelina koja nosi naslov Održivost okoliša ukazuje na važnost poštivanja i vraćanja prirodi kao neiscrpnom izvoru inspiracije i važnosti za buduće generacije. Održivost kulture je peta cjelina u kojoj se govori o baštinjenju stečenih civilizacijskih tokova koji se ne bi smjeli zanemariti ili zaboraviti. Duhovna održivost je šesta cjelina i ona problematizira metafizičko

u čovjeku i kako ono utječe na čovjekovu težnju ka uspjehu i ostvarenju nečega lijepog, plemenitog i uzvišenog.

Peti dio diplomskog rada je analitičko-eksperimentalni dio diplomskog rada i naziva se EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE O PERSPEKTIVAMA I PRIMJENAMA HUMANISTIČKOG KAPITALIZMA BRUNELLA CUCINELLIJA. Sastoji se od dvije cjeline: 1) Metodologija istraživanja i 2) Interpretacija rezultata dobivenih istraživanjem. Prva cjelina sadrži i svoje podcjeline kojima se nastoji objasniti vrste istraživanja i podataka, istraživačka pitanja i ciljeve istraživanja, područja i ciljani uzorak istraživanja, kao i mjerne instrumente, metode statističke analize, te valjanost i pouzdanost istraživanja. U drugom dijelu iznose se rezultati istraživanja, a sve navedeno doprinijet će i razradi treće cjeline koja predstavlja perspektivni dio, u kojemu se prema prethodno razrađenim hipotezama predlažu konkretni koraci u mogućoj primjeni humanističkog kapitalizma.

Posljednji dio diplomskog rada je **ZAKLJUČAK** koji predstavlja interferentnost između teorijskih spoznaja i dobivenih rezultata empirijskog istraživanja, kojima je dokazana znanstvena hipoteza.

2. ULOGA I ZNAČAJ HUMANISTIČKOG KAPITALIZMA

Humanistički kapitalizam prema Brunellu Cucinelliju temelji se na ideji stvaranja poslovnog okruženja koje poštuje ljudsko dostojanstvo i moralne vrijednosti dok istovremeno ostaje profitabilno. Cucinelli vjeruje u ravnotežu između poštene profitabilnosti i dobrobiti zajednice, te uvažavanje ljudske privatnosti. Njegova filozofija uključuje održavanje harmoničnih odnosa unutar radnog kolektiva i etički pristup poslovanju, što omogućava rast i razvoj uz poštovanje čovjekovih prava i dostojanstva. Stoga se ovo poglavlje sastoji od sljedećih tematskih cjelina: 1) Potreba za humanističkim kapitalizmom, 2) Povijesni razvoj ekonomskih sustava, 3) Humanistički pristup kapitalizmu, 4) Utjecaj humanističkog kapitalizma na zaposlenike, društvo i okoliš i 5) Usporedba humanističkog kapitalizma s tradicionalnim kapitalističkim modelima.

2.1. Potreba za humanističkim kapitalizmom

U krizi ljudskosti, koja se provlači kroz sve dijelove ljudskog postojanja, pa tako i na našu civilizaciju, jasna je potreba za svim što bi vodilo pravednijem odnosu prema ljudskom biću. Od svakog odgovornog roditelja može se čuti kako svoje dijete poučava i upozorava: „Budi čovjek!" I ne samo od roditelja, već i od svakog drugog dobronamjernog čovjeka isti poziv se čuje. Čovjek je razumno biće. Na to ukazuje i sama etimologija riječi čovjek, koja kod nas podrijetlo ima u staroslavenskoj riječi čelovek, što znači: čelom (umom) okrenut ka vječnosti (čelo-vek). Isto tako se kaže i na ruskom jeziku: čelovek. Na zapadu, za čovjeka se kaže na latinskom: homo, hominus; na engleskom: human; na talijanskom: uomo.. Sve te riječi imaju indoeuropski korijen: um. Time se ukazuje da je čovjek umno (razumno) biće. I sama riječ razum upućuje na to da čovjek rasuđuje umom (raz-um). Na grčkom jeziku za čovjeka se kaže: antropos (ανθρωπος), a to znači – onaj koji gleda prema gore. Dakle, čovjek, kao gospodar na Zemlji, upućen je da se rukovodi nebom, odnosno metafizičkim u sebi. I zato je čovjek i zemaljsko i nebesko biće; i materijalno i duhovno biće. Sam čovjek postavlja se gledajući prema duhu ili materiji; sam se opredjeljuje za materijalno ili za duhovno blago. Današnji čovjek traga za srećom izvan sebe, a tamo je ne nalazi jer je sreća isključivo proizvod naš samih, jer gdje je naše blago, ondje će biti i srce naše. Nije sve što je oku vidljivo, moramo težiti onomu što je srcem vidljivo. Ljudska nevidljiva prtljaga je mnogo veća. I

zato, svaki naš korak bi trebao biti – duhovni iskorak, a to biva samo dobrim djelom. [4] Želimo li govoriti o ljudskim mogućnostima u njihovom najboljem svjetlu, moramo najprije vjerovati u njihovo postojanje i prisutnost. U suprotnom, čovjeka će „vjetar nositi kako hoće“ i on će se izroditi, jer postoje i ljudske mogućnosti u najgorem mogućem obliku. Ne smijemo dopustiti da nas vjerovanje u moguću humanost čovjeka zaslijepi pred činjenicom da humana ljudska bića jesu, a vjerojatno će uvijek i biti, u manjini. No, upravo ta činjenica svakog od nas poziva da se pridruži manjini: stvari stoje loše, ali ne damo li sve od sebe da ih učinimo boljima, sve će postati još gore. [5]

Veoma je važno činiti dobra djela. Svatko od nas može posvjedočiti činjenici da kada učinimo dobro djelo, naravno pomogli smo drugome, ali u prvom planu smo pomogli sebi. Pomaganje drugima donosi radost davatelju. Kada ne tražimo ništa natrag, dajemo bezuvjetno, a kada tako činimo dobijamo najljepši mogući dar, a to je radost u srcu i svijest da smo čovjek po definiciji te riječi! U današnjem svijetu, u kojemu se zbog svojeg konformizma zaboravlja drugi, dolazi do propadanja osnovnih etičkih načela u međuljudskim odnosima. Onaj drugi više ne postaje moj cilj, nego moje sredstvo za ostvarenje sebičnih ciljeva. Upravo u ovakvoj klimi koja vlada i poručuje pojedincu da je bezvrijedan i da sam po sebi nije vrijedan ukoliko ne ostvari društveno nametnute kriterije, potreba je za nečim novim, što bi potaklo bolji odnos prema ljudima, a to je humanistički kapitalizam. Humanistički kapitalizam stavlja čovjeka u središte organizacije, znajući da od njega ovisi kompletna organizacija. Njegovo zadovoljstvo, kreativnost, dobri uvjeti rada, adekvatna cijena radnog sata i ostali detalji usmjereni pobljšanju njegove pozicije, pridonose boljem poslovnom rezultatu. Jer što nam vrijedi profit, ukoliko smo u procesu dolaska do istog pregazili nečije dostojanstvo. Svako dobro djelo se vrati, možda ne u izravnom obliku; na isti način u kojem je učinjeno, ali dobrota se umnaža i kao boomerang vraća davatelju. Isto tako i loše stvari, sve dođe na naplatu, a osobe koje čine loše drugima ne mogu biti sretne, jer za sreću je potrebna radost, a radost se samo i isključivo može nastaniti u čistom srcu žednom pravde. Svaka osoba bi trebala težiti poboljšanju dobrote u sebi, u toj stavci nikada do kraja ne trebamo biti zadovoljni, moramo uvijek težiti ka još dobrih djela i tako se usavršavati. Ta čežnja za rastom vuče za sobom radoznalost, koju ne smijemo nikako izgubiti.

[4] Janjić, J., Biti čovek, Politika, dostupno na https://www.politika.rs/sr/clanak/557383/Biti-covek (15.3.2024.)
[5] Frankl, V.E., Nečujan vapaj za smislom, Izdavač Naprijed, Zagreb, 1981., str. 28.

Cijeli obrazovni sustav i neoliberalni izrabljivački kapitalizam, uz pomoć svoje produžene ruke - masovnih medija, guši radoznalost u čovjeku. Ta radoznalost budi unutrašnjeg homo ludensa. Specifičnost rada Brunella Cucinellija u industriji kakva je njegova dovodi do ozbiljnih poslovnih rezultata. Cucinelli je uvidio da kreativnost, pozivajući se na znanja filozofa poput Rousseaua, ne može postojati u lošem ambijentu. Zato svi njegovi zaposlenici rade u estetski uređenim interijerima i svi s pogledom na predivne krajolike koji potiču sinergiju duha, tijela i znanja. Možemo reći da današnjem zaposleniku nedostaje prostora za igru i maštu. Igra je jedan od načina kroz koji možemo živjeti, čovjek je po prirodi i homo ludens; biće igre. Ozbiljan posao je onaj koji se izrođuje u igru, ali i nadalje vrijedi kao nešto ozbiljno. Tu pojavu obuhvaća snažan smisao za agon, koji se nadvio nad svijetom, ali u oblicima koji su drugačiji od nekadašnjih. Porast smisla za igru, koji svijet vodi u smjeru igre, ujedno znatno podupire činjenica da u svim područjima i pomoću svih sredstava ophođenje među ljudima je postalo mnogo lakše. Tehnika, publicitet i propaganda posvuda potiču javna natjecanja, te omogućuju da se ona ispune.[6] Ovaj nam neoliberalni kapitalistički sustav, osim gušenja mišljenja, guši i tu prirodnu potrebu za igrom i stvaranjem. Igra kao takva nas oslobađa od straha, od grča i to je način da se ne plašimo života nego da aktivno sudjelujemo u njemu. Čovjek koji je oslobodio svog homo ludensa je čovjek koji posjeduje radost, kreativnost i energiju. Složit ćemo se, takav pojedinac nije adekvatan konzument svega iz supermarketa neoliberalnog kapitalizma. Nasuprot probuđenom homo ludensu, osobe koje su svoje unutarnje dijete potisnuli, često su pojedinci na kakve, kako vrijeme prolazi, sve češće nalazimo; pojedinci koji su oholi, preozbiljni, koji su u grču i bez energije u dovoljnom intenzitetu. Upravo takav pojedinac se ne može poniziti kako to radi dijete, kako to rade veliki ljudi, koji su moralne gromade, ali su zadržali jednostavnost i poniznost, baš kao i gospodin Brunello Cucinelli, osobe koje su bez obzira na planetarne uspjehe, ostale jednostavne i dosljedne sebi. Gospodin Cucinelli je i kroz svoje odrastanje na selu u kući u kojoj nije bilo tekuće vode, struje ni grijanja, bio radostan. Često govori o tome kako su to bile formativne godine za njegovu današnju figuru, te su ga godine naučile sanjati. Bio je sretan jednako dok nije imao gotovo ništa (materijalno), i sada kada ima gotovo sve. Možemo uočiti da je njegova velika vrlina zahvalnost. Upravo zahvalnost nedostaje današnjem čovjeku, a ona je osnova za radost i zadovoljstvo.

[6] Huizinga, J., Homo ludens – o podrijetlu kulture u igri, Izdavač Naprijed, Zagreb, 1992., str. 180.

Brunello Cucinelli je bio zahvalan i na lošim razdobljima, jer je uvijek, kako tvrdi, bio svjestan da se ništa ne događa slučajno.

Cucinelli nas uči da sve u životu šalje poruku, svako razdoblje nas gradi i teška vremena nas najbolje grade. Teška vremena su vremena napretka. Moramo paziti da svjetlo koje je u nama ne postane tama. Zahvalnost je upravo ta koja nam pomaže da usprkos životnim nevoljama ne posustanemo i nastavimo dalje. Moramo dakle, poput Cucinellija, ne čekati da probudimo zahvalnost, nego već od sad, trebamo se opomenuti i živjeti radosno i zahvalno! Ovakav tip humanističkog kapitalizma, koji ne teži slijepim lovom za profitom, zasigurno ima veliku ulogu i značaj u napretku civilizacije. Možda je taj napredak monumentalan, ne samo zbog primjera dobrih financijskih rezultata, nego zbog napretka u odnosu prema čovjeku. Prema onom odnosu, kakav je uvijek trebao postojati, a nije – odnos pravednosti, poštovanja i uvažavanja, kao temelja dostojanstva čovjeka.

2.2. Povijesni razvoj ekonomskih sustava

Čovjekova urođena težnja organizaciji tijekom razdoblja se akumulirala i izrodila mnoštvo različitih ekonomskih sustava. U ovom poglavlju pokušati ću pružiti adekvatan pregled evolucije ekonomskih sustava, čije poznavanje je osnova za daljnje razumijevanje rada. Evolucija ekonomskih sustava je obilježena kontinuiranim promjenama i razvojem različitih modela. Od primitivnih zajednica temeljenih na razmjeni dobara sve do globalnog kapitalizma, ekonomski sustavi su odraz različitih društvenih, političkih i tehnoloških promjena kroz stoljeća.

U prapovijesti, ljudske zajednice su se oslanjale na razmjenu dobara (trampa) i usluga putem trgovine ili recipročnog darivanja. U ovom primitivnom obliku tržišta vrijednost nekog dobra je varirala ovisno o potrebama zajednice. Zajednice prvih ekonomskih oblika su većinski bile samodostatne, temeljene na sustavima samoobrane i suradnje. Prvi oblici ekonomskih sustava označavaju početak ljudske, ne samo društvene, nego i ekonomske organizacije, temeljeći se na jednostavnim, ali esencijalnim načelima razmjene i suradnje.[7] Naši su drevni preci oblikovali

[7] Ribarić, A., Razvoj tržišta kroz povijest, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku, 2018.

ekonomske sustave i ti su sustavi postavili temelje za razvoj kompleksnijih modela u kasnijim razdobljima. U prapovijesti, ljudske zajednice su se oslanjale na sustave razmjene dobara i usluga kako bi zadovoljile svoje osnovne potrebe. Ovi primitivni oblici tržišta nisu bili regulirani u smislu koji danas poznajemo; umjesto toga, razmjena je bila temeljena na potrebama zajednice i načelu uzajamnosti. Ljudi su trgovali hranom, oruđima, odjećom i drugim resursima kako bi zadovoljili svoje potrebe za hranom, skloništima i alatima. Osim trgovine, darivanje je također bio važan aspekt ekonomskih aktivnosti u prapovijesti. Kroz darivanje, ljudi su gradili društvene veze, stvarali savezništva i osiguravali resurse potrebne za preživljavanje. Ovaj oblik ekonomske razmjene, poznat kao reciprocitet, često je bio temeljen na načelu "dar za dar", gdje bi primljena usluga ili dar trebao biti uzvraćen na odgovarajući način. Prapovijesne zajednice su uglavnom bile samoodržive, što znači da su proizvodile većinu potrebnih resursa unutar lokalnog okruženja. Ove zajednice su razvile vještine lovstva, ribolova, poljoprivrede i obrade kako bi zadovoljile svoje potrebe za hranom, odjećom i skloništima. Ovisnost o lokalnim resursima promovirala je suradnju unutar zajednice i jačala međusobne veze. Unatoč primitivnim uvjetima, prapovijesni ljudi su razvili rutine trgovine i razmjene koje su omogućile širenje ideja, tehnologije i resursa. Putujući trgovci su prelazili velike udaljenosti, povezujući različite kulture i regije putem razmjene roba i informacija. Ovi rani oblici trgovine postavili su temelje za kasniji razvoj trgovinskih ruta i caravanskih putova koji su oblikovali kasniju povijest trgovine. Prapovijest i rani oblici ekonomskih sustava predstavljaju temelje ljudske ekonomske organizacije, gdje su razmjena, trgovina i suradnja bili ključni elementi preživljavanja. Ovi primitivni sustavi nisu samo osigurali materijalne potrebe, već su također oblikovali društvene strukture i međusobne odnose unutar zajednica. Razumijevanje ovih ranih oblika ekonomske aktivnosti pomaže nam bolje shvatiti kako su se ljudi prilagođavali svojim okolinama, razvijali međusobne veze i postavili temelje za kasnije ekonomske sustave koji su oblikovali ljudsku povijest.[8]

Feudalizam predstavlja jedan od najkarakterističnijih društvenih i ekonomskih sustava srednjovjekovne Europe. Ovaj sustav je obilježio organizaciju društva, ekonomije i politike, postavljajući temelje za razvoj kasnijih oblika vladavine i proizvodnih odnosa. Feudalizam je procvao u Europi tijekom srednjeg vijeka, nakon propasti Zapadnog Rimskog Carstva. [9]Nestabilnost tog razdoblja potaknula je lokalne vođe, poznate kao feudalne gospodare ili vlastele,

[8] Ibidem.
[9] Štivičić, Š., Oblikavanje feudalizma u zapadnoj Europi, Sveučilište u Zadru, 2016.

da preuzmu kontrolu nad teritorijima i organiziraju društvo prema feudalnom sustavu. Feudalno društvo se temeljilo na složenoj mreži odnosa između tri glavne klase: plemići, kmetovi i svećenstvo. Plemići su bili vlasnici zemlje i vojnih snaga, koji su dobivali posjede od vladara u zamjenu za vojnu službu. Kmetovi su bili vezani uz zemlju i radili su na feudalnim posjedima, pružajući radnu snagu i poljoprivredne proizvode u zamjenu za zaštitu i korištenje zemlje. Svećenstvo je igralo važnu ulogu kao duhovni autoritet i često je posjedovalo značajne posjede i političku moć. Feudalna ekonomija je bila temeljena na poljoprivredi i samodostatnosti. Većina ljudi je bila angažirana u poljoprivredi, proizvodeći hranu za lokalnu potrošnju. Vlasništvo nad zemljom je bilo ključno, a proizvodi su često razmjenjivani unutar feudalnih posjeda. Trgovina je bila ograničena i oslanjala se na razmjenu robe putem lokalnih tržnica. Feudalizam je pružao određenu razinu stabilnosti i zaštite u razdoblju velikih političkih i društvenih previranja. Međutim, isto tako je poticao društvenu nejednakost, jer su plemići uživali privilegije i vlasništvo nad resursima, dok su kmetovi bili vezani uz zemlju i imali ograničene slobode. Ograničena mobilnost i stagnacija u ekonomiji često su sprječavale inovacije i napredak. Feudalizam je postupno oslabio tijekom kasnog srednjeg vijeka, zbog faktora kao što su rast trgovine, jačanje monarhija i promjene u ratovanju. Razvoj srednjovjekovnih gradova i povećana mobilnost stanovništva podupirali su promjene prema novim ekonomskim i društvenim sustavima. Feudalizam je bio ključni dio europske povijesti, oblikujući društvene strukture i ekonomske odnose srednjeg vijeka. Iako je pružao određenu stabilnost, feudalizam je isto tako ograničavao napredak i promovirao društvenu nejednakost. Razumijevanje ovog sustava nam pomaže bolje shvatiti evoluciju europske povijesti i transformacije koje su dovele do modernih društava.[10]

Merkantilizam je bio dominantni ekonomski model i politička doktrina u Europi tijekom kolonijalne ere 16. do 18. stoljeća. Ovaj sustav je postavio temelje za razvoj europskih kolonijalnih carstava i oblikovao politiku trgovine i akumulacije bogatstva. Merkantilizam je ekonomski sustav koji teži povećanju nacionalnog bogatstva putem promicanja izvoza i ograničavanja uvoza. Ova doktrina vjeruje da je bogatstvo nacija ograničeno te da se može povećati stvaranjem trgovinskog suficita i akumulacijom zlata i srebra. Ključne ideje uključuju politike poput protekcionizma, monopolizacije trgovine i kolonijalne ekspanzije. [11]Merkantilističke politike su promovirale izvoz robe visoke vrijednosti kako bi se stvorio trgovinski višak i povećala količina zlata i srebra u

[10] Ibidem.
[11] Stiplošek, P., Razvoj ekonomske misli u periodu merkantilizma, Sveučilište u Rijeci, Ekonomski fakultet, 2019.

zemlji. Da bi se postigao taj cilj, vlade su primjenjivale carinske tarife i druge barijere kako bi ograničile uvoz stranih proizvoda. Također su poticale razvoj domaće industrije kako bi smanjile ovisnost o uvozu. Jedan od ključnih aspekata mercantilizma bio je naglasak na kolonijalnoj ekspanziji. Europske sile su osvajale i kolonizirale nove teritorije diljem svijeta kako bi osigurale sirovine, tržišta za svoje proizvode i jeftinu radnu snagu. Kolonije su postale ključni izvor sirovina poput šećera, pamuka, kave i začina, što je poticalo ekonomski rast i akumulaciju bogatstva u matičnim zemljama. Iako je mercantilizam pružio određene koristi europskim silama, kao što su ekonomska ekspanzija i akumulacija bogatstva, bio je često kritiziran zbog svojih ograničavajućih politika. Protekcionističke mjere su ograničavale slobodnu trgovinu i inovacije, dok su kolonijalna eksploatacija i trgovina robovima izazivali etičke i moralne kontroverze. Unatoč svojim ograničenjima, mercantilizam je ostavio trajan utjecaj na svjetsku ekonomsku i političku povijest. Njegove politike i ideje oblikovale su razvoj trgovine, kolonijalizma i međunarodnih odnosa u kasnijim razdobljima. Mnoge zemlje su kasnije prešle na liberalniji ekonomski model, ali su neke od mercantilističkih politika ostale prisutne u različitim oblicima sve do suvremenih vremena. Merkantilizam je bio ključni ekonomski model i politička doktrina u Europi tijekom kolonijalne ere, oblikujući politiku trgovine, kolonijalnu ekspanziju i međunarodne odnose. Iako su mnoge njegove politike bile ograničavajuće, mercantilizam je bio važan korak u razvoju moderne ekonomije i oblikovanju svjetskog trgovinskog sustava. Razumijevanje ovog sustava pomaže nam bolje shvatiti povijest ekonomske teorije i praksi te nas podsjeća na složenost i dinamiku međunarodnih ekonomskih odnosa. [12]

Kapitalizam je dominantni ekonomski sustav modernog svijeta, obilježen privatnim vlasništvom, slobodnim tržištima i trgovinskom konkurencijom. Ovaj sustav je transformirao ekonomske i društvene strukture te je bio ključan za stvaranje bogatstva i napretka u mnogim dijelovima svijeta. Kapitalizam je ekonomski sustav koji se temelji na privatnom vlasništvu sredstava proizvodnje, tržišnoj konkurenciji i slobodnoj razmjeni dobara i usluga. Osnovna ideja kapitalizma je da se tržište samoorganizira kroz ponudu i potražnju, te da konkurencija potiče inovacije i učinkovitost. Jedna od ključnih karakteristika kapitalizma je slobodno tržište, gdje su cijene dobara i usluga određene ponudom i potražnjom. Poduzetnici imaju slobodu pokretanja poslovanja i inovacija te su motivirani profitom[13]. Ovaj sustav potiče konkurenciju i kreativnost,

[12] Ibidem.
[13] Marunić, L., Od neoliberalizma do totalitarizma, Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet, 2018.

što rezultira boljim proizvodima i uslugama za potrošače. Kapitalizam promovira privatno vlasništvo nad sredstvima proizvodnje, što omogućuje pojedincima i tvrtkama da kontroliraju svoje resurse i odlučuju o njihovom korištenju. Ova sloboda vlasništva potiče ulaganja, inovacije i ekonomski rast, te omogućuje tržištu da se prilagodi promjenama u potražnji i tehnologiji. Jedna od ključnih prednosti kapitalizma je njegova sposobnost da potakne povećanje proizvodnje i ekonomski rast. Kroz poduzetnički duh, inovacije i tržišnu konkurenciju, kapitalizam je omogućio razvoj tehnologije, industrije i infrastrukture koji su poboljšali životni standard i stvorili nova radna mjesta. Unatoč svojim prednostima, kapitalizam se suočava s brojnim izazovima, uključujući socijalne nejednakosti, ekološke probleme i nestabilnosti tržišta. Neravnomjerna raspodjela bogatstva može dovesti do društvenih tenzija, dok nekontrolirani ekonomski rast može imati negativne učinke na okoliš i resurse. Kako bi se suočili s izazovima kapitalizma, mnoge države provode politike regulacije tržišta, socijalne politike i ekonomske reforme. Cilj je postići ravnotežu između slobodnog tržišta i socijalne pravde te osigurati održivi i inkluzivni ekonomski razvoj. Kapitalizam je oblikovao suvremeni svijet, potičući inovacije, ekonomski rast i globalnu povezanost. Iako se suočava s brojnim izazovima, kapitalizam ostaje dominantni ekonomski sustav zbog svoje sposobnosti prilagodbe i napretka. Razumijevanje njegovih karakteristika, prednosti i izazova ključno je za oblikovanje održivijeg i inkluzivnijeg ekonomskog sustava u budućnosti. [14]

Socijalizam je ideologija i ekonomski sustav koji teži kolektivnom vlasništvu nad sredstvima proizvodnje, društvenoj jednakosti i pravednoj raspodjeli bogatstva. Od svojih početaka u 19. stoljeću, socijalizam je bio ključni faktor u oblikovanju društvenih politika i borbi za radnička prava diljem svijeta. U srcu socijalizma leže ideje o društvenoj pravdi, solidarnosti i jednakosti. Socijalisti zagovaraju kolektivno vlasništvo nad sredstvima proizvodnje kako bi se osigurala pravedna raspodjela bogatstva i eliminirala ekonomska nejednakost. Osnovne vrijednosti uključuju jednakost prilika, socijalnu sigurnost i pristup osnovnim potrebama za sve članove društva. Postoje različite varijante socijalizma, uključujući demokratski socijalizam, marksizam, socijalnu demokraciju i komunizam. Svaka od ovih varijanti ima svoje specifične ideje o ulozi države, tržišta i civilnog društva u ostvarivanju društvene pravde.[15] Dok neki zagovaraju postupno

[14] Ibidem.
[15] Ibidem.

reforme unutar kapitalističkog sustava, drugi se zalažu za radikalnije promjene. Socijalističke politike mogu biti implementirane na različite načine, ovisno o političkim, ekonomskim i kulturnim uvjetima u pojedinoj zemlji. Primjeri uključuju nacionalizaciju ključnih industrija, progresivno oporezivanje, socijalno osiguranje, javno financiranje obrazovanja i zdravstva te radničke kooperative. Socijalistički eksperimenti su se provodili u različitim zemljama diljem svijeta, s različitim stupnjem uspjeha. Neki su primjeri uključivali nordijske države s njihovim modelom socijalne demokracije, dok su drugi bili više centralizirani i autoritarni, poput Sovjetskog Saveza ili Kine tijekom vladavine Mao Zedonga. Unatoč svojim idealima, socijalizam se suočava s brojnim izazovima i kritikama. Kritičari tvrde da kolektivno vlasništvo može sputavati inovacije i ekonomski rast, te da socijalističke politike mogu dovesti do gubitka individualnih sloboda i inicijative. Nadalje, povijesni primjeri autoritarnih režima u ime socijalizma često su korišteni kako bi diskreditirali same ideje socijalizma. Socijalizam ostaje važna ideologija i ekonomski model koji nastavlja utjecati na društvene politike i rasprave diljem svijeta. Iako se suočava s brojnim izazovima i kritikama, socijalizam nastavlja biti inspiracija za borbu za društvenu pravdu, ekonomsku jednakost i ljudska prava. Razumijevanje različitih aspekata socijalizma ključno je za oblikovanje održivijih i inkluzivnijih društava u budućnosti. [16]

Globalizacija i postkapitalizam su dva ključna fenomena koja oblikuju suvremeni svijet i ekonomsku strukturu. Dok globalizacija označava proces sve veće povezanosti i integracije među zemljama i regijama, postkapitalizam se odnosi na ekonomski model koji transcendirao tradicionalne kapitalističke obrasce. Globalizacija se odnosi na sve veću međunarodnu integraciju u područjima trgovine, financija, tehnologije, migracija i kulture. Ovaj proces je potaknut napretkom komunikacijskih tehnologija, padom trgovinskih barijera i širenjem multinacionalnih korporacija. Globalizacija je rezultirala povećanom međunarodnom trgovinom, integracijom financijskih tržišta i povećanom mobilnosti kapitala i radne snage. Globalizacija je imala dubok utjecaj na kapitalistički ekonomski model. Ona je potaknula ekonomski rast i razvoj u mnogim zemljama, omogućujući veći pristup tržištima i resursima diljem svijeta. Međutim, isto tako je dovela do rasta nejednakosti, gubitka radnih mjesta u tradicionalnim sektorima, te do problema s okolišem i socijalnim pravima. Postkapitalizam je koncept koji se odnosi na nove oblike

[16] Ibidem.

ekonomske organizacije i proizvodnje koji nadilaze tradicionalne kapitalističke obrasce[17]. To uključuje modele poput ekonomije dijeljenja, društvenog poduzetništva, decentralizirane proizvodnj održivi i inkluzivni razvoj u 21. stoljeću.[18]

Shema 1. Utjecaj neoliberalnog kapitalizma na pojedinca

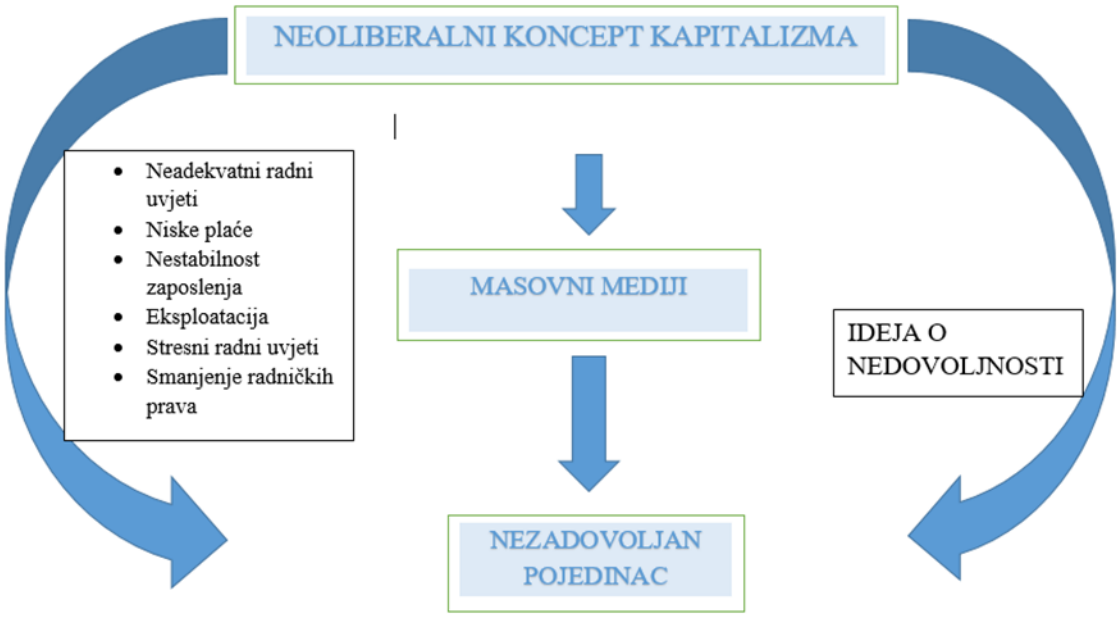

Izvor: Samostalna izrada autorice

2.2.1. Humanistički pristup kapitalizmu

Da bismo shvatili glavnu poruku humanističkog pristupa, započet ćemo sa značenjem same riječi. **Humanizam** (njem. *Humanismus,* prema srednjovj. lat. *humanista:* humanist, izvedeno od lat. *humanus:* ljudski, uljudan, plemenit). Po etimologiji vidimo da riječ znači okrenutost čovjeku, a u slučaju kapitalizma, okrenutost ljudskom dostojanstvu u svakom smislu na putu ostvarivanja prihoda. [19]Radi se o odgovornosti prema zaposleniku, poštujući njegovu jedinstvenost i pravo na

[17] Ibidem.
[18] Parker, W.N., Economic History and the Modern Economist, The London School of Economics and Political Science, 1986.
[19] Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. https://enciklopedija.hr/clanak/humanizam (22.4.2024.)

adekvatne radne uvjete u kojima njegova individualnost dolazi do izražaja. Humanistički pristup kapitalizmu naglašava usmjerenje ljudskom aspektu ekonomske prakse, stavljajući naglasak na dobrobit pojedinca, društva i okoliša.

Umjesto da se kapitalizam promatra samo kroz prizmu ekonomske efikasnosti i nagomilavanja bogatstva, humanistički pristup postavlja pitanja o socijalnoj pravednosti, ljudskim pravima i kvaliteti života, ali zadržavajući onu glavnu osobinu kapitalizma-slobodno tržište i mogućnosti individualnog napretka za svakog pojedinca koji bi se želio odijeliti i započeti neki svoj poslovni put. Humanistički pristup kapitalizmu naglašava važnost poštovanja ljudskog dostojanstva i osiguravanja socijalne pravde u ekonomskim i društvenim odnosima. Pružanje pristupa osnovnim potrebama poput obrazovanja, zdravstvene zaštite i dostojanstvenih radnih uvjeta u kojima je zadovoljstvo raditi i održavanje ugodne radne atmosfere u kojoj su najstrože kazne za one koji žele na bilo koji način omalovažiti vrijednost drugog radnika. Humanistički pristup kapitalizmu ističe važnost zaštite radničkih prava, uključujući pravo na dostojanstvenu plaću u kojoj radnik može ostvariti dostojanstven život, siguran radni ambijent i uvažavanje mišljenja radnika putem demokratskijeg stila vodstva. Radnici se smatraju žilom kucavicom ekonomske aktivnosti i kao takvi zaslužuju poštovanje i pravedne uvjete rada jer bez njih ne postoji ni organizacija. Oni su pokretači poslovne aktivnosti. Humanistički pristup također promiče inkluzivnost i raznolikost u društvu i na tržištu rada. Konkretno se misli na osiguravanje jednakih mogućnosti za sve bez obzira na rasu, spol, etničku pripadnost ili socioekonomski status jer je svaki čovjek jednako važan.

Čovjeka se promatra kao biće višeg reda, biće koje zaslužuje dostojanstvo. Rousseau u IV poglavlju o Ropstvu govori kako nijedan čovjek nema prirodne vlasti nad svojim bližnjim i kako sila ne stvara nikakvo pravo, kao osnova svake zakonite vlasti među ljudima ostaju, dakle, konvencije. Reći da se jedan čovjek daruje besplatno znači izreći apsurdnu i nepojmljivu stvar. Takav čin je nezakonit i ništavan samo zbog toga što onaj koji to čini nije pri zdravoj pameti. Odreći se svoje slobode znači odreći se svojstva čovjeka, prava čovječnosti, čak i svojih dužnosti. Nema takve naknade zbog koje bi se netko svega toga odrekao[20]. Prepoznaje se važnost održivog razvoja i samim tim smanjenje štetnih utjecaja okoliš, tj. smanjenje ekološkog otiska. Promicanje

[20] Rousseau, J.J., Rasprava o porijeklu i osnovama nejednakosti među ljudima – Društveni ugovor, Školska knjiga, Zagreb, 1978., str. 97 – 98.

ekološki progodnih politika i praksi u poslovanju, smanjenje emisija stakleničkih plinova, očuvanje prirodnih resursa koji su nam ostavljeni na čuvanje i promicanje ekološke osviještenosti u društvu. Korporacije se potiču na preuzimanje odgovornosti za svoje društvene i ekološke otiske te da prakticiraju etičko poslovanje, a sve to kroz širenje vijesti o važnosti promjene. Poštovanje ljudskih prava, sprječavanje eksploatacije radnika na svim teritorijalnim prostorima u kojima organizacija ima svoje utjecaje te doprinos društvenoj dobrobiti kroz korporativno društveno odgovorno poslovanje. Naglašava se potreba za uravnoteženim pristupom ekonomiji koji uzima u obzir ne samo ekonomske čimbenike, već i socijalne, etičke i ekološke aspekte. Cilj je stvoriti društvo koje radi na dobrobit svih svojih članova, štiti okoliš i osigurava pravednost i solidarnost u svim aspektima djelovanja.

2.2.2. Utjecaj humanističkog kapitalizma na zaposlenike, društvo i okoliš

Tvrtka Brunello Cucinelli poznata je po svojem pristupu prema zaposlenicima koji promiče kvalitetu života, radne zadovoljstvo i profesionalni razvoj. U tvrtci se teži stvaranju radnog okruženja koje potiče kreativnost, inovaciju i suradnju. Radna mjesta u tvrtci često su opremljena modernim i udobnim prostorima koji potiču produktivnost i dobrobit zaposlenika. Osim toga, tvrtka često organizira razne edukacijske programe, seminare i radionice kako bi potaknula osobni i profesionalni razvoj svojih zaposlenika.

Ista umjerenost, milost koja se tiče korištenja stvari, mora se također odnositi i na posao. Korištenje, rad, učenje, molitva tijesno su povezani aspekti naše ljudske prirode. Ispravan posao ima iste idealne motivacije kao i ispravna upotreba. Rad, bilo kojeg tipa, nikada ne smije biti takav da ljudima guta živote, njihov odmor, vrijeme za ravnotežu između duše i tijela. Zbog toga je u tvrtki Solomeo možda samo jedna stvar zaista "zabranjena": prekovremeni rad. Ne smijemo ukrasti dušu onima koji rade oduzimajući im vrijeme potrebno za zdrav život. Pozivaju se oni koji rade u Solomeu da ne šalju e-mailove i ne povezuju se nakon radnog vremena. Pa čak i tijekom rada, čovječanstvo dokazuje da je komunikacija telefonom zadovoljnija i odlučujuća od veze s običnom e-poštom. U vezi s tim postoji lijep izraz svetog Benedikta koji svaki dan preporuča: "brinite se za um učenjem, za dušu molitvom i radom"[21].

[21] Cucinelli, B., Il giusto lavoro, https://www.brunellocucinelli.com/it/thoughts/a-fair-working-life.html (13.3.2024.)

Kultura tvrtke Brunello Cucinelli temelji se na vrijednostima poput poštovanja, integriteta, etike i održivosti. U individualnom i općem smislu, vrijednosti u mnogo čemu određuju čovjeka. U vrijednostima je satkan cijeli čovjekov svijet, ljudsko djelovanje, individualna odluka, akcija i stil života njegove zajednice, kao izraz sveukupnog postojanja i djelovanja[22]. Cucinellijeva tvrtka aktivno promiče te vrijednosti kroz svoje poslovne prakse i inicijative. Primjerice, Cucinelli se zalaže za očuvanje tradicionalnih zanatskih tehnika i lokalnih talenata te podržava lokalne zajednice u kojima posluje. Također, tvrtka vodi brigu o okolišu te se zalaže za održivu proizvodnju i upravljanje resursima. Kroz implementaciju ekoloških inicijativa poput smanjenja emisija, recikliranja i korištenja održivih materijala, tvrtka nastoji smanjiti svoj ekološki otisak i doprinijeti zaštiti okoliša. U nastavku će biti riječ o 10 postulata odnosa prema zaposleniku u tvrtci Brunello Cucinelli:

Našim dragim zaposlenicima

I

Uvijek smo se brinuli da naša radna mjesta budu uređena i gostoljubiva te da je uvijek moguće podići oči i pogledati u nebo.

II

Ovdje svi poštujemo točne sate i isto radno vrijeme; ali u subotu i nedjelju nitko nije dostupan.

III

Uvijek smo pazili da plaće svima budu malo veće, bez razlike.

IV

U našoj tvrtki želimo da svi imaju jednake mogućnosti, uz stalnu svijest o vrijednosti svog znanja.

V

[22] Ivaniš, M., Poslovna etika i duhovnost u procesu korporativnoga upravljanja, Naklada Kvarner, Rijeka, 2015., str.82

Posvetili smo najveću pažnju zdravim odnosima poštovanja i povjerenja između radnika, koje smatramo mislećim dušama.

VI

Vjerujemo u veliku vrijednost kulture kao čimbenika unapređenja čovjeka. Zato ga nastojimo ljubazno poticati.

VII

Svjesni smo da prenošenje znanja razvija genijalnost rada. Zbog toga smo osnovali Školu suvremenog visokog zanata za umjetnost i obrt u Solomeu.

VIII

Ako naša tvrtka ikada potraje stoljećima, kao što se nadamo, bit će to također zahvaljujući smjeni generacija koju smo uvijek uspijevali tijekom vremena.

IX

Naša je navika povremeno se sastajati tijekom godine i razgovarati jedni s drugima, kako bi svi mogli saznati kako se tvrtka razvija.

X

Nikada ne prestajemo tražiti instinkt genija u ljudima, a kada ga prepoznamo, poduzimamo sve mjere da ga unaprijedimo.[23]

U današnjem svijetu, tvrtke poput ove postaju sve više prepoznate ne samo po svojim proizvodima, već i po svojem angažmanu prema zaposlenicima, kulturi i okolišu. Njihov pristup poslovanju koji se temelji na etičkim vrijednostima, održivosti i brizi za ljude odražava se ne samo u kvaliteti proizvoda, već i u pozitivnom doprinosu zajednici i okolišu. U konačnici, tvrtke poput Brunello Cucinelli postavljaju standarde za odgovorno poslovanje i postaju primjer kako poslovati na način koji je održiv, inspirativan i koristan.

[23] Cucinelli, B., Ai Nostri Amabili Dipendenti, dostupno na: https://www.brunellocucinelli.com/it/decalogue/to-our-gracious-co-workers.html (20.3.2024.)

2.2.3. Usporedba humanističkog kapitalizma s tradicionalnim kapitalističkim modelima

Usporedba humanističkog kapitalizma s tradicionalnim kapitalističkim modelima pruža dublji uvid u razlike u pristupu poslovanju, odnosu prema radnicima, društvenoj odgovornosti i ciljevima tvrtki. U tradicionalnom kapitalističkom modelu, radnici se često percipiraju kao resursi ili troškovi proizvodnje, često podložni strogim hijerarhijskim strukturama i kontrolama. Naglasak je često na maksimiziranju profita, često na račun radničkih prava i dobrobiti. Erich Fromm u knjizi Zdravo društvo naglašava sljedeće; Mi ne biramo naše probleme, mi ne biramo naše proizvode; nas nagone, nas prisiljavaju – tko ili što? Sustav koji nema svrhe i cilja koji ga nadilazi, i koji pretvara čovjeka u dodatak. U kapitalističkoj hijerarhiji vrijednosti kapital stoji iznad rada, nagomilane stvari iznad manifestacija života. Kapital zapošljava rad, a ne rad kapital. Osoba koja posjeduje kapital naređuje osobi koja posjeduje „samo“ vlastiti život, ljudsku vještinu, vitalnost i stvaralačku produktivnost. Stvari su iznad ljudi. Borba između kapitala i rada nije samo borba između dvije klase, nije samo borba za većim udjelom u društvenom proizvodu. To je borba između dva principa vrijednosti: između svijeta stvari i njihovog nagomilavanja i svijeta života i njegove produktivnosti. [24]Zabava je u uvjetima poznog kapitalizma produžetak rada. Zabavu traži onaj tko želi uteći mehaniziranom radnom procesu da bi mu iznova dorastao. Zadovoljstvo se pretvara u dosadu jer, da bi ostalo zadovoljstvo, ne smije tražiti nikakav napor. Gledatelju ne smiju biti potrebne nikakve vlastite misli: brižljivo se izbjegava svaka logička veza koja bi iziskivala sposobnost duha. [25]

U humanističkom kapitalizmu, radnici se promatraju kao ključni resursi tvrtke i partneri u postizanju uspjeha. Naglasak je na izgradnji pozitivnih radnih odnosa, pravednim plaćama, radnom zadovoljstvu i razvoju vještina. Tvrtke često promiču kulturu suradnje, povjerenja i podrške. U tradicionalnom modelu, primarni fokus je na ostvarivanju profita za dioničare, često na račun drugih dionika poput radnika, zajednice i okoliša. Društvena odgovornost može biti prisutna, ali često je sekundarna u odnosu na profitabilnost. U humanističkom kapitalizmu, tvrtke

[24] Fromm, E., Zdravo društvo, Izdavač Naprijed, Zagreb, 1989., str. 73 – 78.
[25] Horkheimer, M. i Adorno, T., Dijalektika prosvjetiteljstva, Izdavač Veselin Masleša, Sarajevo, 1974. str. 149.

preuzimaju veću društvenu odgovornost prema različitim dionicima, uključujući radnike, zajednicu, okoliš i društvo općenito. Održivost, etičnost i socijalna pravednost često su ključni elementi poslovnih strategija. Cilj tvrtki u tradicionalnom kapitalizmu često je maksimizacija profita i povećanje vrijednosti dionica. Ovi ciljevi često su kratkoročni i usmjereni na financijske rezultate. Ciljevi tvrtki u humanističkom kapitalizmu obično uključuju ne samo financijsku uspješnost, već i društvenu korist. Tvrtke teže ostvariti održiv rast koji promiče dobrobit radnika, zajednice i okoliša dugoročno. U tradicionalnom modelu, kultura tvrtke može biti usmjerena na konkurenciju, individualizam i postizanje osobnih ciljeva. Hijerarhijske strukture i kontrola često prevladavaju. U humanističkom kapitalizmu, tvrtke promiču kulturu povjerenja, suradnje i podrške. Vrednuje se transparentnost, participacija radnika i ravnoteža između poslovnih ciljeva i dobrobiti zaposlenika. Riječ vrijednost ima dva različita značenja, pa nekad izražava korisnost neke određene stvari, a nekad moć koju posjedovanje te stvari pruža za kupnju drugih dobara. Prvo se može nazvati upotrebnom vrijednošću, drugo razmjenskom vrijednošću. Stvari koje imaju najveću upotrebnu vrijednost imaju često malu ili nikakvu upotrebnu vrijednost, i obrnuto, one, koje imaju najveću razmjensku vrijednost, imaju često malu ili nikakvu upotrebnu vrijednost. Ništa nije korisnije od vode, ali se za nju teško može nešto kupiti i teško se može dobiti nešto u zamjenu za nju. Naprotiv, dijamant gotovo uopće nema upotrebne vrijednosti, ali se za nj može dobiti u zamjenu veoma velika količina drugih dobara[26]. U usporedbi humanističkog kapitalizma s tradicionalnim kapitalističkim modelima, jasno je da se radi o dva različita pristupa poslovanju s različitim prioriteta i vrijednostima. Humanistički kapitalizam, svojom naglaskom na ljudske resurse, društvenu odgovornost i održivost, predstavlja evoluciju tradicionalnog kapitalizma koja se sve više prepoznaje kao ključna za uspjeh i dugoročnu stabilnost tvrtki u 21. stoljeću. Kroz promicanje pravednih radnih uvjeta, poticanje radničkog zadovoljstva i razvoja, te aktivno sudjelovanje u društvenim i ekološkim inicijativama, humanistički kapitalizam teži postići ravnotežu između profita i dobrobiti svih dionika, uključujući radnike, zajednicu i okoliš. To rezultira ne samo s financijskom uspješnošću, već i s dubljim društvenim utjecajem i dugoročnom održivošću. S druge strane, tradicionalni kapitalizam, iako može biti učinkovit u kratkoročnom stvaranju profita, često zanemaruje dugoročne posljedice po ljude i planet. Fokus na profitu bez obzira na druge faktore može dovesti do nepravednih radnih uvjeta, eksploatacije resursa i

[26] Smith, A., Bogatstvo naroda – Istraživanje prirode i uzroka bogatstva naroda, Poslovni dnevnik MASMEDIA, Zagreb, 2007., str. 25.

društvenih nejednakosti, što dugoročno može naštetiti tvrtkama i društvu u cjelini. Stoga, dok se svijet sve više suočava s izazovima poput ekonomske nejednakosti, klimatskih promjena i socijalnih problema, humanistički kapitalizam sve više dobiva na važnosti kao model koji ima potencijal donijeti pozitivne promjene i stvoriti bolju budućnost za sve. Integrirajući vrijednosti etičnosti, održivosti i društvene odgovornosti u poslovanje, humanistički kapitalizam postavlja standarde za odgovorno poslovanje u 21. stoljeću.

2.3. Moderno društvo i kriza ljudskosti

Etički probuđen čovjek ne može pobjeći činjenici da je oko njega prisutno mnoštvo primjera moralnih devijacija; briga za drugoga je postala teretom u modernom sustavu vrijednosti. Okrenutost k sebi koja je dovela do patološkog narcizma društva, je možda više no ikad u povijesti, stavila naglasak na pribavljanje materijalnih dobara sebi, a pritom ne birajući sredstva. Mnogi veliki igrači ne biraju put kojim idu, dok ih taj put vodi sticanju, gomilanju profita, a mnogo puta prljavim koracima na kojima je žrtva radnik. Taj radnik nije posljednja žila na kojoj se zaustavlja negativan odnos putem nedovoljno plaćenog radnog sata i loših radnih uvjeta, taj virus prelazi na cijelo društvo poput karcinoma jer zahvaća i radnikovu obitelj, koja često ne može osigurati životne uvjete kakve ljudskom biću pripadaju.

Negativan utjecaj na međuljudske odnose je jasan kada pogledamo činjenicu da je radno vrijeme pomaknuto, u mnoštvu slučajeva, od 9-17h. S takvim rasporedom radniku je uskraćeno ne samo da vidi svjetlost dana u dovoljnoj količini, nego i vrijeme za održavanje međuljudskih odnosa i postavljanja pitanja o smislu i drugim važnim pitanjima koja čovjeka čine onim što jest – i tijelo i duh. Samim tim virus guta i društvo jer stvara nezadovoljne ljude koji ne samo da su loše plaćeni, nego su inducirani osjećajem nedostatnosti. Taj osjećaj proizlazi od konstantnog nametanja ideje o uspjehu od strane masovnih medija i društva koje hrli u zadovoljavanje nametnutog ideala čije su kriterije postavili moderni feudalci, koji svojim nečastivim bogaćenjem pribavljaju profit na uštrb istih tih radnika i šalje im se ideja o tome da mogu biti jedino sretni ukoliko zadovolje društveno-prihvatljive imperative. Nezadovoljan čovjek, prevaren idejom da se sreća nalazi izvan njega i u obliku stvari koje posjeduje, nasjeda na postavljene kriterije društva i okreće se utrci pribavljanja sredstava u mjeri koja mu nisu potrebna. Antipod takvom načinu djelovanja je

pojedinac koji je probuđen; on je shvatio u kakvom prljavom svijetu živi, ali ne dopušta da ta prvljaština pređe na njega. On je gladan za pravdom i slobodom, s etičkim zakonima u sebi, koji su, osobno duboko vjerujem, usađeni u srž svake ljudske osobe, ali su iz mnoštva razloga atrofirali. Takav pojedinac je prijetnja za moderni, neoliberalni, posthumanistički kapitalizam jer je takav pojedinac loš konzument svega što se nameće izvana. On je autentičan i misli svojom glavom; ima svoje kriterije uspjeha i zna da je on taj koji radi na svojoj sreći i da se njegova vrijednost ne mjeri onim što posjeduje, nego onim kakav je čovjek i je li na putu ka uspjehu izdao svoje ideale ili nije. Utopija je misliti da ćemo promijeniti cjelokupno društvo, ali to i ne treba biti cilj.

Erich Fromm u svojoj knjizi „Imati ili biti?“ zaključuje da je inherentni stav potrošačkom mentalitetu proždiranje cijeloga svijeta. Potrošač je vječno dojenče koje plače za svojom bočicom. Ukoliko govorimo o slobodnom vremenu, automobili, televizija, putovanja su neki od glavnih predmeta današnjeg potrošačkog mentaliteta, a što se tiče slobodnovremenskih aktivnosti, bilo bi ih bolje nazvati ih slobodnovremenskim pasivnostima. Trošenje je oblik imanja i to možda najvažniji za današnja industrijska društva obilja. Trošenje ima dvosmislene osobine: ono ublažava zabrinutost jer ono što imamo ne može nam biti oduzeto; ali ono također zahtjeva sve veće i veće trošenje jer nas prethodna potrošnja uskoro prestaje zadovoljavati. Moderni potrošači mogu se poistovjetiti s formulom: jesam = ono što imam i ono što trošim. Fromm navodi uvjete za mijenjanje čovjeka i osobine novog čovjeka; uz pretpostavku da je premisa ispravna – da nas jedino temeljita promjena ljudskog karaktera iz prevlasti modusa imanja u prevladavajući modus bivstvovanja može spasiti od psihičke i ekonomske katastrofe – postavlja se pitanje: da li je moguća opća promjena karaktera, a ako jest kako je postići? Smatra da se ljudski karakter može mijenjati ako su ispunjeni slijedeći uvjeti:

1. Patimo i svjesni smo patnje

2. Uviđamo uzrok naše patnje

3. Uviđamo da postoji put za prevladavanje patnje

4. Uviđamo da radi prevladavanja patnje moramo slijediti neke životne norme i mijenjati dosadašnji način života

Nova etika, novi odnos prema prirodi, ljudska solidarnost i suradnja zbog sasvim ekonomskih razloga su nužni, ako zapadni svijet ne želi biti potpuno uništen. Taj apel umu, čak i

bez obzira na emotivne i etičke faktore, može mobilizirati duhove ne malog broja ljudi. Lakše se otuđenom tržišnom karakteru mijenjati no zgrtačkom karakteru koji se mahnito držao za posjede i naročito za svoj ego. Ljudi danas čeznu za ljudskim bićima koja imaju mudrosti, uvjerenja i hrabrosti da djeluju prema svojim uvjerenjima. Izgledi za neophodnu ljudsku i društvenu promjenu ostaju slabi. Naša jedina nada leži u davanju snage privlačnosti novoj viziji. Predlaganje ove ili one reforme koja ne mijenja sistem, dugoročno gledano je beskorisno jer nedovoljno motivira. „Utopijski" je cilj realističniji od „realizma" današnjih lidera. Ostvarenje novog društva moguće je samo ako stare motive profita i moći zamijene novi: bivstvovanje, dijeljenje, razumijevanje; ako produktivni karakter zamijeni tržišni; ako kibernetsku religiju zamijeni novi radikalno – humanistički duh. [27]

Cilj bi trebao biti raditi na tome da mikropolitikama, odnosima prema drugima i prema slabijima pokažemo da smo ljudi i da ne budemo apatični na promjene u društvu, nego da imamo svoj stav (koji naravno može biti različit, ali bitno je da ga imamo!). Nestalo je bunta i kritike; ljudi se ne žele boriti za prava drugoga, a kako bi kada se ne bore ni za svoja prava! Pristaju ravnodušno na sve što im se plasira i ovisno o pomodnosti mijenjaju svoje stavove. Svaka osoba bi trebala imati svoj stav, jer se upravo na tome zasniva dostojanstvo osobe- o mogućnosti odabira! Posthumanističko društvo je društvo krize mišljenja; olako se zauzimaju stavovi. Može postojati grupni stav na neku temu, ali ne postoji grupno mišljenje. Mišljenje treba biti nešto autentično, stvar pojedinca i kao takvo rezultirati stavom. Kriza mišljenja je direktno proizvod neolibralnog kapitalizma koji je pregazio bunt u čovjeku i posljedica toga jest dresirano javno mijenje i ljudi koji se ništa ne preispituju, nego u hipnotiziranoj gomili konzumiraju proizvode i kao takvi su podobni kupci za proizvodnu mašineriju modernih feudalaca. Iako ljudi nisu iracionalni, često im treba pomoć u donošenju točnijih prosudi i boljih odluka. U nekim slučajevima u tome im mogu pomoći pravila i ustanove. Te tvrdnje možda izgledaju bezazleno, ali zapravo su vrlo kontroverzne. Kako tumači važna čikaška škola ekonomije, vjera u ljudsku racionalnost blisko je povezana s ideologijom u kojoj je nepotrebno pa čak i nemoralno štititi ljude od posljedica njihovih vlastitih odluka.[28] Jasno je da kroz povijest nije bilo puno ljudi koji su mislili svojom glavom, dok oni koji

[27] Fromm, E., Imati ili biti?, Izdavač Naprijed, Zagreb, 1980., str. 215 – 247.
[28] Kahneman, D., Misliti, brzo i sporo, Mozaik knjiga, Zagreb, 2013., str. 449.

jesu često su bili ti koji su vukli civilizaciju naprijed. Ta ista povijest nas uči činjenici da je čovjek u svojoj osnovi isti, samo su se promijenila sredstva kojima izražava svoju nepromijenjenost. Iako se ponekad nalazimo u situacijama koje su po definiciji Hobbesovske; da je čovjek čovjeku vuk, moramo se truditi da mi ne budemo ti koji su na krivoj strani, nego s obzirom, štiteći svoje dostojanstvo, postupimo najmoralnije moguće.

2.3.1. Odnos profita i morala

Moraju li riječ profit i moral biti u koliziji? Moral je već sam po sebi praksa u objektivnom značenju kao skup bezuvjetno zapovjednih zakona po kojima trebamo djelovati, pa je očigledan besmisao reći da ne možemo. Jer onda taj pojam sam po sebi ispada iz oblasti morala. [29]Ekonomsku teoriju morala, ili kako se još naziva „moralni kapitalizam“ zastupa Stephen Yung i njegovi sljedbenici koji zastupaju mirenje i korištenje privatnog interesa za zajedničko dobro. Smatra se kako tržište u budućnosti bez povjerenja, ne može opstati. [30]Svaka stvar koja ima upotrebu, može imati i zloupotrebu. Kao i mnoge druge stvari, pa tako profit koji ne mora biti nužno nešto loše, ukoliko nismo robovi novca, ne mora biti loša stvar. Sve je stvar mjere. Svjesni smo da je modernom čovjeku izuzetno teško pronaći tu mjeru, pa često žrtvuje i svoj moral na putu sticanja često nepotrebnog profita. Korak u kojem se gubi čovjek je to da mu profit postaje cilj, a ne sredstvo. Samim tim postaje robom. Kao što smo uvidjeli kroz povijest, opsesija materijom je uvijek bila prisutna, ali danas je ipak u mjeri drugačija. Nikada prije nisu bili ovoliki mehanizmi iskazivanja i pokazivanja materijalnih dobara kroz društvene mreže koje su postali kao virtualna ulica u kojoj se pokazuju materijalna dobra koja su postala imperativ sudjelovanja u društvu.

Društveno je postalo imperativ imanje određenih stvari kao potvrda ljudske vrijednosti. Potpuna kontradikcija da nešto što je materija pokazuje vrijednost ljuskog bića, koje je samo po sebi neprocijenjivo u svojoj biti; neovisno o boji kože i očiju, socijalnom statusu ili količinom imovine kojom raspolaže. Vrijednost ljuskog bića se mjeri samo u jednoj stvari, a to je u mogućnosti voljenja. Živimo u svijetu potpunog sloma osnovnih vrijednosti na kojima počiva

[29] Primorac, I., Politika i moral, Kruzak, Zagreb, 2011., str. 11.
[30] Yung, S., Moralni kapitalizam, Hrvatsko udruženje menadžera i poduzetnika-CROMA, Zagreb, 2006., str. 61.

današnja civilizacija, dostojanstvo čovjeka je slomljeno. Nešto je moralo doći na mjesto etike, a to je novac. Moderni čovjek nikada nije živio u ovolikom blagostanju, a paradoksalno tomu nikada nije bio nesretniji. Hipertrofiranost želje od potrebe je dovela do silnog nagomilavanja materije, u ljudskom srcu nema mjesta za drugoga. Talijanski pjesnik Giacomo Leopardi kroz dijalog Mode i Smrti ukazuje na paradokse suvremenog društva. Smrt postaje podsjetnik na prolaznost života u društvu koje stremi materijalnom bogatstvu, dok moda simbolizira beskonačnu potragu za identitetom unutar konzumerističkog ciklusa. Oboje ilustrira nedostatke i besmisao materijalističkog života, potičući nas na dublje razmišljanje o temeljnim vrijednostima ljudske egzistencije. [31]Kao društvo postali smo okrenuti previše sebi, nerijetko smo gluhi na patnju koja se događa oko nas: glad, ratovi, nasilje.. Apatija je progutala moderno društvo i pojedinac u jednom trenutku puca, ne znajući da je samo izmanipuliran s mnoštvom bezvrijednih stvari. U ovom svijetu u kojem mnogi žude za onim što ne vrijedi imati, pojedinac mora skupiti snagu u potrazi za mirom u sebi. Taj mir se ne nalazi u trgovini, niti na tržnici, nego u činjenici da smo dobar čovjek, da nikome nismo učinili ništa loše. Tko radi taj i griješi, pa ako ikad i učinimo nešto što nije dobro, neka to ne bude namjerno. Važno je znati početi ponovo i reći drugome oprosti. Na razumijevanju počiva međuljudska komunikacija.

Bez osjećaja za drugoga panično prikupljamo novac sebi, ostajući anestezirani za bol drugoga. Koliko li se samo baci hrane sa kojom se može nahraniti gladne ljude? Koliko imamo odjeće koja nam nije potrebna? Zapita li se čovjek 21. stoljeća je li nezahvalan? Koliko ima djece u Africi koji svoje mlade živote žrtvuju u rudnicima kobalta da bi mi imali nove mobitele i aute? Neutemeljeno titulirani filantropi, zapravo paradoksalno i najveći neokapitalistički izrobljivači, su oni koji svoj štetan utjecaj pokušavaju umiti sa proporcionalno njihovom bogatstvu, malenim doprinos u humanitarne svrhe. Živimo u svijetu licemjerja, ne koje nije nitko imun. Važno ga je prepoznati i popraviti svoje postupke kada vidimo da smo u krivu. Profit nije loša stvar, kako vidimo na primjeru gospodina Cucinellija ne mora isključivati i moralnost. Jedini je protuotrov za srebroljublje upravo taj da težimo biti dobra osoba.

[31] Leopardi, Dialogo della Moda e della Morte, dostupno na: https://giorgiobaruzzi.altervista.org/blog/leopardi-dialogo-della-moda-e-della-morte/ (14.4.2024.)

2.3.2. Međuovisnost uspjeha i stvarne sreće

Ideja uspjeha je svakom od nas prošla kroz galvu. Što je uspjeh, kako se on mjeri i što on za mene znači? Možemo posvjedočiti činjenici da smo upoznali ljude različitih socijalnih statusa, stavova i životnih puteva, a svatko od njih ima različitu ideju o tome što uspjeh znači. Prirodno je da čovjek želi biti prihvaćen od svojih bližnjih, ali moderni čovjek želi biti prihvaćen od svakoga i zato se boji odstupiti u mišljenju, osjećaju i postupanju od društvenog obrasca.[32] Svjesni smo da materijalno bogati pojedinci često nisu sretniji, čak i suprotno, od običnih ljudi sa normalnim primanjima. Uzmimo za primjer Švicarsku; državu blagostanja, predivne prirode i uređenog državnog sustava. Istraživanja pokazuju da je Švicarska na visokoj poziciji po broju korisnika psihijatrijskih pomoći i lijekova po glavi stanovnika. [33] Kako sad to, da jedna takva država u kojoj nije zastupljena neimaština ima takav problem? Jedini usporedni podaci koji mogu grubo prikazati mentalno zdravlje društva su podaci o samoubojstvima, ubojstvima i alkoholizmu. Sve cifre jasno pokazuju da mentalne bolesti nisu uzrok materijalne bijede. Najsiromašnije zemlje imaju najmanji broj samoubojstava, a povećanje materijalnog blagostanja u Europi praćeno je povećanim brojem samoubojstava. Što se tiče alkoholizma, nema sumnje da je ta pojava simptom mentalne i emocionalne nestabilnosti. Pobude za ubojstvima, možda, manje ukazuju na patologiju nego pobude za samoubojstva. Mada zemlje sa visokim postotkom ubojstava pokazuju niski postotak samoubojstava, kombinirani postotak ubojstava i samoubojstava dovode do zanimljivih zaključaka:[34]

[32] Fromm, E., Čovjek za sebe, Naprijed, Zagreb, 1984, str. 150.
[33] Depressive Disorders – Switzerland, dostupno: https://www.statista.com/outlook/hmo/mental-health/depressive-disorders/switzerland (21.4.2024.)
[34] Fromm, E., Zdravo društvo, Izdavač Naprijed, Zagreb, 1989., str. 14.

Tablica 1: prikaz odnosa samoubojstava i ubojstava prema državama

TABLICA 1. (Na 100.000 odraslih stanovnika)		
Zemlja	Samoubojstva	Ubojstva
Danska	35,09	0,67
Švicarska	33,72	1,42
Finska	23,35	6,45
Švedska	19,74	1,01
SAD	15,52	8,50
Francuska	14,83	1,53
Portugal	14,24	2,79
Engleska i Wales	13,43	0,63
Australija	13,03	1,57
Kanada	11,40	1,67
Škotska	8,06	0,52
Norveška	7,84	0,38
Španjolska	7,71	2,88
Italija	7,67	7,38
Sjeverna Irska	4,82	0,13
Republika Irska	3,70	0,54

Izvor : Samostalna izrada autorice prema: Fromm, E., Zdravo društvo, Izdavač Naprijed, Zagreb, 1989., str. 14.[35]

[35] Ibidem.

Tablica 2: Prikaz ukupnog odnosa ubojstava i samoubojstva prema državama

TABLICA 2.	
Zemlja	(Ubojstva i samoubojstva kombinirano)
Danska	35,76
Švicarska	35,14
Finska	29,80
SAD	24,02
Švedska	20,75
Portugal	17,03
Francuska	16,36
Italija	15,05
Australija	14,60
Engleska i Wales	14,06
Kanada	13,07
Španjolska	10,59
Škotska	8,58
Norveška	8,22
Sjeverna Irska	4,95
Republika Irska	4,24

Izvor : Samostalna izrada autorice prema: Fromm, E., Zdravo društvo, Izdavač Naprijed, Zagreb, 1989., str. 15.[36]

[36] Op.cit.str.15.

Tablica 3: Procijenjeni broj alkoholićara prema državama

TABLICA 3	
Zemlja	(Procijenjeni broj alkoholičara)
SAD	3,952
Francuska	2,850
Švedska	2,580
Švicarska	2,385
Danska	1,950
Norveška	1,560
Finska	1,430
Australija	1,340
Engleska i Wales	1,100
Italija	500

Izvor : Samostalna izrada autorice prema: Fromm, E., Zdravo društvo, Izdavač Naprijed, Zagreb, 1989., str. 15.

Tablica 1, 2 i 3 prikazuju pojavu samoubojstava, ubojstava i alkoholizma u nekim najvažnijim europskim i sjevernoameričkim zemljama. Pogled na ovu tablicu otkriva značajnu pojavu: Danska, Švicarska, Finska, Švedska i SAD su zemlje sa najvišim postotkom samoubojstava i najvećim kombiniranim postotkom samoubojstava i ubojstava, dok Španjolska, Italija, Sjeverna Irska i Republika Irska su zemlje sa najmanjim postotkom ubojstava i samoubojstava. Podaci o alkoholizmu pokazuju da iste zemlje – SAD, Švicarska, Švedska i Danska, koje imaju najvišu stopu samoubojstava, imaju i najvišu stopu alkoholizma, jedino što su SAD na prvom mjestu u ovoj grupi, a Francuska na drugom, umjesto na šestom mjestu, koje je zauzimala u slučaju samoubojstva. Ove brojke zaista zapanjuju i optužuju ovaj zapadni „sajam

taštine“. [37] Čak i kada bismo sumnjali da samo velika učestalost samoubojstava ukazuje na nedostatak mentalnog zdravlja kod ljudi, činjenica da se cifre samoubojstava i alkoholizma umnoge poklapaju, kao da pokazuje da je ovdje riječ o simptomima mentalne neuravnoteženosti. Tako otkrivamo da zemlje u Europi koje [38]su najviše demokratske, miroljubive i napredne, a SAD najnaprednija zemlja na svijetu, pokazuju najoštrije simptome mentalnih poremećaja. Cilj cjelokupnog društveno-ekonomskog razvitka zapadnog svijeta je materijalno udoban život, relativno jednaka raspodjela bogatstva, čista demokracija i mir, i baš one zemlje koje su se najviše približile ovom cilju pokazuju najoštrije znakove mentalne neuravnoteženosti. Ovi podaci nameću pitanje: nije li nešto u osnovi pogrešno u našem načinu života i ciljevima kojima težimo. Možda blagostanje s jedne strane zadovoljava naše materijalne potrebe, dok s druge strane povećava osjećaj dosade što hipotetski vodi bijegu od toga preko samoubojstva, alkoholizma i ubojstava. Ovi su podaci možda drastična ilustracija mišljenja da „čovjek ne živi samo od kruha“ i da modena civilizacija ne zadovoljava najdublje potrebe čovjeka. Manjak brige na svim razinama rezultat je gubitka svih emotivnih veza, čak i onih prema najbližima. Činjenica je da nitko nije blizak ljudima tržišnog karaktera; oni ni sami sebi nisu bliski. Zagonetno pitanje zašto suvremena ljudska bića vole kupovati i trošiti iako su tako malo vezani za ono što kupuju, najznačajniji odgovor nalazi u pojavi tržišnog karaktera. Pomanjkanje vezanosti tržišnog karaktera čini ga ravnodušnim i prema stvarima. Možda je važan prestiž ili udobnost koju stvari pružaju, ali stvari per se nemaju supstancije. One su potpuo razmjenjive, zajedno s prijateljima ili ljubavnicima, koji su također razmjenjivi, budući da ni s kim-i ni s čim ne postoji dublja veza.[39]

Anksioznost kao bolest suvremenog doba ima korijen u filozofiji, a uvodi je danski filozof Soren Kierkegaard definirajući je kao vrtoglavicu od slobode. To nam pokazuje da se pojedinac teško nosi s činjenicom biranja i kada mu je sve dostupno u nemogućnosti je preuzeti odgovornost za svoje postupke. Ideja o smislu je teška za mnoge ljude i u traganju za smislom suvremeni čovjek je sabotiran u svojoj potrazi jer je danas sve stavljeno na prodaju. Vrijednosti su na prodaju, stavljene su na akciju! Čak ni ljubav nije pošteđena; slavljenje Dana zaljubljenih nije bilo u ni u približno ovoj mjeri prisutno do prije 40ak godina. Postao je planetarni i komercijalni praznik, to nam šalje poruku da u današnjem kapitalističkom svijetu može postojati romantika ukoliko je ona

[37] Thackeray, W., Sajam taštine, Globus media, Zagreb, 2004., str.650.
[38] Ibidem
[39] Fromm, E., Imati ili biti?, Izdavač Naprijed, Zagreb, 1984., str. 159.

komercijalno isplativa. Romantika kao takva zahtjeva intimnost, a intima nema pozornicu. Svjedočimo instrumentalizaciji romantike da bi se to i pokazalo. Ušla je u službu kapitala. To tjera u otuđenost u društvu koje pojedince tretira kao sredstvo zadovoljavanja potreba, umjesto kao kompleksna bića s potrebom za dubljim povezivanjem i smislom u svojim odnosima. U sebi nosimo smisao za vlastitost koja se ne može uključiti u svijet. Svijet u sebi nosi smisao za postojanje. [40]

Jedino mjerilo uspjeha je radost. Ukoliko osoba posjeduje radost u svojoj svakodnevici, može smatrati da je uspješna i sretna. U gore navedenim primjerima možemo vidjeti jednu stvar, a to je relativnost uspjeha; društveno, povijesno i materijalno. Pojedinac bi za sebe trebao stvoriti svoju kategoriju uspjeha i težiti ka tome da bude autentičan jer jedino tako može biti zadovoljan i uspješan. Ali, uspješan za sebe jer je to jedini cilj i nitko nam ne smije nametati svoje kriterije za naš život! Naravno, sve dok težimo ka tomu da budemo dobar čovjek, jer bez toga ne možemo biti zadovoljni!

2.3.3. Razmatranje kritika i kontroverzi vezanih uz koncept humanističkog kapitalizma

Razlikuje li se klasični kapitalizam od humanističkog kapitalizma? Možemo reći da su to dva brata, ali samo po imenu. Humanistički kapitalizam stavlja naglasak na dostojanstvo čovjeka, dok profit nije krajnji cilj. U humanističkom kapitalizmu radnik je osoba s imenom i dostojanstvom, s plaćom dostojnom čovjeka i s uvjetima rada u kojima je ambijent važan, a on potiče kreativnost i misao. Jasno nam je da u bliskoj budućnosti ne postoji neka moguća konkretna promjena ekonomskog sustava kapitalizma u neki novi ekonomski sustav. Jedina opcija poboljšanja bila bi svojevrsno humanizirati postojeći kapitalizam. "U svijetu, a, dakako, i u našoj državi, odavno su sazrele materijalne pretpostavke za podizanje kulture ljudskih prava na višu, civilizacijsku razinu. Jer ljudska prava su civilizacijska stečevina. Imamo zadaću boriti se za javnu pristojnost! Moramo ponuditi viziju, pa taman ona za neke bila i utopija"[41]

[40] Buber, M., Ti i ja, Grafopublik, Beograd, 1990., str. 80.
[41] Bazdan, Z., Demokracija i ljudska prava – srce međunarodne ekonomije i politike, Politička misao, Dubrovnik, Vol. XLV, (2008.), br. 3-4, str. 276.

Teorijsko gotovo savršeni ekonomski sustavi ne mogu se primijeniti na nesavršeni svijet, kakav u zbilji je, ali se moramo truditi da tu nesavršenost smanjimo u najvećoj mogućoj mjeri. Neke od glavnih kritika na koje sam naišla tijekom anketiranja preko društvenih mreža je teza da su kapitalizam i humanizam oksimoron, da ne idu zajedno u jednu rečenicu. Neki od ostalih komentara bili su mišljenja da je humanistički kapitalizam bolji od običnog kapitalizma jer barem brine o ljudima, ali ne dovoljno za stvaranje stvarne jednakosti, rušenja struktura moći i stvaranje pravedne ekonomije. Mišljenja da će u kapitalizmu uvijek biti izrabljivanja, čak i ako ga učinimo zabavnijim i pravednijim. Kompanije će zaraditi na nedovoljno plaćenom radu, te će dobiti ljudi čiji je jedini doprinos društvu to što posjeduju stvari i koliko god to bilo zabavno, to će uvijek dovesti do klasne podjele. To su neki od najzastupljenijih povratnih informacija. Komentar koji mi je posebno zapeo za oko je taj da je humanistički kapitalizam dobar marketing neoliberalnog kapitalizma. Kreativno razmišljanje, ali kroz razradu teme uvidjeti ću da je bilo krivo.

Društvo je postalo anestezirano na osjećaj dobra i na dobra djela ljudi reagiraju sa skepsom. Kao da je današnjem čovjeku zagađen duh i kao takav ne posjeduje nadu za bolje sutra i mogućnost da netko ne djeluje samo iz koristi. Bjesomučni rad doveo bi ljude do pravog ludila, jednako kao i potpuno ljenčarenje. U kombinaciji – te kontradikcije mogu preživjeti[42]. Sve su djelatnosti podređene ekonomskim ciljevima; sredstva su postala ciljevi. Čovjek je automat – dobro hranjen i dobro obučen, ali bez najvišeg interesa za ono što predstavlja njegovu posebnu ljudsku kvalitetu i ulogu - sposobnost voljenja.[43] Zastrašeni pojedinac svoje osobno ja veže za nekoga ili nešto; on više ne može podnijeti da bude svoje pojedinačno ja, te mahnito pokušava da ga se oslobodi i da, uklanjanjem tog bremena osobnog ja, ponovo stekne sigurnost.[44]. Čovjek ima mogućnosti za potpuni razvoj i rast ako vanjski uvjeti, koji su dani, vode tome cilju.[45] Gospodin Brunello Cucinelli je bio osoba kojoj je jedna rečenica promijenila život. Kada je vidio suze u očima svoga oca, koji se nije žalio na loše radne uvjete, niti na nisku plaću, nego se pitao „Što sam ja Bogu skrivio da budem ovako ponižavan?“ Upravo ta scena je potakla Cucinellija na odluku koja glasi: „Ne znam što ću u životu raditi, ali to što budem radio biti će u korist dostojanstva čovjeka!“[46]

[42] Fromm, E., Imati ili biti?, Izdavač Naprijed, Zagreb, 1984., str. 159.
[43] Fromm, E., Umijeće ljubavi, Matica hrvatska, Zagreb, 1965., str. 165.
[44] Fromm, E., Bekstvo od slobode, Neolit, Beograd, 1969., str. 144.
[45] Fromm, E., Anatomija ljudske destruktivnosti; Druga knjiga, Naprijed, Zagreb, 1980., str. 83.
[46] Cucinelli, B., Il sogno di Solomeo -La mia vita e l’ idea del capitalismo umanistico, Feltrinelli, Milano, 2018., str.53.

3. OPĆENITO O TVRTCI BRUNELLO CUCINELLI S.p.A.

Tvrtku je osnovao Brunello Cucinelli 1978. godine potaknut idejom obojenog kašmira, našavši inspiraciju u šarenim odijevnim komadima Luciana Benettona. Brunello Cucinelli S.p.A. je modna kuća i tvrtka osnovana u skladu s talijanskim zakonom sa sjedištem u Solomeu, Viale Parco dell'Industria 5, i uvrštena je na elektroničku burzu (MTA) Borsa Italiana. Brunello Cucinelli Casa di Moda univerzalno je priznat kao vrhunski primjer "humanističkog kapitalizma", koji kombinira očuvanje tradicije, uvažavanje "razmišljanja duša" koje rade za opće dobro tvrtke, te promicanje važnih projekata usmjerenih na uljepšavanje Tvorevine, kako Cucinelli naziva planet, i ostavštine budućim generacijama.[47] Stoga se ovo poglavlje sastoji od sljedećih cjelina: 1) Osnovne informacije o tvrtci, 2) Povijesni pregled tvrtke, 3) Poslovni model tvrtke, 4) Pregled asortimana tvrtke i 5) Financijski pokazatelji uspješnosti.

[47] Fashion united, Everything you need to know about: Brunello Cucinelli, dostupno: https://fashionunited.com/press/fashion/everything-you-need-to-know-about-brunello-cucinelli/2022071248597 (10.4.2024.)

3.1. Osnovne informacije o tvrtci

Što se tiče strukture vlasništva, tvrtka je javno listirana na Borsa Italiana, talijanskoj burzi, od 2012. godine. Prema posljednjim dostupnim informacijama, Brunello Cucinelli i njegova obitelj zadržavaju značajan udio u vlasništvu tvrtke, što im omogućuje kontrolu nad poslovanjem i strategijom tvrtke koja se oslanja na tradiciju i baštinjenje obrtništva.

Tablica 4: Tijela korporativnog upravljanja na dan 30. lipnja 2023.

UPRAVNI ODBOR	**Brunello Cucinelli**	Izvršni predsjednik
	Ricardo Stefanelli	CEO
	Luca Lisandroni	CEO
	Camilla Cucinelli	Direktor
	Carolina Cucinelli	Direktor
	Alessio Piastrelli	Direktor
	Giovanna Manfredi	Direktor
	Andrea Pontremoli	Direktor
	Ramin Arani	Neovisni direktor
	Maria Cecilia La Manna	Neovisni direktor
	Stefano Domenicali	Neovisni direktor
	Guido Barilla	Neovisni direktor
	Chiara Dorigotti	Neovisni direktor
	Emanuela Bonadiman	Neovisni direktor

Izvor: dostupno na: https://investor.brunellocucinelli.com/yep-content/media/Consolidated_Non-Financial_Disclosure_2023.pdf (16.3.2024)

Što se tiče broja zaposlenih, Brunello Cucinelli S.p.A. ima oko 2.000 zaposlenika širom svijeta. Većina zaposlenih radi u proizvodnji, razvoju proizvoda, distribuciji, marketingu i upravljanju tvrtkom. Tvrtka je poznata po svom posvećenom pristupu prema zaposlenicima, te se ističe poštovanjem prema radnicima i njihovim pravima. Proizvodni pogoni tvrtke smješteni su u Solomeu, u Umbriji, gdje se proizvodi većina proizvoda od kašmira i drugih materijala. Brunello Cucinelli S.p.A. također ima maloprodajne trgovine širom svijeta, uključujući lokacije u najvećim svjetskim gradovima poput New Yorka, Pariza, Milana i Tokija. Tvrtka je poznata po svom

visokokvalitetnom proizvodima, luksuznom iskustvu kupnje te angažmanu u održivom poslovanju i društveno odgovornim praksama.[48]

3.2. Povijesni pregled tvrtke

„Poticaj za krenuti mi je došao iz nesvijesti i iz instinkta. Ponekad su utopije izvor najnevjerojatnijih uspjeha.“[49] Kad je Brunello Cucinelli imao 24 godine, tvrtka za sportsku odjeću koja se nalazila u blizini njegove kuće angažirala ga je kao modela; bila je vodeća tvrtka u globalnom sektoru skijanja i tenisa. Cucinelli se uvijek dobro odijevao, čitao je modne časopise i pratio je najnovije trendove. Na taj je način postupno krenuo prema budućnosti i sa 25 godina je donio odluku: htio je proizvoditi džempere od kašmira u boji, samo za žene, u skladu sa suvremenim stilom. Imao je dojam da je to vrlo inovativna ideja. [50]Bio je čvrsto uvjeren u ideju proizvodnje visokokvalitetnih odjevnih predmeta koji odražavaju talijansko umijeće i ručne vještine, predmeta koji su svakako bili skupi, ali ne pretjerano, dizajnirani za segment tržišta koji se naziva "apsolutni luksuz". Oduvijek je vjerovao da se za napraviti nešto posebno moramo usredotočiti na jedan projekt koji je naš životni san. U početku su ga vodili žurba i instinkt. Danas nam poručuje: *„Morate djelovati čak i kada nemate nade jer se ponekad utopije pretvore u nevjerojatne uspjehe. U početku je bila velika neizvjesnost, kako to često biva, ali sam izdržao i jednog dana je došlo do pozitivne promjene.“*[51] Cucinelli s radošću govori o početku njegove avanture i još uvijek živoj uspomeni na dobrog čovjeka i velikog profesionalca kojeg je zamolio da mu proda dvadesetak kilograma ekru kašmirske pređe, dostatne količine za izradu šezdesetak džempera. Očinski mu je rekao da bi mu ih sigurno prodao, a onda mu je rekao nešto što ga i danas duboko gane: “Platit ćeš mi kad zaradiš prvi novac. Znam te, ti si dobar mladić”. Nažalost, teško je obolio u ranoj starosti i Cucinelli mu nije imao priliku zahvaliti u onoj mjeri u kojoj je želio. Poseban trenutak za njega je bio kada je otišao u pogon za bojanje tkanine i prvi put susreo Alessija, možda jednog od najvećih stručnjaka za bojanje kašmira. Donio mu je šest ženskih džempera od kašmira i zamolila ga da ih oboji u šest različitih boja, koje nisu bile previše jarke.

---

[48] Brunello Cucinelli S.p.A., HALF-YEAR FINANCIAL REPORT AS AT 30 JUNE 2023, 2023., str. 5. dostupno na: https://investor.brunellocucinelli.com/yep-content/media/CUCINELLI_Semestrale_2023_web_EN.pdf
[49] Millionaire, Ingrosso, L., Per essere credibile devi essere vero,2019., str.28.
[50] Cucinelli, B., Il sogno di Solomeo - La mia vita e l’ idea del capitalismo umanistico, Feltrinelli, Milano, 2018. Str.61.
[51] Op.cit. str.62.

[52]Isprva je njegov oštar odgovor bio: "Ti si lud što bojiš kašmir u ove boje". Veći dio jutra pokušavao ga je uvjeriti na sve načine, moleći ga da učini ono što ga je tražio. Na kraju mu je rekao: "Idemo probati, ali ne mogu jamčiti rezultat". [53]Ovo je nedvojbeno bio najvažniji trenutak njegovom životu. *„Mnogo dugujem ovom čovjeku: šaljivdžiji, idealistu, sanjaru koji je bio vrlo odan svojim korijenima."* U jednom je specijaliziranom časopisu pročitao da u Trentino Alto Adige (Južni Tirol, talijanska regija) kupci naručuju i plaćaju na vrijeme kao nigdje drugdje u Italiji. Odmah je krenuo na put, a njegov prvi kupac bio je Albert Franz iz prekrasnog gradića u blizini Bolzana po imenu Naturno, koji je bio vlasnik butika i koji je i danas Cucinellijev vjerni kupac. Gospodin Albert bio je snažan čovjek, manje-više godina njegovog oca i imao je prekrasnu obitelj. Njegovo ponašanje je od samog početka bilo uzorno: profesionalno, točno, rigorozno i ljudski. Postojao je afinitet između njih, ali i poštovanje, pa su počeli raditi zajedno. Cucinelli ističe da će uvijek u srcu pamtiti njegovu prvu narudžbu od pedeset i tri veste od kašmira. [54]

Nije imao financijskih sredstava, pa je jedino mogao pronaći sredstva od dobrih platiša. Stoga je odlučio otići u Njemačku tražiti kupce, jer je znao da su Nijemci vrlo profesionalni i da plaćaju na vrijeme. I tako je Njemačka postala prva zemlja s kojom je radio i danas se još uvijek sa zahvalnošću sjeća tih ranih avanturističkih vremena u kojima su Nijemci bili njegovi ljubazni suputnici. Također govori o tome da ima lijepa sjećanja na Vincenza, jednog od njegovih prvih kupaca koji je živio i radio u Milanu. Pričao mu je o Pugliji, svojoj domovini, o svom mučnom dolasku u Lombardiju, o životu u drvenoj kolibi dok je nisu srušili jaki vjetrovi, epizodi koja je bila toliko nevjerojatna da je završila u novinama. Jednog je dana napravio vrlo značajnu narudžbu i rekao mu je: "*Ovo je novac, želim da ga upotrijebiš za svoj posao*"; bilo je to puno novca, Cucinelli je ostao bez riječi: „*da biste razumjeli moje stanje uma, sjetite se samo tih teških ranih godina i male količine novca kojom sam tada raspolagao*". Instinktivno, bez obzira na osobni interes, upitao ga je kakva jamstva misli da bi mu mogao dati, budući da nije imao novca ni imovine. S dobronamjernim osmijehom na licu rekao mu je: *"Imam petero braće, a kod mene šest, a tu su i otac i majka; i svi vjerujemo u vaše poduzetničke i moralne sposobnosti, vjerujemo u vas. Ovo nam je dovoljno; pa ne brini za novac, samo glavu dolje i radi bez brige, i to je sve".* Takva situacija je oslobodila njegove vještine i natjerala ga da poželi nadmašiti samog sebe. I to je učinio.

[52] Op.cit. str.63.
[53] Ibidem.
[54] Op.cit.str.64.

[55]Vincenzo je tada postao jedan od njegovih prvih financijskih podupiratelja i Cucinelli od tada uvijek naglašava neizmjernu zahvalanost prema njemu. Kako svjedoči, tada je bio nedovoljno financijski pismen i nije znao ništa o svojim konkurentima, ali to nije bilo bitno, bitna je bila snaga njegovog entuzijazma koji je od tada stalno rastao. „*Osjećao sam se kao da sam se za ovo pripremao zapravo cijeli život, i to je bio trenutak koji mi je promijenio život. Moje poljoprivredno iskustvo i moja osobna iskustva uvelike su utjecali na ovu odluku. Ponovno se sjećam koliko je bolno bilo slušati poniženja koja je moj otac podnosio u tvornici i gledati njegove suzne oči, te kako se takva bol pretvorila u čvrsto odbacivanje svake uvrede ljudskog dostojanstva. Moj moralni imperativ bio je da nikada ne propustim poštivati ljudske vrijednosti, načelo kojeg se i dalje uvijek pridržavam.*“[56]

[55] Op.cit.str.65.
[56] Op.cit.str.66.

Tablica 5: Posvećenost održivosti kroz vrijeme

1978 • Kompanija je osnovana u Solomeu i s njom ideja humanističkog kapitalizma.
Početak 2000-ih • Početak 2000-ih: Stvaranje novih radnih prostora: s ciljem obnove zapuštenih struktura, kupljena je i renovirana postojeća industrijska tvornica u dolini Solomeo.
2010-2012 • 2010. Osnivanje Zaklade Brunello i Federica Cucinelli • 2012. Potpisivanje dobrovoljnog sporazuma s Ministarstvom za zaštitu okoliša i zaštitu zemljišta i mora za "promociju zajedničkih projekata usmjerenih na analizu, smanjenje i neutraliziranje utjecaja na klimu u tekstilnoj, pletarskoj i modnoj industriji". U okviru ovog sporazuma, izvršena je analiza ugljičnog otiska džempera od 100% kašmira.
2013-2017 • 2013. Osnivanje Škole suvremenog visokog obrta i umjetnosti u Solomeu • 2014. Početak radova na obnovi ugodnih periferija ispod naselja Solomeo – "Projekt za ljepotu", čija je službena prezentacija održana 2018. • 2016. Korištenje obnovljive energije za urede u Solomeu • 2017. Objavljivanje prvog NFS-a grupe
2021 • 2021. Usvajanje politike ljudske održivosti "U skladu sa stvaranjem", politike "Raznolikost i inkluzivnosti", politike "Ljudski odnosi" i politike "Upravljanje rizicima" • 2021. Prvi Plan održivosti pod nazivom "Novo vrijeme" 2019-2028 • 2021. Osnivanje Vijeća za humanistički kapitalizam i ljudsku održivost • 2021. Izrada prve strategije emisije grupe do 2028. • 2021. Sudjelovanje u Radnoj skupini za modu Inicijative za održiva tržišta • 2021. Krzno eliminirano iz kolekcija Brunello Cucinelli
2022-2023 • 2022. Drugi Plan održivosti "U skladu sa stvaranjem" 2022-2028 • 2022. Prva direktna inicijativa angažiranja zainteresiranih strana koja uključuje reprezentativni uzorak ljudi iz malih obrtničkih poduzeća, zajednice i lokalne regije, ljudskih resursa i financijske zajednice. • 2023. Odobrenje od strane Inicijative za ciljeve zasnovane na znanosti (SBTi) ciljeva smanjenja emisija uključenih u strategiju grupe za ugljik; • 2023. Druga direktna aktivnost angažiranja zainteresiranih strana koja uključuje reprezentativni uzorak ljudskih resursa, dobavljača i veleprodajnih kupaca • 2023. Usvajanje politike ekološke održivosti "Uvijek djelujemo kao lojalni čuvari tvorevine"

Izvor: samostalna izrada autorice prema: 2023 CONSOLIDATED NON-FINANCIAL STATEMENT PURSUANT TO ARTICLES 3 AND 4 OF ITALIAN LEGISLATIVE DECREE NO. 254 OF 2016, str.20.

Cucinellijeva verzija neohumanizma - kao obnavljanje i ponovna primjena antičkih, renesansnih i nekih prosvjetiteljskih vrijednosti - u velikoj mjeri rezonira u odnosu na najsuvremeniju filozofsku teoriju; usvajanje je povezano s izbjegavanjem, ili barem zanemarivanjem, ideja koje proizlaze iz post-prosvjetiteljskog, post-modernog i ono što sve više postaje nazvano posthumanim. Činjenica da posthumanizam — podvučen željom pomaknuti se izvan ili izvan ljudskog kao mjerne vrijednosti — dobiva na snazi. [57]Vjerovao je u stvaranje vrijednih predmeta bez nanošenja bilo kakve štete Tvorevini, ili što je manje moguće. Zamišljao je proizvode s kojima bi mogli biti jednako zadovoljni oni koji ih nose kao i radnici koji su ih izradili, zamišljao je ljude koji rade na prekrasnom radnom mjestu: mjestu gdje bi radnici imali ugodne i opuštajuće pauze, gdje bi zanatska dimenzija dominirala. Želio je da međuljudski odnosi poštuju ljudskost i istinu, a da plaće budu dovoljne za dostojanstven i spokojan život. Radna atmosfera je sam zamišljao bila je mirna atmosfera u kojoj se kreativnost mogla osloboditi. Zamišljao je da zarađuje, doista, ali na temelju etike, dostojanstva i morala, pokušavajući dati oblik fascinantnom odnosu između "profita i vraćanja" zbog kojeg se osjećao, na svoj mali način, kao čuvar Tvorevine. U tom smislu, sveti Benedikt je bio, kako kaže, njegov veliki uzor, koji je spojio najdobrohotniju očinsku ljudskost s velikom strogošću u molitvi i radu, dva aspekta koja su tijekom vremena bila neraskidivo povezana. Često se prisjećao određene preporuke koju je ovaj veliki svetac upućivao svakom opatu: "*Budi i strog i blag, strog učitelj i nježan otac".* [58]U to vrijeme misli su mu se, kako kaže, vraćale na očeva učenja: *„ako nisi dobra osoba, nećeš imati poštovanje ljudi; profesionalnost, hrabrost i transparentnost vlastitog djelovanja, odnosno poštivanje dostojanstva, vlastitog i tuđeg, temeljni su u životu." [59]*

Kad je došlo pravo vrijeme, Cucinelli i Federica, njegova zaručnica, su se odlučili vjenčati i otići živjeti u njezinu kuću u Solomeu. Tijekom tih ranih godina njegovi su uspjesi bili ograničeni, ali njemu su se činili izvanrednima. Počeo je razmišljati o preseljenju malene tvornice, koja se tada nalazila u predgrađu Perugie, u novo sjedište. I Solomeo mu je pao na pamet; „*Nisam mogao podnijeti gledati ovaj mali drevni zaselak tako degradiran i zapušten i jednog sam dana, instinktivno, pomislio da pokušam kupiti kulu i srednjovjekovni dvorac. Očarale su me te zgrade,*

[57] LaRocca, D., Journal of Religion and Business Ethics, Vol. 3 (2015), Art. 9 str. 17.
[58] Cucinelli, B., Il sogno di Solomeo - La mia vita e l' idea del capitalismo umanistico, Feltrinelli, Milano, 2018., str.62.
[59] Ibidem.

koje su nosile tragove svoje duge povijesti, činile su mi se vječnima, savršeno sjedište moje male firme, u samom srcu ovog slikovitog srednjovjekovnog naselja." Jedna od okolnosti koja, među onima koje su mu se dogodile, bili su pregovori oko kupnje dvorca Solomeo. Tada je bio mladić, a pred njim je bio vlasnik dvorca, čovjek za kojeg je čuo da je vrlo ljubazna osoba, ali vrlo čvrst i nepokolebljiv u svojim uvjerenjima. Bio je to gotovo Cucinellijev očajnički pokušaj. Neočekivano, susret je imao magičan učinak, otkrio im je zajedničku dobrotu duha, zajedničke osjećaje i želje. Bio je potreban veliki i iskreni napor, ali na kraju, kada je vlasnik shvatio da dvorac želi sačuvati u cijelosti i s vremenom ga pretvoriti u mjesto za dobrobit čovječanstva, pristao je da ga proda. Cucinellijevi su snovi bili njegovi snovi; bili su to veliki, vizionarski snovi. *„Možda je u meni vidio nekoga tko se može baviti nečim što on više nije mogao jer za to nije imao snage ni vremena, a bilo mu je stalo do mene."* Bio je to jedan, kako navodi, od prvih puta kada je iskusio opipljivu važnost dijaloga i plodove govorenja na direktan i pošten način te dijeljenja ključnih vrijednosti: ljudsko poštovanje, skrbništvo, očuvanje tradicije, kvaliteta industrijskih proizvoda. Ljudi se ne smiju poštovati samo u formi, već što je najvažnije u sadržaju. Smatrao je da ljudi trebaju raditi na posebnim radnim mjestima što bliže prirodi, da je korisno prenositi humanističke vrijednosti kao što su obitelj, duhovnost, obrtništvo i poljoprivreda jer u njima leže korijeni budućnosti.[60] Kupnjom dvorca ispunio bi tri ključna cilja: raditi na prekrasnom drevnom mjestu punom šarma; imati monumentalnu zgradu koju bi mogao koristiti kao kolateral kod banaka, a ne industrijski pogon; te naposljetku obnoviti tvrđavu i zaselak koji bi u idućih dvadesetak godina vjerojatno doživio snažnu gospodarsku revalorizaciju i poboljšanje kvalitete života. U to vrijeme mnogi ljudi nisu voljeli živjeti u malim mjestima, jer je postojala tendencija da se presele u grad gdje su se, baš kao i Cucinellijeva obitelj, nadali boljim životnim uvjetima, kako ekonomski tako i socijalno. Učinio je upravo suprotno, štoviše, tvrtka je nastavila rasti istim tempom kao i njegova strast prema tom selu; toliko da je počeo zamišljati svojevrsno ponovno rođenje zaseoka. Ovo vidi kao početak svog projekta za tvrtku i Solomeo.[61] Zatim je došlo vrijeme kada je morao početi razmišljati o tome kako želi iskomunicirati svoju ideju industrije i njezinih vrijednosti: ono malo oglašavanja koje su radili u modnim časopisima bilo je usredotočeno na teme koje predstavljaju talijansku kulturu, seoski život, dostojanstvo, poštovanje, obrazovanje, ljubaznost i vrijednost čuvanja mjesta. U svibnju 1996. objavili su fotografiju koja prikazuje oca Gualtiera – franjevačkog fratra,

[60] Op.cit.66.
[61] Op.cit.str.70.

koji je bio njegov dragi prijatelj –, manekenku Letiziju i Brunella Cucinellija, dok gledaju neke stare knjige koje pripadaju neprocjenjivoj knjižnici koja se nalazi u franjevačkom samostanu Monteripido, u blizini Perugia. Smislili su prekrasan natpis koji izražava pozitivnu atmosferu trenutka, pravi san za tu godinu. Pisalo je: "Potreban nam je novi humanizam".[62]

U Solomeu stvari su išle dobro, ugled je rastao, a tako i tvrtka; s jedne strane kašmir Made in Italy, inovativnost proizvoda i modernost; s druge strane, poseban odnos prema ljudskim vrijednostima, filozofska vizija, projekti za čovječanstvo i spremnost da služe, sa svoje strane, kao čuvari i "prevoznici" tradicionalnih vrijednosti. Smatravši da je normalno da nema razlike u plaćama između službenika i radnika, mislili su da je pošteno imati nešto više od prosječnih plaća ili čak malo više za one sa zanatskim vještinama. [63]Nekada su svaka tri mjeseca održavali sijednice na kojima su razgovarali o svemu, od općenitijih problema društva do najsitnijih detalja. Analiziran je svaki pojedini aspekt, koliko god minimalan bio. Na primjer, dali su veliku važnost pauzama za ručak u restoranu tvrtke, koji poslužuje tradicionalna jela Umbrije. Ujutro je radni dan za sve počinjao u 8:00.[64] Nitko nije morao ulaziti ili izlaziti. Navečer je radni dan završio u 17:30. To su pošteni koncepti, po mom mišljenju, univerzalno zdravi. Tada su krenuli prvi važniji intervjui s međunarodnim publikacijama koje je zanimalo što se događa u tom malom i do tada malo poznatom umbrijskom gradiću: kako ljudi mogu dobro raditi u srednjovjekovnom selu? Kako bi ovaj drevni dvorac mogao biti učinkovitiji od funkcionalnog i vrhunskog objekta? Internet je još uvijek bio daleko od sadašnjeg razvoja i ljudi su mislili da smo prilično izolirani, jer današnja ekonomija zahtijeva veze u stvarnom vremenu. Zgrada je imala mnogo unutarnjih stepenica, malih prostorija, a zidovi su joj bili nepromjenjivi jer su mnogi od njih bili ukrašeni freskama. Zapravo, radno mjesto je savršeno funkcioniralo i, iako neprilagođeno užurbanom tempu modernog vremena, bilo je primjereno duhom, a to je najvažnije. [65]

Tehnologija je, međutim, vrlo brzo napredovala; Pokrenuti su Amazon i Yahoo; u Europi ljudi su internet počeli smatrati velikom revolucijom; još nije svima bilo poznato, ali web bi uskoro postao najveća revolucija trećeg tisućljeća koje je trebalo započeti. Povećan interes za Solomeo

[62] Op.cit str..78.
[63] Cucinelli, B., Il sogno di Solomeo -La mia vita e l' idea del capitalismo umanistico, Feltrinelli, Milano, 2018., Op.cit.str. 45-86.
[64] Cucinelli, B., Il sogno di Solomeo - La mia vita e l' idea del capitalismo umanistico, Feltrinelli, Milano, 2018. Str,81.
[65] Op.cit.str.82.

nije privukao samo novinare, već kulturni sektor općenito. [66]Godine 2001. Sveučilište Bocconi u Milanu provelo je posebno istraživanje o Solomeu i između ostalog navode sljedeće: „S jedne strane, bila je jedinstvena filozofija, a s druge strane rezultati dobre tvrtke; nisu ostvarivali preveliki profit niti im je to bio cilj: težili su poštenom rastu, poštenom profitu, htjevši da sve bude civilizirano. Postali su prvorazredna tvrtka na globalnoj razini: od pletenine preko totalnog izgleda do potrage za suvremenim, ležernim, ali šik stilom. Razvili su sveobuhvatne kolekcije za muškarce i žene, uključujući konfekciju, obuću i modne dodatke, te su pokrenuli maloprodajni kanal s otvaranjem butika s monobrendom u Europi, Americi i Aziji“. Ovi utisci nisu na čuđenje ako znamo stavove gospodina Cucinellija, među kojima je i ovaj: „Međutim, najdublje značenje svakog ljudskog djelovanja leži u našem podrijetlu i vjerujemo da je naš međunarodni uspjeh izgrađen na pravim izborima koje smo donijeli u tim ranim godinama, počevši od odluke da slijedimo očeva moralna učenja, koji mi je uvijek govorio da budem dobra osoba. U velikoj “Univerzalnoj povijesti” Ibn Khaldūna, arapskog mislioca iz 14. stoljeća koji se za bliskoistočnu kulturu smatra jednako važnim kao Dante i Shakespeare u zapadnom svijetu, koncept “poštenosti” tretiran je na način koji je potpuno primjenjivo na nas. To je vrijednost koju poznajem od djetinjstva jer je uvijek bila prisutna u molitvama poljoprivrednika za poštenu žetvu.“[67]

3.3. Poslovni model tvrtke

Poslovni model tvrtke Brunello Cucinelli S.p.A. kombinira visoku kvalitetu proizvoda, luksuzno iskustvo kupnje, održivost i društvenu odgovornost. Brunello Cucinelli je poznat po proizvodnji visokokvalitetnih proizvoda od kašmira, kao i luksuzne odjeće i modnih dodataka. Tvrtka koristi najkvalitetnije materijale i vrhunsku izradu kako bi stvorila proizvode koji se ističu po eleganciji, trajnosti i udobnosti. Tvrtka pruža svojim kupcima ekskluzivno iskustvo kupnje u svojim maloprodajnim trgovinama diljem svijeta. Trgovine su osmišljene kao elegantni prostori koji odražavaju estetiku brenda i pružaju kupcima osjećaj luksuza i ugode tijekom kupovine. Tvrtka je angažirana u održivom poslovanju i društveno odgovornim praksama. Zalaže se za

[66] Ibidem.
[67] Cucinelli, B., Le Origini dell’Impresa, dostupno na: https://www.brunellocucinelli.com/it/company/the-origins-of-the-company.html (15.4.2024.)

poštovanje okoliša, zaštitu radničkih prava te podržava lokalne zajednice u kojima posluje. Održivost se integrira u sve aspekte poslovanja, od proizvodnje do distribucije. Cucinelli je uspješno internacionalizirao svoje poslovanje i prisutan je na svjetskim tržištima luksuzne mode. Tvrtka ima maloprodajne trgovine u najvažnijim svjetskim gradovima te surađuje s visokokvalitetnim maloprodajnim partnerima diljem svijeta. Teže inovacijama i kreativnosti u svojim kolekcijama. Brunello Cucinelli surađuje s vodećim dizajnerima i umjetnicima te redovito predstavlja nove ideje i koncepte koji odražavaju suvremene trendove i potrebe kupaca. Poslovni model tvrtke Brunello Cucinelli temelji se na kombinaciji visoke kvalitete proizvoda, luksuznog iskustva kupnje, održivosti, internacionalizaciji te inovaciji i kreativnosti. Ovaj holistički pristup omogućuje tvrtci da se istakne na tržištu luksuzne mode i stvori dugoročnu vrijednost za svoje kupce, zaposlenike i dioničare.

3.4. Pregled asortimana tvrtke

Asortiman tvrtke Brunello Cucinelli obuhvaća širok spektar visokokvalitetne odjeće, modnih dodataka i luksuznih proizvoda od kašmira. Ženska odjeća uključuje haljine, suknje, hlače, košulje, džempere, jakne, kapute i odijela namijenjena modernoj i sofisticiranoj ženi. Muška linija uključuje odijela, hlače, košulje, džempere, jakne, kapute, polo majice i druge komade visokokvalitetne odjeće za suvremenog muškarca. Tvrtka također nudi uniseks komade odjeće kao što su oversized džemperi, majice i kaputi koji su dizajnirani da odgovaraju različitim stilovima i preferencijama. Ženski i muški modni dodaci uključuju luksuzne marame, šalove, torbe, remene, rukavice, šešire, kravate i druge modne dodatke koji upotpunjuju odjevne kombinacije i dodaju dozu elegancije. Brunello Cucinelli nudi kolekciju luksuzne obuće koja uključuje cipele, tenisice, čizme, mokasine i druge vrste obuće izrađene od visokokvalitetnih materijala poput kože i kašmira. Kašmir je zaštitni znak Brunello Cucinelli brenda. Tvrtka nudi širok asortiman proizvoda od kašmira, uključujući džempere, pulovere, kapute, šalove, marame i dodatke za kuću izrađene od najfinije kašmirske vune. Tvrtka povremeno predstavlja posebne kolekcije koje se ističu inovativnim dizajnom, ekskluzivnim materijalima ili posebnim temama. Ove kolekcije često imaju limitirane serije i privlače pažnju ljubitelja mode. Asortiman tvrtke Brunello Cucinelli

karakterizira visoka kvaliteta, sofisticirani dizajn, luksuzni materijali i pažljiva izrada, što je rezultat njihove posvećenosti izvrsnosti u svakom aspektu proizvodnje.[68]

3.5. Financijski pokazatelji uspješnosti

U nastavku će biti uvid u najnovije poslovne rezultate grupe za prvu polovicu 2023. godinu. Konsolidirani promet Grupe za prvu polovicu 2023. godine iznosio je 543.942 tisuća eura, što je povećanje od +31,0% u istom razdoblju 2022. Po stalnim tečajevima, što znači korištenje istih prosječnih tečajeva kao i oni korišten u 2022., prihodi bi bili 541.991 tisuća eura, što je jednako +30,5%. Izvrsno poslovanje u prvoj polovici 2023. godine potvrđuje vrlo povoljan trend prethodnog razdoblja. Podsjetimo, na rezultate pojedinih kvartala utječe dinamika isporuke naplate između kraja jedne četvrtine i početak sljedeće. Zapravo, dok nije podložan značajnim sezonskim ili cikličkim promjenama u ukupnoj godišnjoj prodaji, tijekom različitih kvartala godine, aktivnosti Grupe pate od nedostatka savršenih ujednačenost u tijeku prihoda na temelju kalendara prodaje i povezanih vremena otpreme. Iz tog razloga analiza toga tijekom godine ne može se smatrati potpuno reprezentativnim, pa bi stoga bilo pogrešno uzeti u obzir pokazatelji razdoblja kao razmjerni udio cijele godine.[69]

[68] Brunello Cucinelli S.p.A., HALF-YEAR FINANCIAL REPORT AS AT 30 JUNE 2023, 2023., Op.cit. str. 10. https://investor.brunellocucinelli.com/yep-content/media/CUCINELLI_Semestrale_2023_web_EN.pdf (20.4.2024.)
[69] Ibidem, str. 34.

Grafikon 1: Analiza prihoda

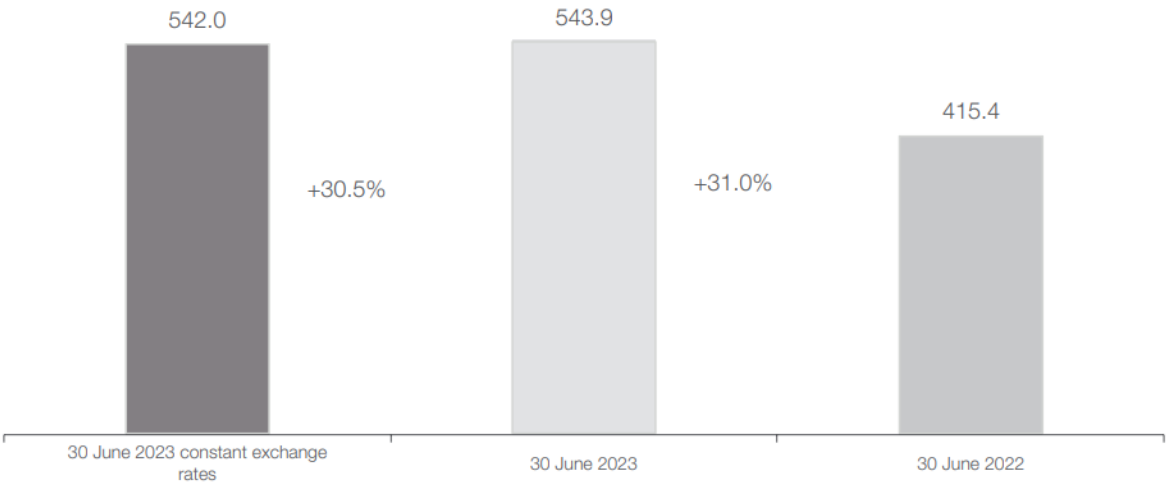

Izvor 1: samostalna izrada autorice prema: https://investor.brunellocucinelli.com/yep-content/media/Consolidated_Non-Financial_Disclosure_2023.pd (26.5.2024.)

Prihodi prema geografskim područjima su objašnjeni u nastavku. Tijekom prvih šest mjeseci 2023. Brunello Cucinelli grupa pokazala je značajan rast u svim međunarodnim tržišta, koja su činila 88,8% prihoda, a gdje su zabilježeni ukupni porasti od +31,9% u usporedbi na brojke za prethodno međurazdoblje; također je talijansko tržište pokazalo zanimljiv porast prihoda, iznosi +23,8%, također zahvaljujući snažnom impulsu međunarodnog turizma u našoj zemlji. [70]

[70] https://investor.brunellocucinelli.com/yep-content/media/Consolidated_Non-Financial_Disclosure_2023.pd (26.5.2024.)

Tablica 6: Prihodi prema geografskim područjima

(U tisućama Eura)			Polugodišnje izvješće 30. lipnja			
	2023	% prihoda	2022	% prihoda	Promjena	% promjene
Europa	141,881	26,1%	115, 768	27,9%	26,113	+22,6%
Italija	60,888	11,2%	49, 187	11,8%	11,701	+23,8%
Amerika	189,007	34,7%	152, 613	36,8%	36,394	+23,8%
Azija	152,166	28,0%	97,789	23,5%	54,377	+55,6%
Ukupno	**543,942**	**100,0%**	**415,357**	**100,0%**	**128,585**	**+31,0%**

Izvor: samostalna izrada autorice prema https://investor.brunellocucinelli.com/yep-content/media/CUCINELLI_Semestrale_2023_web_EN.pd

Slijedi analiza povećanja prihoda po geografskim područjima:

Europa: Na europskom tržištu prihodi su iznosili 141.881 tisuća eura, što je porast od +22,6% u odnosu na prvi polovici 2022., s relativnim udjelom od 26,1%. Lokalna potražnja bila je vrlo solidna na cijelom kontinentu, posebno uz sve veću prisutnost vrhunskog turizma turisti iz Sjeverne Amerike, a usmjereni uglavnom u Italiju, u velike europske metropole i ljetovališta. Na dan 30. lipnja 2023. single-brand mreža (izravna i single-brand veleprodaja) sastojala se od 45 butika.

U Italiji je promet iznosio 60.888 tisuća eura, što je povećanje od 23,8% u usporedbi s prvom polovicom 2022. relativna težina od 11,2%. Što se tiče europskog tržišta, domaća potražnja je solidna i dodatno pojačana rastom vrhunskog turizma koji dolazi iz Sjeverne Amerike. Pitti Uomo u Firenci i Tjedan mode u Milanu zabilježili su prisustvo značajnog broja kupaca i stručnih novinara, s vrlo pozitivnim komentarima o novoj muškoj kolekciji proljeće ljeto 2024. Na dan 30. lipnja 2023. single-brand mreža (izravna i single-brand veleprodaja) sastojala se od 13 butika.

[71]

Sjeverna i Južna Amerika: Promet za američko tržište iznosio je 189.007 tisuća eura, što je povećanje od +23,8% u odnosu na prvoj polovici 2022., čineći 34,7% prodaje. Prvo poluvrijeme bilo je vrlo pozitivno u Sjevernoj Americi, uz raširenu dinamiku u raznim regijama zemlje, što je rezultiralo vrlo solidnim rastom. Vjerujemo da još uvijek postoji jaka želja za kupnjom u fizičkim trgovinama i sudjelovanjem u raznim markama događaji promovirani tijekom referentnog razdoblja.

Prihodi podijeljeni po geografskim područjima na dan 30. lipnja 2023. prikazani su u nastavku u usporedbi s prethodnim razdobljem: To uključuje proslavu dodjele nagrade Neiman Marcus u Dallasu tijekom travnja; mislimo da je to bio trenutak radosti i dijeljenja s vjernim kupcima Neimana Marcusa i duboke zahvalnosti za sve osoblje u Robnim kućama koje je naše partnerstvo učinilo tako čvrstim i korisnim tijekom vremena. Na dan 30. lipnja 2023. single-brand mreža (izravna i single-brand veleprodaja) sastojala se od 36 butika.[72]

Azija: Na azijskom tržištu prihodi su iznosili 152.166 tisuća eura, što je povećanje od 55,6% u odnosu na prvo polugodište 2022., s relativnim udjelom od 28,0%. Rezultati u potpunosti potvrđuju vrlo snažan trend prodaje, posebice u Kini, koji se postupno i konstantno postizanje velikog potencijala rasta kao što je prethodno navedeno. Japan i Koreja održavaju solidan rast, tj gotovo isključivo domaći, a Bliski istok nastavlja pružati vrlo značajan rast. Na dan 30. lipnja 2023. single-brand mreža (izravna i single-brand veleprodaja) sastojala se od 57 butika.[73]

[71] Ibidem.
[72] Ibidem.
[73] Ibidem.

4. PRIMJENJENI HUMANISTIČKI KAPITALIZAM U TVRTCI BRUNELLO CUCINELLI S.p.A.

Brunello Cucinelli S.p.A. često se navodi kao primjer tvrtke koja primjenjuje humanističke vrijednosti u svojem poslovanju, što se manifestira kroz različite aspekte njezinog djelovanja. Poznata po svojoj posvećenosti pružanju poštenih i sigurnih radnih uvjeta za svoje zaposlenike. Tvrtka se zalaže za poštovanje radničkih prava, uključujući pravo na pravednu plaću, dostojanstvene radne uvjete i poštovanje radnog vremena. Osim toga, tvrtka potiče kulturu suradnje, timskog rada i međusobnog poštovanja među svojim zaposlenicima, stvarajući tako pozitivno i poticajno radno okruženje. Ima snažnu predanost održivom poslovanju i zaštiti okoliša, koristi održive prakse u proizvodnji, uključujući upotrebu ekološki prihvatljivih materijala, smanjenje otpada i emisija stakleničkih plinova te poticanje recikliranja. Primjena humanističkih vrijednosti u poslovanju tvrtke Brunello Cucinelli rezultirala je stvaranjem brenda koji nije samo sinonim za visoku kvalitetu i luksuz, već i za poslovnu etiku, društvenu odgovornost i poštovanje prema ljudskim vrijednostima.[74] Stoga se ovo poglavlje sastoji od sljedećih dijelova: 1) Humanistički kapitalizam, koji se sastoji od a) Etika i moral u poslovanju, b) Ljepota i estetika i c) Uloga reda i rada, 2) Ekonomska održivost, 3) Moralna održivost, 4) Održivost okoliša, 5) Održivost kulture i 6) Duhovna održivost.

4.1. Humanistički kapitalizam

Cucinellijeve prve godine provedene na selu, život u farmerskoj obitelji, ostavili su sjeme, a potom i klice humanističkog kapitalizma i ljudske održivosti u njegovoj duši. Život njegove obitelji bio je život u dodiru s prirodom, jer im je, kako svjedoči, priroda dala sve. Nisu imali ni struje, a zemlju su obrađivali sa životinjama i skupljali kišnicu. Između njega i prirode postojalo je međusobno poštovanje, a sve je bilo u skladu sa Tvorevinom. *„Shvatio sam da je sve što imamo došlo sa Zemlje i tako sam jednostavno doživio misao koju je prije mnogo stoljeća izrekao grčki filozof Ksenofan: "Sve stvari dolaze sa Zemlje", podsjetio sam svjetske vođe okupljene na G20.“*

[74] Cucinelli, B., Le Origini dell'Impresa, dostupno na: https://www.brunellocucinelli.com/it/company/the-origins-of-the-company.html (15.4.2024.)

U tom skladu sa zemljom postojala je korespondencija između onoga što su dobili svojim radom i onoga što su dali bližnjemu. Svake godine, nakon žetve, njegov bi djed dao prvu balu pšenice zajednici, drevni simbol ravnoteže između profita i povrata, a taj je simbol postao jedan od kamena temeljaca humanističkog kapitalizma, jedan od najvećih darova Cucinellijeve mladosti i budućnosti. Drugi jednako temeljni darovi došli su mu iz boli, kao što je onaj kada je jednog dana vidio očeve suzne oči nakon poniženja na poslu. Te oči nisu bile samo nešto osobno, jer su mu, kako kaže, govorile o vrijeđanju dostojanstva ljudske osobe, svake ljudske osobe, a ta rana, koja je zauvijek ostala u mojoj duši, postala je za njega imperativ i volja za radom. Cijeli svoj život promicati moralno i ekonomsko dostojanstvo ljudskog bića.

[75]

Sanjao je o poslu koji će stvarati profit etički, dostojanstveno, bez nanošenja patnje ljudima i vrijeđanja tvorevine, ili barem što je moguće manje. Zamišljao je ugodnija radna mjesta, gdje se može uživati u pogledu izvana, i želio je da ljudi zarađuju malo više, jer smo svi misleće duše i jer ne možemo više okretati leđa siromaštvu. Mislio je o poslu koji je pošten u pogledu radnog vremena, kvalitete i sklada tehnologije i humanizma; *„Razmišljao sam o poslu koji bi mogao potaknuti kreativni duh i poprilično količinu online vremena, jer samo tako se duša, kao i tijelo, može hraniti svaki dan.“*Platon kaže da je unutarnji red vrlina, a Cucinelli kaže kako vjeruje u državu: *„uvjeren sam u dobro poštivanja zakona, čak i onih koji nam se ponekad možda malo manje sviđaju*.“ Uvjeren je da našu Majku Zemlju ne treba trošiti, već iskoristiti, da se prirodnim putem obnavlja, i do danas se posvetio očuvanju onoga što postoji, obnovi onoga što je vrijeme zaboravilo, da ovdje ostavi sjećanje na ljepotu, u njegovoj maloj domovini to je Solomeo, “*zaselak kašmira i harmonije”.*

Polako, predano i radosno obnovili su Dvorac, selo i okolicu; rođeno je Kazalište, svjetovni hram posvećen umjetnosti, a kasnije, u dolini, Park ljepote sa spomenikom ljudskom dostojanstvu, vinogradom i vinarijom, kao znak odane i zahvalne djece velikoj Majci Zemlji. Na Monte della Cima, Drvo duhovnosti zaokružuje duhovnu simboliku Solomejskog područja, odnosno dijalog između duhovnosti, gore, kulture, u Hamletu, te rada i prirode u dolini. Upravo će kultura pronaći svoj određeni dom u novoj Univerzalnoj knjižnici Solomeo, u vili iz osamnaestog stoljeća koja se

[75] Ibidem.

trenutno obnavlja, tik uz kazalište i crkvu svetog Bartola. Ljubav i poznavanje knjiga iz cijeloga svijeta temelji su koji su održali velikane svih vremena. U tome ga je inspirirala drevna Aleksandrijska knjižnica koju je stvorio egipatski kralj Ptolemej I., a još uvijek kako kaže, misli na cara Hadrijana, prema kojem oni koji grade knjižnice grade žitnice duše za neizmjernu dobrobit potomstva; Hadrijana, koji je knjige koristio kao vodič za vladanje sobom i svijetom oko sebe. U kulturi i duhovnosti, kao i u ekonomiji i okolišu, oblici su koji upotpunjuju značenje ljudske održivosti, a održivost je jedno s humanističkim kapitalizmom, kao uključivim konceptom svega materijalnog i nematerijalnog što se tiče ljudske osobe. Matrica i najmanji zajednički nazivnik svega ovoga je univerzalni humanizam. Navodi kako voli razmišljati o uključivoj održivosti materijalnih i duhovnih vrijednosti, konkretnom mjestu gdje okoliš, ekonomija, kultura, moral i duh žive zajedno. Na taj način možemo djelovati održivo i cjelovito, jer usprkos tehnologiji živimo uronjeni u prirodu, a kako je rekao Leibniz, priroda "*ne pravi skokove*", odnosno odnosi među stvarima su kontinuiteta a ne prekida. Iz tog razloga, zamišlja da bi trebala postojati ekološka, ekonomska, tehnološka, kulturna, duhovna i moralna održivost. *„Uvijek sam nalazio u Periklovom govoru Atenjanima za pale vojnike u Peloponeskom ratu 431. pr. Kr. pravedan moralni vodič, model koji treba slijediti kako bismo živjeli život s dostojanstvom i poštovanjem. Univerzalna ideja na kojoj možemo graditi etičke i humane temelje naše tvrtke.“*[76]

Sljedeći Dekalog je sublimacija ideala koji su ga inspirirali i ciljeva za koje želi da tvrtka odlučno slijedi u godinama koje dolaze. Ovo su razlozi i filozofska načela po kojima želi voditi ljudske i poslovne aktivnosti, u skladu s vrijednostima i moralnim obećanjima koja nas prosvjetljuju. Dugovječnost znači tvrtku koja može trajati dva stoljeća ili više prateći ritam prirode, tvrtku u kojoj su najviše etičke vrijednosti inspiracija za život, pa je bilo prirodno da svoju viziju svijeta izraze u sljedećih deset točaka:

I

Pohlepa ne koristi ljudima jer nameće pravila prirode.

[76] Cucinelli, B., La nostra idea di Capitalismo Umanistico e Umana Sostenibilità, dostupno na: https://www.brunellocucinelli.com/it/humanistic-capitalism-and-human-sustainability.htm l (22.4.2024.)

II

Bahatost nije isplativa, jer ne traje dugo.

III

Djelujemo temeljeno na uvjerenju da smo vječni: i tako čvrsto gradimo i ozbiljno čuvamo ono što smo izgradili.

IV

Njegujemo talent jer njegovi plodovi hrane kreativnost.

V

Ambicija za osposobljavanjem i educiranjem je jedina koja vrijedi izvan individualnih granica, jer se svaka odluka mora donositi zajednički, a ne sami.

VI

Međunarodno poduzeće pripada vlasnicima na međunarodnoj razini.

VII

Direktor tvrtke mora se mijenjati svakih 12-15 godina.

VIII

Ako se možemo promijeniti, izmislit ćemo sami sebe, baš kao što se priroda iznova izmišlja.

IX

Za tvrtku je dovoljna likvidnost poput matičnog kvasca pohranjenog u ormaru.

X

Svakih deset godina, više ili manje, dolazi do krize, a nakon svake krize dolazi do novog rasta: to nas povijest uči.

[77]

[77] Cucinelli, B., La nostra idea di Capitalismo Umanistico e Umana Sostenibilità, dostupno na: https://www.brunellocucinelli.com/it/humanistic-capitalism-and-human-sustainability.html (22.4.2024.)

Naši trajni ideali za život i rad

Deset pravila

I

Volimo i poštujemo Majku Zemlju: svoju zemlju obrađujemo u skladu s prirodom i pozdravljamo njezine plodove kao njezin najveći dar.

II

Ne koristimo više resursa nego što je potrebno ili prirodno. Pažljivo koristimo svemir.

III

Uvijek djelujemo kao odani i privrženi čuvari Kreacije.

IV

Vjerujemo u moralno i ekonomsko dostojanstvo ljudskih bića.

V

Tijekom rada podržavamo poštenu profitabilnost i sklad između profita i povrata zajednici.

VI

Tražimo sklad između poštenog rada i ljudske privatnosti.

VII

Slavimo naše pretke. Učili su nas poštovati zakon, a naša priča je zapisana njihovim riječima.

VIII

Vjerujemo u univerzalizam i djelujemo iskazujući veliko poštovanje prema svim civilizacijama.

IX

Pozdravljamo poštene promjene kako bismo iskusili najbolje iz našeg vremena.

X

„Volimo mlade ljude i prenosimo im nadu i san o svijetloj budućnosti koja ih čeka.“[78]

Ova vizija nadahnjuje, potiče nas da živimo život u cijeloj njegovoj punoći. U životu je najvažnije slijediti svoje srce; znati da smo mi jedini i neponovljivi i da je uloga našeg života samo naša! Trebamo se ohrabriti živjeti svoju autentičnost, ne treba sanjati mnogo – dovoljno je sanjati ono pravo, a to pravo nikada ne može biti malo. Maja Latinčić u svojoj knjizi piše jednu iznimnu rečenicu koja glasi: „Postoje u životu neki neobični putevi koji učine da ti se snovi ostvare“. [79] Život je borba i samo kroz borbu za nešto možemo spoznati vrijednost toga. To je doista tako ukoliko imamo srca i hrabrosti!

4.1.1. Etika i moral u poslovanju

Brunello Cucinelli naglašava važnost moralnih vrijednosti poput poštovanja, integriteta i odgovornosti u poslovanju. On kaže: "*Biti poslodavac znači biti odgovoran prema zajednici u kojoj djelujete. Znači pružiti zajednici vrijednosti, ne samo proizvode."* Cucinelli vjeruje da sretni i motivirani zaposlenici stvaraju temelj uspješnog poslovanja. Kao što je rekao: "*Biti bogat znači raditi sretno, biti pošten i biti koristan."* Ta filozofija odražava se u pružanju pravednih plaća, sigurnih radnih uvjeta i poticajnog radnog okruženja za sve zaposlenike tvrtke.

Ideja o moralnosti profita intrigira mnoge, pa i okorijele kapitaliste koji nisu na dobrom glasu javnosti u vezi odnosa sa zaposenicima. Tom zanimanju svjedoči činjenica o posjetu izaslanstva u Solomeo iz možda najbezobraznijeg kraljevstva na cijeloj Zemlji: Silicijske doline. Suosnivač LinkedIna Reid Hoffman bio je prisutan, kao i suosnivač i izvršni direktor Dropboxa Drew Houston, "jednorog" rizični kapitalist i investitor Juula Lee Fixel, bivši glavni izvršni direktor Twittera Dick Costolo, trenutni financijski direktor Twittera Ned Segal, nekolicina tehnoloških izvršnih direktora i investitora , te američki veleposlanik u Austriji. Osnivač Amazona Jeff Bezos, najbogatiji čovjek na svijetu bio je jedan od protagonista posjeta. Prema

[78] Dig.ni.fy., World vision, Winter issue, 2022., dostupno: https://investor.brunellocucinelli.com/yep-content/media/GENNAIO_22.pdf (19.4.2024.)
[79] Latinčić, M., Osobne priče i avanture jedne inamorane cure, Udruga osoba s invaliditetom Sisačko – moslovačke županije, Sveti Ivan Zelina, 2023. str. 2.

Cucinellijevom mišljenju, oni nisu samo tehnološki i poslovni pioniri, već “novi Leonardi 21. stoljeća”. Naizgled čudno da se skoro pa polovica poglavara svjetske ekonomije našla u jednom talijanskom selu, a sve to da bi pričala o humanizmu i idejama. Iako su neki od njegovih gostiju bili dovoljno bogati da kupe Brunella Cucinellija desetak puta, on nije bio zainteresiran da ih impresionira svojim poslom. “Svi smo željeli posjetiti tvornicu, kako kaže jedan od milijardera, ali Brunello je rekao ne, ne, nisi ovdje da učiš o mom poslu, ovdje si da provedeš tri autentična dana, a to znači da se okupljamo kao prijatelji, dijelimo sjajne obroke, vani smo u prirodi. Rekao je: „Neću vam dati promotivnu turneju po tvrtci i nadati se da ćete kupiti dionice ili tako nešto.“ Možete li to zamisliti? Imao je priliku ispričati nam sve o svom poslu. Umjesto toga, ispričao nam je kako je odrastao u siromaštvu, kao farmer.”

Dakle, je li se grupa vratila u Silicijsku dolinu s novootkrivenom odlukom da u svoj rad uvede humanistička načela? Cucinelli izjavljuje. "Svi su bili motivirani razgovorima i inspirirani na istoj razini, ne time što sam im ja govorio što da rade, nego što su se svi međusobno hranili predanošću i energijom prema istom cilju."

Hoće li elita Silicijske doline početi ulagati u ogromnu nižu klasu San Francisca? Hoće li prvo razmišljati o svojim radnicima, čak i ako to znači smanjenje automatizacije njihovih dizajna? Hoće li uzeti u obzir ravnotežu između poslovnog i privatnog života, plaće za život, privatnost i pristup kulturi u mjeri u kojoj to čini Cucinelli? Teško je ne biti ciničan prema Silicijskoj dolini, gdje dobre namjere često daju zastrašujuće rezultate, a potraga za vizijom u Umbriji neće popraviti prekršene zakone o privatnosti i antimonopolske zakone. No budući da tehnologija ne uspijeva riješiti probleme koje je tehnologija stvorila, njezini bi izumitelji mogli proći gore nego provesti nekoliko dana u komunikaciji s poduzetnikom milijarderom koji je također i humanistički kralj filozofa. Recimo to na ovaj način iz Silicijske doline: "Ručno pletenje džempera nije skalabilno i ne mislim da će roboti uskoro doći u Solomeo", kaže Tolia. “Ali mislim da Brunellova verzija

razmjera nadahnjuje druge. Dakle, ako inspirira Marca Benioffa, Marc Benioff ima ogromnu platformu. Ako inspirira Jeffa Bezosa, Jeff Bezos ima ogromnu platformu."[80]

4.1.2. Ljepota i estetika

Možemo reći da estetika Brunella Cucinellija počiva na lijepom, plemenitom i uzvišenom. Dizajn Brunella Cucinellija nije samo puko slaganje tkanina i oblika, već je to umjetnost koja nastoji izraziti suptilnu eleganciju i vječnu ljepotu. Njegova odjeća obično je jednostavna, ali istovremeno sofisticirana, s naglaskom na čistim linijama, pažljivo odabranim tkaninama i besprijekornom kroju. Kroz svoje kolekcije, Cucinelli se oslanja na kvalitetne materijale poput kašmira, svile i pamuka, što dodatno pojačava osjećaj luksuza i udobnosti.

Ono što istinski izdvaja Cucinellija od drugih dizajnera jest njegova filozofija koja leži u samoj srži njegovog brenda. Za Cucinellija, ljepota nije samo površinska pojava, već je to duboko ukorijenjen koncept koji proizlazi iz harmonije između unutarnjeg i vanjskog svijeta. On vjeruje da je istinska ljepota rezultat ravnoteže, autentičnosti i suosjećanja. Ljepota koju Brunello Cucinelli pronalazi i stvara kroz svoj dizajn služi kao inspiracija ne samo za modnu industriju, već i za šire društvo. Njegova estetika potiče nas da razmišljamo o ljepoti na dubljem nivou, da cijenimo jednostavnost i eleganciju te da se usredotočimo na vrijednosti koje nadilaze materijalno bogatstvo. Možemo reći da umjetnost budi, ali samo ona prava, a nju njeguje Brunello Cucinelli. Moda i arhitektura su jedina dva oblika umjetnosti za koje nije potrebna distribucija, one su uvijek prisutne. Cucinelli upravo u ova dva oblika ulaže najviše pažnje.

Kroz svoj rad, Brunello Cucinelli nas podsjeća da ljepota nije samo površinski fenomen, već duboko ukorijenjen koncept koji proizlazi iz harmonije, autentičnosti i suosjećanja. Njegova estetika nije samo odraz mode, već i filozofija koja promiče humanost, etiku i održivost. Stoga, Brunello Cucinelli ostaje ne samo modni dizajner, već i vizionar čija ljepota nadahnjuje i

---

1. [80] Hine, S., Why Jeff Bezos and a Dozen Tech Titans Made a Pilgrimage to Brunello Cucinelli's Italian Village, GQ, dostupno na: https://www.gq.com/story/brunello-cucinelli-jeff-bezos-solomeo-summit (22.4.2024.)

osvjetljava put ka boljem i smislenijem svijetu. "*Osjećao sam se odgovornim za ljepotu svijeta". „Ovom vrlo drevnom izjavom rimski car Hadrijan dao je život ovom vječnom konceptu koji također obuhvaća svaki pojedini aspekt našeg života u Solomeju."*

[81]

4.1.3. Uloga reda i rada

U tvrtci Brunello Cucinelli, red nije samo organizacijski koncept, već je to način života. Red se očituje u svim aspektima poslovanja, od proizvodnje do distribucije. Stalna pozornost detaljima i precizno planiranje ključni su elementi koji omogućuju tvrtki da održi visoku razinu kvalitete i dosljednosti u svojim proizvodima. Uz to, red omogućuje učinkovito upravljanje resursima, optimizaciju procesa i brzu prilagodbu promjenama na tržištu. Za Brunella Cucinellija, rad nije samo sredstvo za postizanje profita, već je to etička vrijednost i filozofija života. Rad se cijeni kao sredstvo samoostvarenja, izražavanja kreativnosti i doprinosa zajednici. U tvrtki Brunello Cucinelli, rad se promiče kao temelj uspjeha, gdje se svaki zaposlenik potiče da radi s strašću, predanošću i integritetom. Ova etika rada stvara radnu atmosferu koja potiče suradnju, inovaciju i održava visoku motivaciju zaposlenika. Jedna od ključnih vrijednosti tvrtke Brunello Cucinelli je humanost, što se očituje ne samo u odnosu prema zaposlenicima, već i prema zajednici i okolišu. Tvrtka aktivno podržava lokalnu zajednicu kroz različite inicijative, kao što su obrazovanje, kultura i socijalna pomoć. Također, Cucinelli promiče održive prakse u proizvodnji kako bi minimizirao negativan utjecaj na okoliš i osigurao dugoročnu održivost poslovanja. Red, rad i humanost su temeljni stupovi tvrtke Brunello Cucinelli i ključni faktori koji doprinose njezinom dugoročnom uspjehu. Kroz dosljednu primjenu ovih principa, tvrtka održava visoku razinu kvalitete, inovacije i društvene odgovornosti. Red omogućuje učinkovitu operativu, rad potiče angažman zaposlenika, a humanost gradi održive odnose s zajednicom i okolišem. Stoga, u tvrtci Brunello Cucinelli, red, rad i humanost nisu samo poslovni principi, već su to životni stil koji oblikuje identitet i usmjerenje tvrtke prema trajnom uspjehu i pozitivnom utjecaju na svijet.[82]

---

[81] The Brunello and Federica Cucinelli Foundation and the Foro delle Arti, dostupno na: https://www.brunellocucinelli.com/en/the-foundation-and-foro-delle-arti.html (23.4.2024.)

[82] Il Giusto Lavoro, dostupno na: https://www.brunellocucinelli.com/it/thoughts/a-fair-working-life.html (23.4.2024.)

4.2. Ekonomska održivost

Cucinelli poručuje kako cilj poduzetnika ne bi trebao biti jedino i isključivo profit, nego da na putu prema profitu pridonosimo obogaćenju društva i života radnika. „U našoj tvrtki svi rade sljedeće: nemamo satnice, ali se svi striktno pridržavamo radnog vremena; ne želimo da ljudi budu online iz poslovnih razloga nakon završetka radnog dana i vikendom; želimo da plaće budu nešto više od prosjeka, posebno za zaposlene; smatramo da bi pauza za ručak trebala biti lijepa kao i ručak s obitelji; okružujemo radna mjesta vrtovima i krajolikom, koji su tu da ih svi vide zahvaljujući velikim prozorima koji sve čine vidljivim i prisutnim. Kada govorimo o poslu, preferiramo milostiv, stalan i uravnotežen razvoj, a i to je pouka koja dolazi iz života na selu, gdje brza ubrzanja i velike žetve ne mogu postati pravilo jer bi to narušilo veliki sklad prirode; priroda nas uči da se nikada ne bojimo previše bolnih događaja – koji nas često nečemu nauče, kako je rekao sveti Augustin – i da slijedimo ustaljeni tempo svog djelovanja. Oluja s tučom nikada neće zahvatiti cijelo područje, već samo njegov dio; financijska kriza ne može tako dugo trajati, bez obzira na uzroke. I baš kao što je Odisej rekao, dovoljno je držati kormilo mirnim dok ne prođe oluja, iza koje uvijek ima sunca.“ Iz ovog vidimo da Cucinelli prati liniju, koja je, kako se čini, danas nikada rjeđa, a to je princip integriteta. Uviđamo duboko usađeni konstrukt koji se dosljedno brani kada je u pitanju realizacija ideala.

Grafikon 2: Primjer ekonomske održivosti

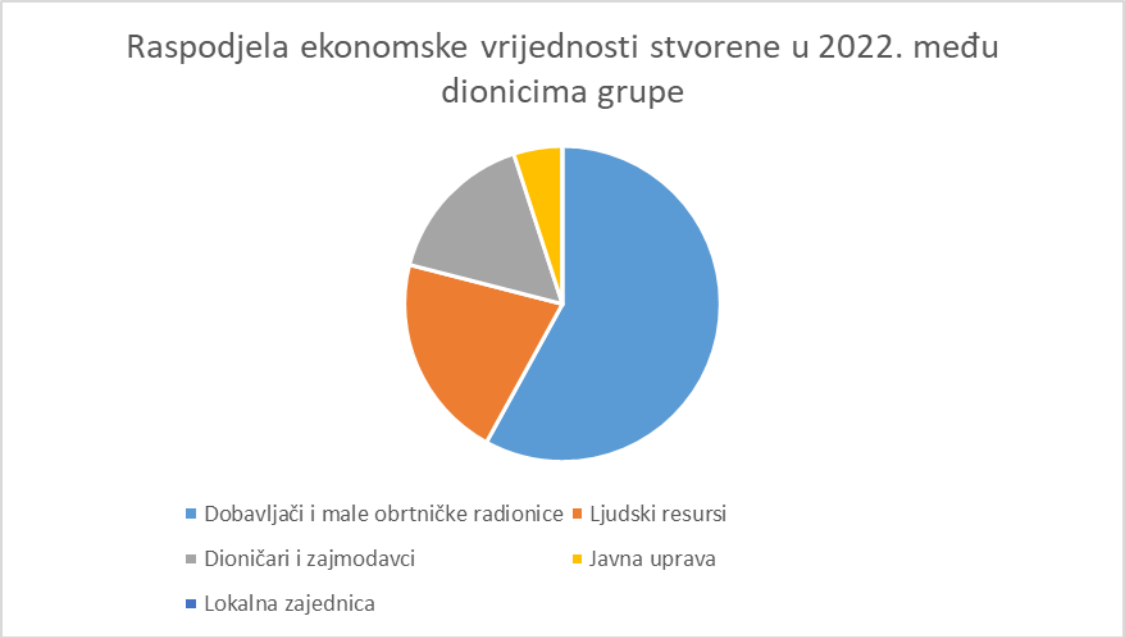

Izvor: samostalna izrada autorice prema: 2023 CONSOLIDATED NON-FINANCIAL STATEMENT PURSUANT TO ARTICLES 3 AND 4 OF ITALIAN LEGISLATIVE DECREE NO. 254 OF 2016, str.20.

Ekonomska vrijednost ostvarena 2022. iznosi otprilike 992 milijuna eura (+33% u usporedbi s 2021.): 81% stvorena vrijednost raspoređena je na dionike Grupe u raščlanjivanju prikazanom na slici 5. Najveći udio distribuiran je dobavljačima i drugim malim obrtničkim radionicama (otprilike 468 milijuna eura, kao rashodna stavka za nabavu sirovina i potrošnog materijala te troškove usluga) i na ljudske resurse (osoblje troškovi od približno 165 milijuna eura). U odnosu na prethodnu godinu došlo je do povećanja ekonomske vrijednosti koje Grupa distribuira svim dionicima. Umjesto toga, preostala generirana vrijednost (19%) zadržana je interno i posvećena održivom budućem rastu. „*Konkretno, kontinuirano radimo na velikom projektu „Univerzalni radni uvjeti za čovjeka bića i naše ideje o bella fabbrica", uvjereni da se puno pažnje uvijek mora posvetiti radu mjesta i uvjete. Doista, željeli bismo da radno mjesto odražava isto ekonomsko i moralno dostojanstvo koje je temelj tvrtke od njezina osnutka.*"[83]

[83] Consolidated Non-Financial Disclosure 2023, str. 37-57., dostupno na: https://investor.brunellocucinelli.com/yep-content/media/Consolidated_Non-Financial_Disclosure_2023.pdf (25.4.2024.)

4.3. Moralna održivost

U razmatranjima o moralnoj održivosti Brunello daje omaž hrvatskom trgovcu i ekonomistu Benediktu Kotruljeviću. Knjigu „O trgovini i o savršenom trgovcu“ navodi kao univerzalni duh u koji se uvijek ugledao. Kotruljević je za njega bio nešto poput mentora;njegova knjiga je mali rukopis od vitalne važnosti gdje navodi da sve treba kupiti i prodati po pravoj cijeni. Kotruljević je svakako bio humanistički trgovac, možda i prvi, strogo uzevši, a u tom smislu, povijesno gledano, gotovo pacifistički revolucionar koji, upravo zbog toga, i dan danas ima štošta za reći, posebice poslovno etiku, i koji je ustvrdio "*spremnost i želju da se stvari kupuju časno i bez vrijeđanja Gospodina i bližnjega*". *Njegova jasna namjera da ni na koji način ne naudi Bogu ili drugim ljudima čini mi se dirljivom i lijepom, i ponizno sam pokušao prihvatiti to načelo u svom svakodnevnom poslovanju i brizi za Tvorevinu*.

I danas, ako možemo biti Kotruljevićevi moralni nasljednici, znat ćemo da proizvodnja mora imati pravu cijenu i pravi profit. Prije ne tako mnogo godina, mnogi su utaju poreza smatrali pametnom radnjom, a ponekad je izazivala želju za imitacijom. Danas se to više ne događa, stvari sada izgledaju sasvim drugačije. Plaćanje poreza je vrijednost, dužnost i ujedno čin poštovanja prema društvu u kojem živimo i prema drugim ljudima navodi Cucinelli. Baš kao i profit, koji mora biti skladan i razmjeran. Kako se može opravdati preveliki profit? „*Ne žudim ni za čim i svakim danom nastojim maksimalno paziti da zarada bude u skladu s moralom mog poduzetničkog poslovanja i visokom kvalitetom mog proizvoda. Uvjeren sam da je takva vizija svijeta istinita za svakog čovjeka, a posebno za mlade, kojima puno dugujemo i u koje polažemo sve nade. Danas, s tehnologijom, svatko zna sve o svakome, a spoznaja da tvrtka stvara pravu zaradu i raspoređuje tu korist na način koji uspostavlja ravnotežu između zarade i vraćanja stvara opću atmosferu povjerenja, poštovanja i vedrine.“*[84]

Zaštita i poštivanje ljudskih prava nadahnjuje cijeli lanac vrijednosti Casa di Moda, od upravljanja ljudskim resursima do organizacije proizvodnog procesa, pažnje prema ljudskim odnosima s malim zanatske tvrtke, pa čak i jedinstven odnos koji dijelimo s našim prijateljima

[84] Sostenibilità Morale, dostupno na: https://www.brunellocucinelli.com/it/sustainability/moral-sustainability.html (25.4.2024.)

marke. Gledamo na univerzalna ljudska prava iz holističkog i uključivog pristupa, čime obuhvaćamo sva prava sadržana u Općoj deklaraciji UN-a o ljudskim pravima iz 1948., konvencijama Međunarodne organizacije rada, posebno Konvenciji 111 o diskriminaciji i Deklaraciji iz Rija iz 1992., s posebnim pozivanje na pravo ljudi na zdrav i produktivan život u skladu s prirodom. Djelujemo u skladu s Vodećim načelima Ujedinjenih naroda o poslovanju i ljudskim pravima, OECD Vodeća načela i Deset načela Globalnog dogovora Ujedinjenih naroda (UNGC), s posebnim osvrtom na šest načela koja se odnose na zaštitu ljudskih prava. Sljedeća slika prikazuje zaštitne mjere koje je Grupa uspostavila za zaštitu univerzalnih prava ljudskog bića, s obzirom na koje smo posvećeni osiguravanju pravedne i brižne zaštite i promicanja, također u sklopu našeg velikog projekta pod nazivom „Univerzalni radni uvjeti za ljudsko biće i naša ideja a bella fabbrica".[85]

[85] Ibidem.

Tablica 7: Univerzalni radni uvjeti

ZAŠTITA UNIVERZALNIH LJUDSKIH PRAVA
HUMANISTIČKI KAPITALIZAM
LJUDSKA ODRŽIVOST
Međunarodna deklaracija UN-a o ljudskim pravima
Konvencije Međunarodne organizacije rada (ILO)
Rio Deklaracija UN-a
Deset načela UNGC-a (Globalnog dogovora UN-a)
Vodeća načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima
Vodeća načela OECD-a
Moralno dostojanstvo
Sloboda udruživanja i kolektivnog pregovaranja
Ekonomsko dostojanstvo
Raznolikost i inkluzivnost
Ljudska privatnost
Dostojanstvo i ljepota na radnom mjestu
Zdravlje i sigurnost
Očuvanje tvorevine
Zabrana dječjeg rada
Zabrana prisilnog ili obavezanog rada
Kultura i obuka

Izvor: samostalna izrada autorice prema: https://investor.brunellocucinelli.com/yep-content/media/Consolidated_Non-Financial_Disclosure_2023.pdf (24.5.2024.)

Međunarodni izvori na koje se tvrtka pozvala za sveukupnu analizu svog utjecaja na ljudska prava (s obzirom na Deset načela Ujedinjenih Nations Global Compact, šest načela koja se odnose na ljudska prava posebno su razmotrena)[86]

[86] Ibidem.

4.4. Održivost okoliša

U punoj spoznaji da je "skladno održivo", svaki dan djelujemo vođeni voljom da ne naudimo Kreaciji, ili pokušavamo učiniti što je manje moguće. Briga za okoliš i regiju koja ga okružuje ključni je element u filozofiji naše tvrtke, što je istina vrijednostima humanističkog kapitalizma i ljudske održivosti, smatra čovjeka „vjernim i skladnim čuvar stvorenog", pozvan da se s poštovanjem i odgovornošću odnosi prema prirodi i njezinim resursima, obraćajući veliku pozornost na ravnotežu između davanja i uzimanja u odnosu između nas i Kreacije. Samo tako ćemo moći osigurati da nove generacije žive u svijetu koji je bolji od našeg živjeti danas. Zapravo, nastojimo djelovati na proaktivan, preventivan i razborit način u skladu s načelom predostrožnosti kako je navedeno u Načelu 15 Deklaracije Ujedinjenih naroda iz Rija o okolišu i razvoju (1992.), Pariški sporazum iz 2015. i ambiciozni ciljevi ugljične neutralnosti postavljeni na europskoj razini. Tvrtka posluje u skladu s glavnim nacionalnim i međunarodnim propisima o zaštiti okoliša, uključujući kršenja propisa o zaštiti okoliša među navodnim prekršajima predviđenim Modelom 231 Grupe. S u vezi s ovom posljednjom točkom, pripremamo protokole i kontrole usmjerene posebno na reguliranje procesa tvrtke koji moglo olakšati pojavu ekoloških prekršaja. Naša je briga osigurati prijenos i razumijevanje važnosti vrednovanja i zaštite Kreacije u svakodnevnom životu i radu, s ciljem da s našim dionicima podijelimo potrebu da se vratimo obavljanju svega u umjerenost. Stoga je naša predanost osiguravanju ravnoteže između davanja i uzimanja u našim odnosima sa Kreacijom izražena u stavkama pažnje prikazanim na slici 26.

Emisije

Što se tiče izravnih emisija (Opseg 1), ističu se sljedeće: – Putovanja osoblja tvrtke koristeći se vozilima tvrtke za prijevoz odjevnih predmeta između lokalnih obrtnika radionice i mjesto Solomeo za inspekciju kvalitete; – Potrošnja prirodnog plina za proizvodnju i grijanje; – Punjenje rashladnog plina (F-GAS) koje se koristi za klimatizacijske sustave u uredima i drugim objektima (u Italiji). U 2022. izvršeno je samo jedno ponovno punjenje R410A. Neizravne emisije (opseg 2), s druge strane, proizlaze iz potrošnje električne energije Društva na radna mjesta i butici. Tablica u nastavku prikazuje trend izravnih (Opseg 1) i neizravnih (Opseg 2) emisija koje je Grupa generirala tijekom trogodišnje razdoblje 2020-2022. Što se tiče 2022. godine, može se vidjeti povećanje u obje kategorije emisije kao a rezultat veće potrošnje energije u godini: ukupne izravne

i neizravne (opseg 2 na temelju lokacije) emisije bile su 6.328 tCO2 eq (5,701 tCO2 eq u 2021.). Unatoč tome, intenzitet emisije ostao je konstantan s obzirom na izravnih emisija (Opseg 1) i smanjen za 17% u slučaju emisija lokacijskog opsega 2 i za 25% u slučaju tržišnih emisija opsega 2.

Tablica 8: Izravni i neizravni GHG emisije stakleničkih plinova

Vrsta emisije	**2020**	**2021**	**2022**
Izravni opseg emisije 1	**1,740**	**1,595**	**1,639**
Jačina izravnog opsega emisije	0,003	0,002	0,002
Neizravni opseg emisije 2			
Lokacijski bazirane	3,642	4,105	4,688
Jačina emisija temeljenih na lokaciji	0,007	0,006	0,005
Tržišno bazirane	1,851	2,551	2,955
Jačina emisija temeljenih na tržištu	0,003	0,004	0,003
Ukupan opseg emisija (na lokaciji)	**5,382**	**5,701**	**6,328**
Jačina opsega emisija (na lokaciji)	**0,010**	**0,008**	**0,007**
Ukupan opseg emisija (na tržištu)	**3,591**	**4,147**	**4,595**
Jačina opsega emisija (na tržištu)	**0,007**	**0,006**	**0,005**
GRI 305-1 Direktan opseg GHG emisija GRI 305-2 Neizravnih GHG emisija GRI 305-4 GHG intenzitet emisija			

Izvor tablice:samostalna izrada autorice prema: https://investor.brunellocucinelli.com/yep-content/media/Consolidated_Non-Financial_Disclosure_2023.pdf

U 2022. godini, u odnosu na 2021. godinu, nastavili su inventarizirati emisije stakleničkih plinova – podložno ograničenom jamstvu od strane treće strane – nastaju neizravno poslovanjem Društva (opseg 3), koje su najznačajnije za Grupe, u ukupnom iznosu od 64.592 tCO2 eq (što je jednako 96,4% ukupnih emisija stakleničkih plinova Grupe). Le emissioni indirette di Scope 3 sono aumentate del 2% nel 2021 rispetto al 2020. Analizirani izvori emisije su sljedeći (vidi sliku

28): – Otkup i prerada sirovina (73,5% ukupnih emisija Scope 3, 2021.), što također uključuje potrošnja energije i plina malih obrtničkih radionica. U 2022. godini nastavljeno je prikupljanje primarnih podataka izravna uključenost tih poduzeća, s ukupno 297 obrtničkih radionica ispitanih pomoću upitnika s ciljem mapiranja izvora energije i povezane potrošnje. Dobiveni odgovori iznose na 87% analiziranog uzorka (78% u prethodnoj inicijativi provedenoj 2021.) i ekvivalentno 96,6% vrijednost prometa, omogućila nam je da odredimo prioritet aktivnosti angažmana na temelju analize prirode i količina proizvedenih emisija, dijeleći populaciju malih obrtničkih radionica u tri prioritetna razreda: visoki, srednji i niski. Također je bilo moguće započeti mapiranje korištenja plina koji koriste neke od radionica. Za upravljanje stokom (za vunu, kašmir, kožu, itd.) i uzgoj (npr. pamuk) sirovina, kao i prethodne godine relevantni podaci uključeni su prema konzervativnom pristupu temeljenom na SBTi preporuke, koje sve povezane emisije dodjeljuju Društvu; Transport i distribucija (upstream i downstream logistika) čine 17,7% ukupnih Opseg 3 emisije; – Putovanje zaposlenika na posao i posla čini 4% ukupnih generiranih emisija Scope 3; – Potrošnja energije franšiza i multibrand trgovina (2,7% ukupnih emisija Scope 3). Ovi podaci prikupljeni su mapiranjem potrošnje električne energije ove vrste kupaca, uz izričit zahtjev za putem upitnika podijeljenog 2021. i 2022. naznačiti jesu li se odlučili za opskrbu obnovljivom energijom ili planiraju to učiniti. Upitnik je ukupno poslan tijekom dvije promatrane godine do 205 kupaca, što je rezultiralo stopom odgovora od 35,6% (57,3% kada se uzmu u obzir poruke i odgovori primljen samo u 2022.); – Poslovna putovanja (0,7% ukupnih emisija Scope 3); – Ostalo (1,4% ukupnih emisija Scope 3), odnosno ostatak neizravnih emisija iz otpada koji nastaje proizvodnja i proizvodnja energije.[87]

Nekadašnji princ, današnji kralj, Charles, vojvoda od Cornwalla, dugogodišnji je zagovornik održivog razvoja i ekoloških inicijativa te podržava mnoge projekte koji promiču očuvanje okoliša i podržavaju lokalne zajednice. S obzirom na to da je Cucinelli također poznat po svom angažmanu u održivom poslovanju i filantropiji, imali su prilike surađivati. Cucinelli drži da je pravo plemstvo - plemstvo duše! Projekt na kojemu su radili je dio Inicijative za održivo tržište, koju je stvorio kralj Charles.[88]

[87] Ibidem, str.110-116.
[88] Persivale, M., Corriere della Sera, Torno a fare il contadino in Himalaya, 2022., str. 33

5. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE O PERSPEKTIVAMA I PRIMJENAMA HUMANISTIČKOG KAPITALIZMA BRUNELLA CUCINELLIJA

Ovo poglavlje diplomskog rada predstavlja najvažniji dio izlaganja jer nastoji se na temelju empirijskog istraživanja potvrditi postavljenu znanstvenu hipotezu, koja glasi: Građani Republike Hrvatske; zaposlenici, menadžeri i vlasnici poduzeća, smatraju mogućom implementaciju humanističkog kapitalizma Brunella Cucinellija u praksi. Ovaj dio rada nosi teorijske, praktične i logičke postupke. Svi prikupljeni podaci, interpretiraju se i komentiraju, što doprinosi boljem prijedlogu unaprjeđenja etičnog i društveno odgovornog poslovanja u kompaniji. Izlaže se: 1) Metodologija istraživanja i 2) Interpretacija rezultata istraživanja.

5.1. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Ova cjelina diplomskog rada predstavlja analitičko-eksperimentalni dio diplomskog rada, a sastoji se od sljedećih dijelova: 1) Vrste istraživanja i podataka, 2) Istraživačka pitanja i ciljevi istraživanja, 3) Područje istraživanja, 4) Ciljani uzorak istraživanja, 5) Mjerni instrument, 6) Metode statističke analize, te 8) Valjanost i pouzdanost istraživanja.

5.1.1. Vrste istraživanja i podataka

Ovaj diplomski rad ima karakter **teorijskog i empirijskog istraživanja**. Teorijsko istraživanje odnosi se na prikaz svih dosadašnjih znanja, definicija o ekonomskim modelima i humanističkom kapitalizmu. S druge strane, empirijsko istraživanje odnosi se na ispitivanje smatraju li građani Republike Hrvatske; zaposlenici, menadžeri i vlasnici poduzeća, mogućom implementaciju humanističkog kapitalizma Brunella Cucinellija u praksi.

Ukoliko se sagledava s aspekta učestalosti, empirijsko istraživanje je provođeno **jednokratno** na uzorku građana Republike Hrvatske; zaposlenika, menadžera i vlasnika poduzeća u promatranom razdoblju.

Istraživanje u svrhu izrade ovog diplomskog rada je **aplikativno**, što znači da je znanstveno u smislu da se stječu nova znanja, ali daje uvid u stanje tržišta rada i zadovoljstvo radnika s postojećim sustavom kapitalizma.

Za potrebe pisanja ovog diplomskog rada koristili su se podaci prikupljeni iz primarnih i sekundarnih izvora.

Primarni podaci prikupljeni su kako bi se provjerile postavljene hipoteze, te da bi se razjasnio problem provedenog empirijskog istraživanja. Svi podaci prikupljeni su od strane istraživača i to metodom ispitivanja, zbog čega je oblikovan anketni upitnik koji je svim ispitanicima na popunjavanje dostavljen u elektroničkom obliku.

Sekundarni podaci prikupljeni su kako bi se istražilo dosadašnja znanstvena istraživanja. Također, kako bi se prikupilo i obznanilo istraživanja u znanstvenim i stručnim radovima, domaćih, ali i stranih autora, a sve iz područja poslovne etike, ekonomskih oblika i humanizma. Ovakvim se pristupom naišlo na istraživanje autora Michaela Portera i Marca Kramera koji su 2011. objavili članak pod nazivom "Creating Shared Value" (Stvaranje zajedničke vrijednosti) u časopisu Harvard Business Review. U ovom članku, oni su istaknuli koncept stvaranja vrijednosti ne samo za dioničare kompanije, već i za društvo i okoliš. Zaključak njihovog istraživanja bio je da kompanije koje uspiju integrirati društvenu i ekološku odgovornost u svoje poslovanje ne samo da stvaraju koristi za zajednicu i okoliš, već i za sebe same. Ovaj pristup stvara dugoročnu održivu vrijednost za sve dionike, uključujući kompanije, potrošače, zaposlenike, zajednice i okoliš. Sadržaj ovog članka poslužio je kao inspiracija u sastavljanju anketnog upitnika kroz ovaj diplomski rad.

S obzirom sve iznesene teorijske podloge, kao i na definiranu svrhu empirijskog istraživanja, postavljaju se sljedeći **istraživački ciljevi**:

1. Utvrditi demografske značajke ispitanika
2. Ispitati zaposlenike, menadžere i vlasnike o poslovnim praksama u njihovoj organizaciji i utvrditi zadovoljstvo u međuodnosima između zaposlenika i nadređenih
3. Ispitati zaposlenike, menadžere i vlasnike o transparentnosti u poslovanju njihove organizacije

4. Istražiti ulažu li se sredstva u napredak društva, a ne samo u sebičan profit
5. Ispitati provode li se sankcije ukoliko jedan od zaposlenika ugrozi dostojanstvo drugog zaposlenika
6. Istražiti mišljenje zaposlenika, menadžera i vlasnika o tome je li u Republici Hrvatskoj moguće implementirati humanistički kapitalizam

Prethodno navedeni ciljevi provođenog empirijskog istraživanja postavljeni su kako bi se moglo odgovoriti na sljedeća **istraživačka pitanja**, a pitanja su prilagođena po načelima rada tvrtke Brunello Cucinelli i istraživanju autora Michaela Portera i Marca Kramera (Stvaranje zajedničke vrijednosti).

Empirijsko istraživanje provedeno je putem anketnog upitnika u razdoblju od 5.3.2024. do 12.4.2024. godine. Istraživanjem je obuhvaćeno 417 ispitanika. Anketni upitnik se tako sastojao od 14 pitanja, zatvorenoga tipa. Sva anketna pitanja bila su strukturirana sukladno s ciljevima istraživanja, odnosno s načelima poslovanja Brunella Cucinellija da bi se uvidjela količina poklapanja s dosadašnjim kapitalističkim modelom, ali i pitanja vezana uz mogućnost primjene humanističkog kapitalizma u odnosu na trenutno stanje u njihovoj organizaciji. Anketa je provedena anonimno, čime se osigurala objektivnost odgovaranja na pitanja. Anketni upitnik je ciljnoj skupini distribuiran putem internetske aplikacije Google obrazac, koja je korištena kako za prikupljanje tako i za pohranjivanje odgovora, a zaprimljeni odgovori su obrađeni pomoću MS Excel alata.

Anketni upitnik se tako sastojao od 14 pitanja, zatvorenoga tipa prema Likertovoj ljestvici u kojoj je ispitanik iskazivao svoj stav za pojedinu tvrdnju (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem), a pitanja su bila oblikovana kao potvrdne rečenice prema poslovanju Brunella Cucinellija. Sva anketna pitanja bila su strukturirana sukladno s ciljevima istraživanja, a glase:

1. Upoznat/a sam sa svojim pravima na svom radnom mjestu i osjećam se vrijednim/om na funkciji koju obavljam.
   Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)
2. Smatram da su ljudske vrijednosti naglašene u poslovnim praksama moje organizacije i smatram da se odnos prema zaposleniku temelji na etičkim vrijednostima.

Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

3. Moja organizacija pruža potporu u osobnom i profesionalnom razvoju svojih zaposlenika.

   Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

4. Transparentnost komunikacije između rukovodstva i zaposlenika istaknuta je u mojem radnom okruženju.

   Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

5. Smatram da postoji ravnoteža između postizanja poslovnih ciljeva i osiguranja dobrobiti zaposlenika u mojoj organizaciji.

   Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

6. Moja organizacija ulaže sredstva u brigu za okoliš i promiče etičke vrijednosti u poslovanju.

   Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

7. Moja organizacija pruža priliku napredovanja po zaslugama.

   Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

8. U mojoj se organizaciji primjenjuju sankcije u vidu otkaza ukoliko se netko od zaposlenika ne odnosi s poštovanjem prema drugima.

   Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

9. Moja organizacija potiče kreativnost tako što se njeguje ugodna radna atmosfera.

   Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

10. Zaposlenici u mojoj organizaciji uključeni su u proces donošenja poslovnih odluka i osjećaju se dijelom poslovnog uspjeha.

    Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

11. Smatram da je poštivanje individualnih vrijednosti zaposlenika prisutno u mojem radnom okruženju.

    Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

12. Smatram da upravi moje organizacije profit nije najvažniji cilj, nego i opće dobro zaposlenika i društva.

    Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

13. Smatram da bi moja organizacija imala konkretne koristi proizašle iz primjene humanističkog kapitalizma (veće plaće, bolji radni uvjeti, održivo poslovanje).

    Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

14. Smatram da je humanistički kapitalizam primjenjiv u mojoj organizaciji.

Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

5.1.2. Područje istraživanja

Istraživanje je provedeno u Republici Hrvatskoj nad grupom stanovnika koja je prisutna na tržištu rada; zaposlenici, menadžeri i vlasnici organizacija. Područje istraživanja su informacije o percepciji i osjećaju zadovoljstva/nezadovoljstva trenutnim kapitalističkim sustavom, ali i stavovi o mogućoj implementaciji humanističkog kapitalizma iz stajališta ispitanih.

5.1.3. Ciljani uzorak istraživanja

Osnovnu populaciju prilikom ispunjavanja anketnog istraživanja čine stanovnici Republike Hrvatske koji su u doticaju s tržištem rada (zaposlenici, menadžeri i vlasnici) i čije bi mišljenje doprinijelo davanju odgovora na glavnu hipotezu.

Kako bi se ostvarili ciljevi empirijskog istraživanja, osmišljen je anketni upitnik koji je distribuiran putem elektroničke pošte, i to u razdoblju od 3. ožujka do 12. travnja 2024. godine. Prikupljanje primarnih podataka vršilo se na uzorku od 417 osoba.

5.1.4. Mjerni instrumenti

Primarni podaci korišteni u ovom diplomskom radu prikupljeni su anketnim upitnikom.

Anketni upitnik sastojao se od dva dijela. Prvim dijelom nastojalo se utvrditi demografske značajke ispitanika, dok se u drugom dijelu stanovnike Republike Hrvatske ispitivalo o mogućnosti primjene humanističkog kapitalizma. Pitanja su izrađena prema postulatima djelovanja Brunella Cucinellija i tako sam dobila uvid u veličinu razlike trenutnog oblika kapitalizma i humanističkog kapitalizma. Pitanja su oblikovana potvrdno, prema Likertovoj

ljestvici od 1-5, a prilikom odgovaranja na pitanja sa strane je pisao redni broj pitanja, tako da je ispitanik mogao vidjeti na kojem se pitanju nalazi. Pitanja su oblikovana na način da budu jasna i da se u njima sažima bit koju se želi saznati.

5.1.5. Metode statističke analize

Svi prikupljeni podaci obradili su se putem Google Forms-a i SPSS (eng. Statistical Package for the Social Sciences) statističkog paketa. Svako pitanje strukturirano je u skladu s ciljevima istraživanja.

Deskriptivna statistička analiza poslužila je kako bi se detaljnije razjasnio uzorak koji je sudjelovao u ispunjavanju anketnog upitnika. Naime, odgovori na anketna pitanja pokazuju u kojoj su mjeri stanovnici Republike Hrvatske zadovoljni postojećim stanjem u trenutnom kapitalističkom sustavu i smatraju li mogućom implementaciju humanističkog kapitalizma Brunella Cucinellija.

5.1.6. Valjanost i pouzdanost istraživanja

Svaki oblik znanstvenog istraživanja jasno je da mora biti vjerodostojan. Kroz ovaj diplomski rad provedeno je istraživanje koje se temelji na vjerodostojnosti prikupljenih podataka.

Valjanost istraživanja označava stupanj točnosti, to jest preciznosti mjerenja. Instrument je sadržajno ispravan ukoliko se temelji na rezultatima drugih istraživanja, to jest ukoliko je sastavljen na temelju literature. U ovome slučaju, anketni upitnik sastavljen je između ostalog i na temelju članka objavljenog u časopisu Harvard Business Review - "Creating Shared Value" (Stvaranje zajedničke vrijednosti).[89]

Pouzdanost označava dosljednost mjerenja, to jest razjašnjava informacije o tome u kojoj mjeri mjerni instrument prilikom svakog ponavljanja mjerenja pokazuje jednake rezultate. Svako anketno pitanje dalo je jasne odgovore jer je sastavljeno precizno i u pitanjima, iako kratkim, sažima se bit koja se želi saznati.

[89] Porter, M.E. i Kramer, M.R., Creating Shared Value – How to reinvent capitalism and unleash a wave of innovation and growth. Harvard Business Review, 2011.

5.2. INTERPRETACIJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

Provedeno empirijsko istraživanje u ovom radu, kroz anketni upitnik dalo je odgovore na pitanja o perspektivama i primjenama humanističkog kapitalizma Brunella Cucinellija. U prikupljanju podataka, služilo se pitanjima sastavljenim prema postulatima rada Brunella Cucinellija kako bi pružili uvid u stanje postojećeg sustava kapitalizma u odnosu na ciljani oblik, humanistički kapitalizam, ali i mišljenja o mogućoj primjeni humanističkog kapitalizma Brunella Cucinellija na organizacije u kojima ispitanici rade, rukovode ili su vlasnici.

Pitanja su strukturirana sukladno ciljevima istraživanja. Svi podaci prikupljeni anketnim upitnikom obrađeni su posebno odabranim statističkim testovima, kako bi bili što jasnije interpretirani. U te svrhe koristili su se Google Form za formiranje i distribuiranje anketa, te statistički program za računala SPSS (eng. Statistical Package for the Social Sciences.)

U nastavku slijede prikazi svih povratnih informacija dobivenih na temelju provedenog anketnog istraživanja, i to tabelarno, slikovnim prikazom, uz pojašnjenja.

Demografska struktura ispitanika

Tablica 9: Demografska struktura ispitanika

SPOL	
Muško	28.30%
Žensko	71.70%
DOB	
18 - 24	17.75%
25 - 39	29.01%
40 - 54	35.73%
više od 55 godina	17.51%
TRENUTNI RADNI STATUS	
Student	16.55%
Zaposlenik	58.51%
Menadžer ili voditelj tima	17.03%
Vlasnik	7.91%
UKUPNI RADNI STAŽ	
Manje od 1 godine	12.47%
1 – 5 godina	14.39%
6 – 10 godina	10.55%
11 – 15 godina	11.99%
16 godina i više	50.60%

Izvor tablice: Samostalna izrada autorice

Na temelju Tablice 9. zaključuje se kako ispitani uzorak najviše čini populacija od 40 do 54 godine, nakon koje slijede ispitanici od 25 do 39 godina, a potom od 18 do 24 godine i najmanji uzorak su ispitanjici koji imaju više od 55 godina.

Također, između 417 ispitanika, najviše je prisutno ženske populacije, i to čak 71.70%, dok mušku čini svega 28.30%.

Trenutni radni status ukazuje da je navjiše zastupljeno zaposlenika, od čega 58.51%, zatim slijede menadžeri i voditelji tima 17.03%, zatim studenti koji čine 16.55% i najmanji postotak je vlasnika, odnosno 7.91%.

U kupni radni staž ukazuje da najviše ispitanika ima radni staž 16 godina i više, odnosno 50.60%. Zatim slijede ispitanici s radnim stažom od 1 – 5 godina, 14.39%, nakon njih slijede ispitanici s radnim stažom od manje od 1 godine, tu grupu velikim dijelom obuhvaća studentska populacija, a ona iznosi 12.47% , zatim slijede ispitanici s radnim stažom od 11 – 15 godina, odnosno 11.99% i najmanji broj ispitanika s radnim stažom između 6 – 10 godina, odnosno 10.55%.

Nakon utrđivanja demografske strukture uzorka, slijedi prikaz rezultata anketnih pitanja o problematici koja se ovim radom istraživala.

Grafikon 3: Upoznat/a sam sa svojim pravima na svom radnom mjestu i osjećam se vrijednim/om na funkciji koju obavljam

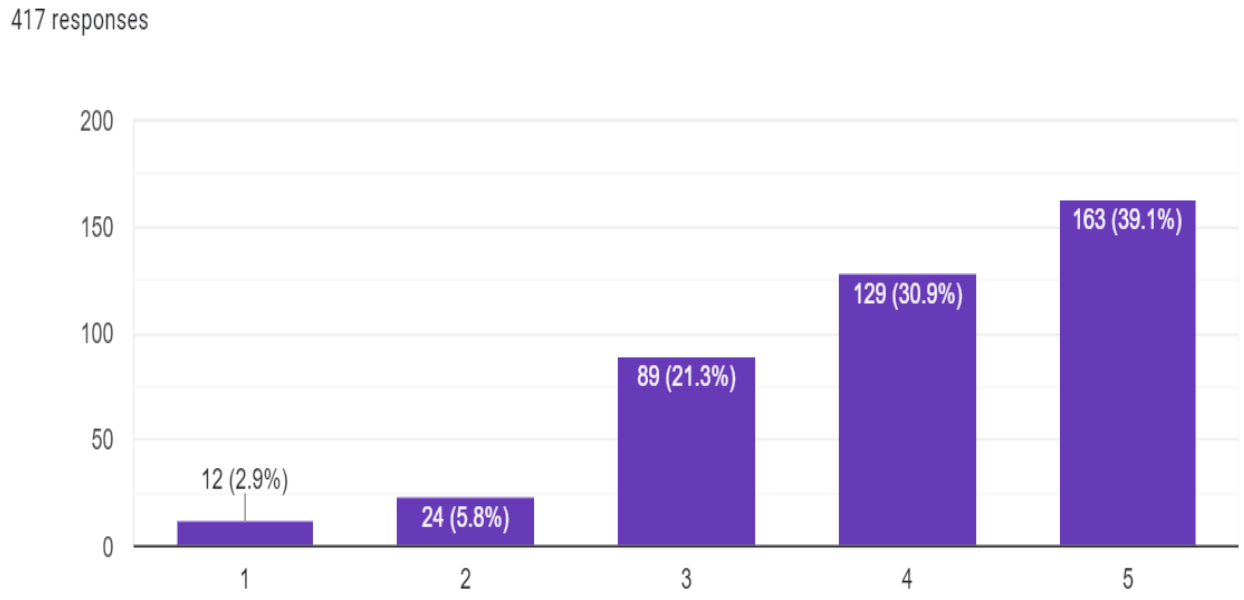

Izvor: Samostalna izrada autorice

Na postavljeno pitanje u anketi koje glasi „Upoznat/a sam sa svojim pravima na svom radnom mjestu i osjećam se vrijednim/om na funkciji koju obavljam.“ Ispitanici su odgovorili sljedeće:

12 ispitanika, odnosno 2.9% je izrazilo da se u potpunosti ne slaže sa navedenom tvrdnjom.

24 ispitanika, odnosno 5.8% je izrazilo da se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

89 ispitanika, odnosno 21.3% je izrazilo da se niti slaže niti se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

129 ispitanika, odnosno 30.9% je izrazilo da se slaže s navedenom tvrdnjom.

169 ispitanika, odnosno 39.1% je izrazilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom.

Možemo zaključiti da je velika većina ispitanika upoznata sa svojim pravima na svojem radnom mjestu i da se osjećaju vrijednim/om na funkciji koju obavlja.

Grafikon 4: Smatram da su ljudske vrijednosti naglašene u poslovnim praksama moje organizacije i smatram da se odnos prema zaposleniku temelji na etičkim vrijednostima.

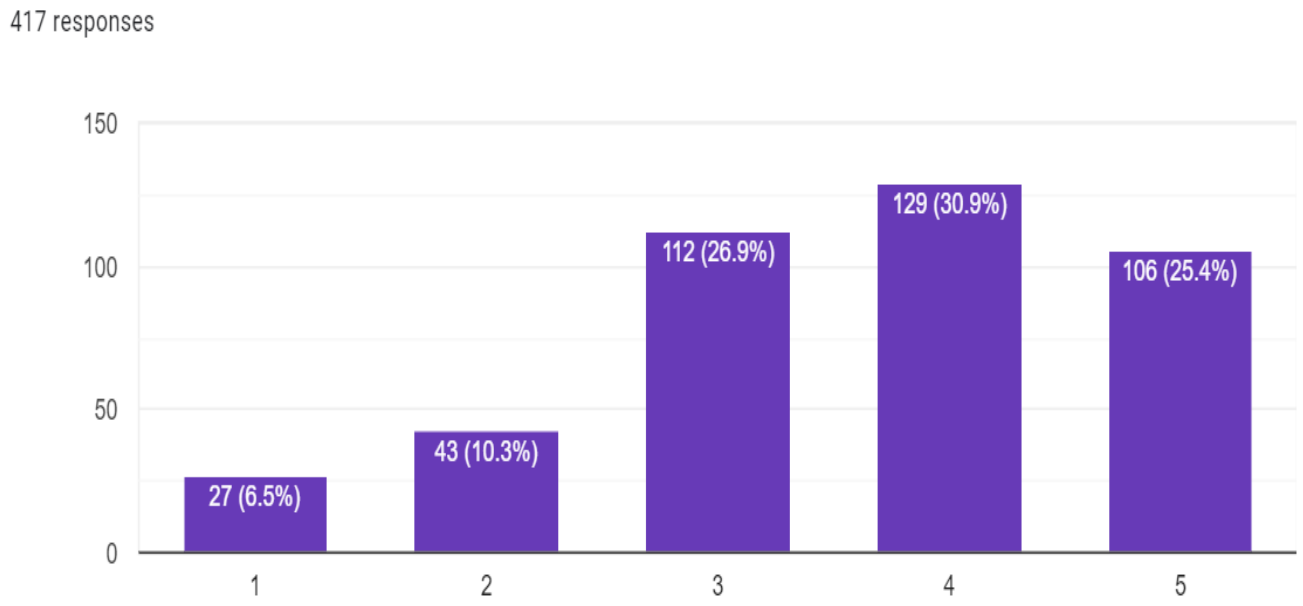

Izvor: Samostalna izrada autorice

Na postavljeno pitanje u anketi koje glasi „Smatram da su ljudske vrijednosti naglašene u poslovnim praksama moje organizacije i smatram da se odnos prema zaposleniku temelji na etičkim vrijednostima.“ Ispitanici su odgovorili sljedeće:

27 ispitanika, odnosno 6.5% je izrazilo da se u potpunosti ne slaže sa navedenom tvrdnjom.

43 ispitanika, odnosno 10.3% je izrazilo da se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

112 ispitanika, odnosno 26.9% je izrazilo da se niti slaže niti se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

129 ispitanika, odnosno 30.9% je izrazilo da se slaže s navedenom tvrdnjom.

106 ispitanika, odnosno 25.4% je izrazilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom.

Možemo zaključiti da velika većina ispitanika smatra sa su ljudske vrijednosti naglašene u poslovnim praksama njihovih organizacija i smatraju da se odnos prema zaposleniku u njihovim organizacijama temelji na etičkim vrijednostima. Ali moramo nadodati da se čak 112, odnosno 26.9% osjeća indiferentnim prema ovom pitanju što navodi na pitanje pridaje li se etičkim načelima dovoljan naglasak.

Grafikon 5: Moja organizacija pruža potporu u osobnom i profesionalnom razvoju svojih zaposlenika.

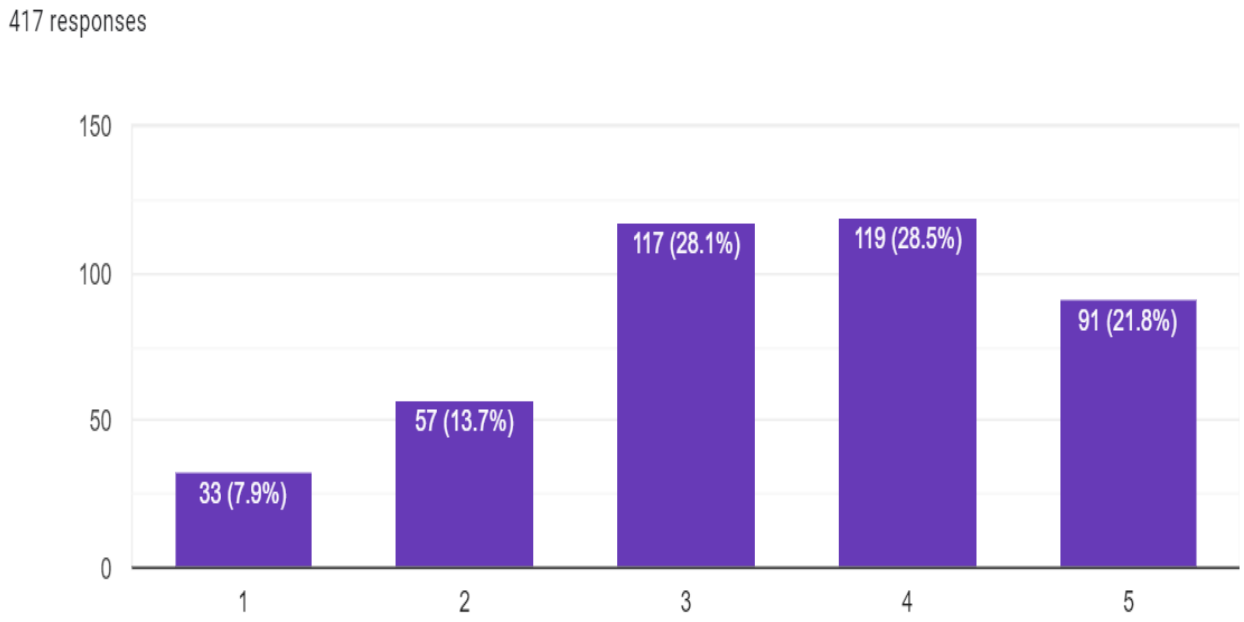

Izvor: Samostalna izrada autorice

Na postavljeno pitanje u anketi koje glasi „Moja organizacija pruža potporu u osobnom i profesionalnom razvoju svojih zaposlenika.“ Ispitanici su odgovorili sljedeće:

33 ispitanika, odnosno 7.9% je izrazilo da se u potpunosti ne slaže sa navedenom tvrdnjom.

57 ispitanika, odnosno 13.7% je izrazilo da se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

117 ispitanika, odnosno 28.1% je izrazilo da se niti slaže niti se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

119 ispitanika, odnosno 28.5% je izrazilo da se slaže s navedenom tvrdnjom.

91 ispitanik, odnosno 21.8% je izrazilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom.

Iz povratnih odgovora ispitanika možemo zaključiti da vlada potpora u osobnom i profesionalnom razvoju u njihovim organizacijama, dok se 21.6% ispitanika ne slaže ili se u potpunosti ne slaže sa tom tvrdnjom.

Grafikon 6: Transparentnost komunikacije između rukovodstva i zaposlenika istaknuta je u mojem radnom okruženju.

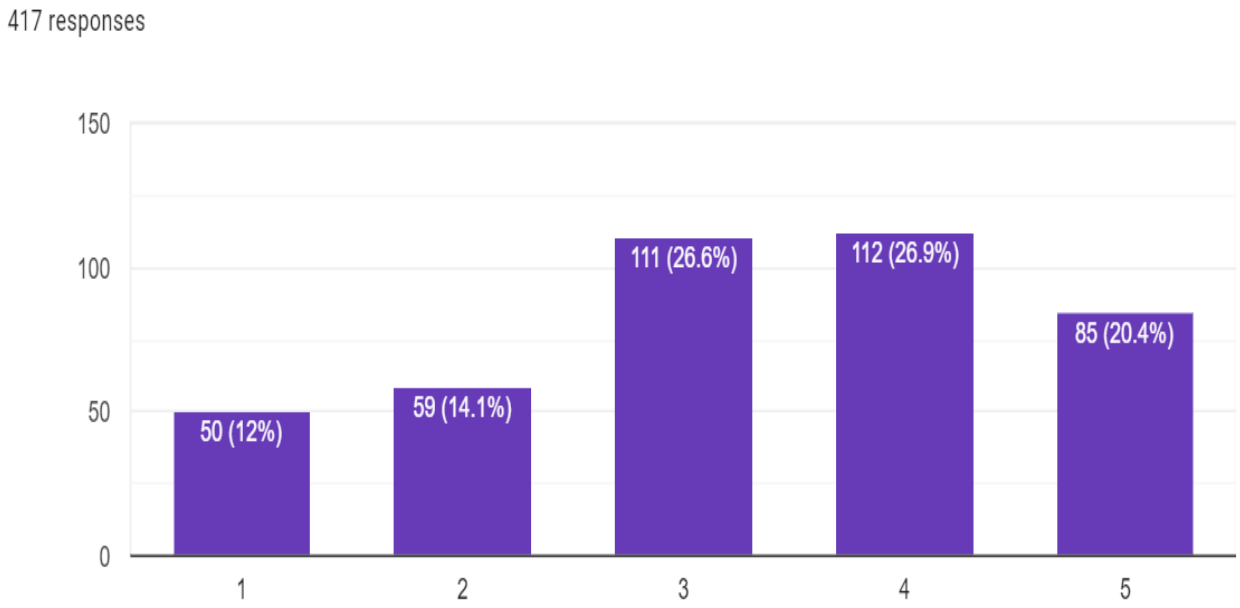

Izvor: Samostalna izrada autorice

Na postavljeno pitanje u anketi koje glasi „Transparentnost komunikacije između rukovodstva i zaposlenika istaknuta je u mojem radnom okruženju..“ Ispitanici su odgovorili sljedeće:

50 ispitanika, odnosno 12% je izrazilo da se u potpunosti ne slaže sa navedenom tvrdnjom.

59 ispitanika, odnosno 14.1% je izrazilo da se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

111 ispitanika, odnosno 26.6% je izrazilo da se niti slaže niti se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

112 ispitanika, odnosno 26.9% je izrazilo da se slaže s navedenom tvrdnjom.

85 ispitanika, odnosno 20.4% je izrazilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom.

Kod ovog anketnog pitanja možemo zaključiti da je u velikoj mjeri prisutna transparentnost između rukovodstva i zaposlenika u organizacijama ispitanika, ali isto tako ima veliki broj indiferentnih, dok je onih koji se ne slažu ili se u potpunosti ne slažu, prisutan manji broj u odnosu na pozitivne povratne odgovore.

Grafikon 7: Smatram da postoji ravnoteža između postizanja poslovnih ciljeva i osiguranja dobrobiti zaposlenika u mojoj organizaciji.

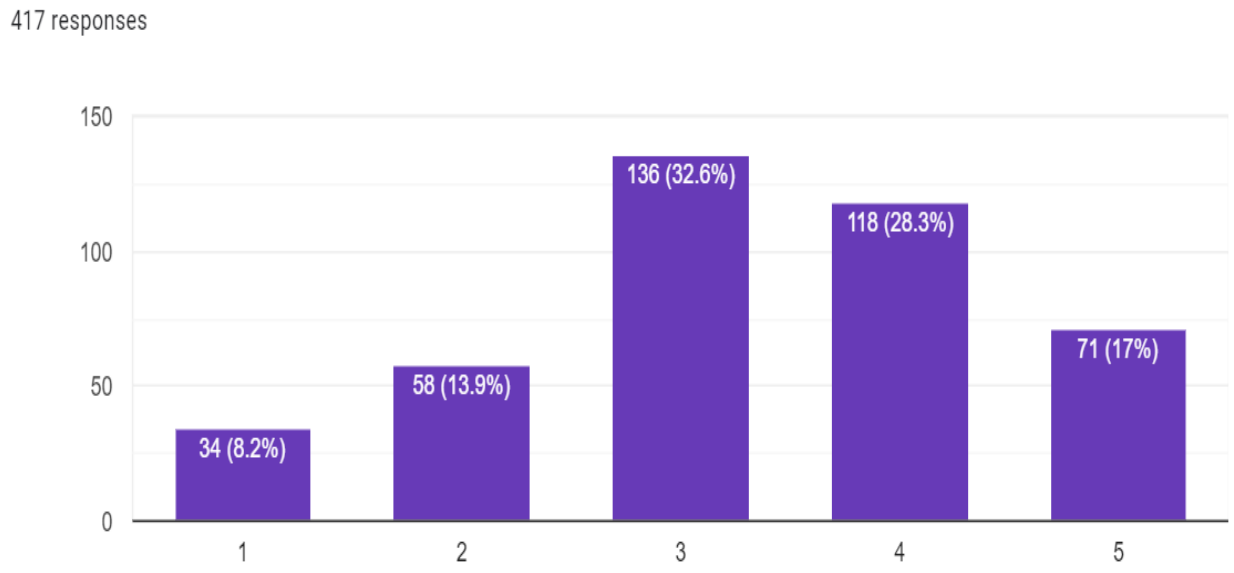

Izvor: Samopstalna izrada autorice

Na postavljeno pitanje u anketi koje glasi „Smatram da postoji ravnoteža između postizanja poslovnih ciljeva i osiguranja dobrobiti zaposlenika u mojoj organizaciji.“ Ispitanici su odgovorili sljedeće:

34 ispitanika, odnosno 8.2% je izrazilo da se u potpunosti ne slaže sa navedenom tvrdnjom.

58 ispitanika, odnosno 13.9% je izrazilo da se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

136 ispitanika, odnosno 32.6% je izrazilo da se niti slaže niti se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

118 ispitanika, odnosno 28.3% je izrazilo da se slaže s navedenom tvrdnjom.

71 ispitanik, odnosno 17% je izrazilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom

Kao i u prethodnom pitanju, možemo zaključiti da je veliki broj ispitanika indiferentan prema ravnoteži između postizanja poslovnih ciljeva i osiguranja dobrobiti zaposlenika u svojim organizacijama, ali ih se također veika većina izjasnila kao zadovoljnima trenutnim stanjem.

Grafikon 8: Moja organizacija ulaže sredstva u brigu za okoliš i promiče etičke vrijednosti u poslovanju.

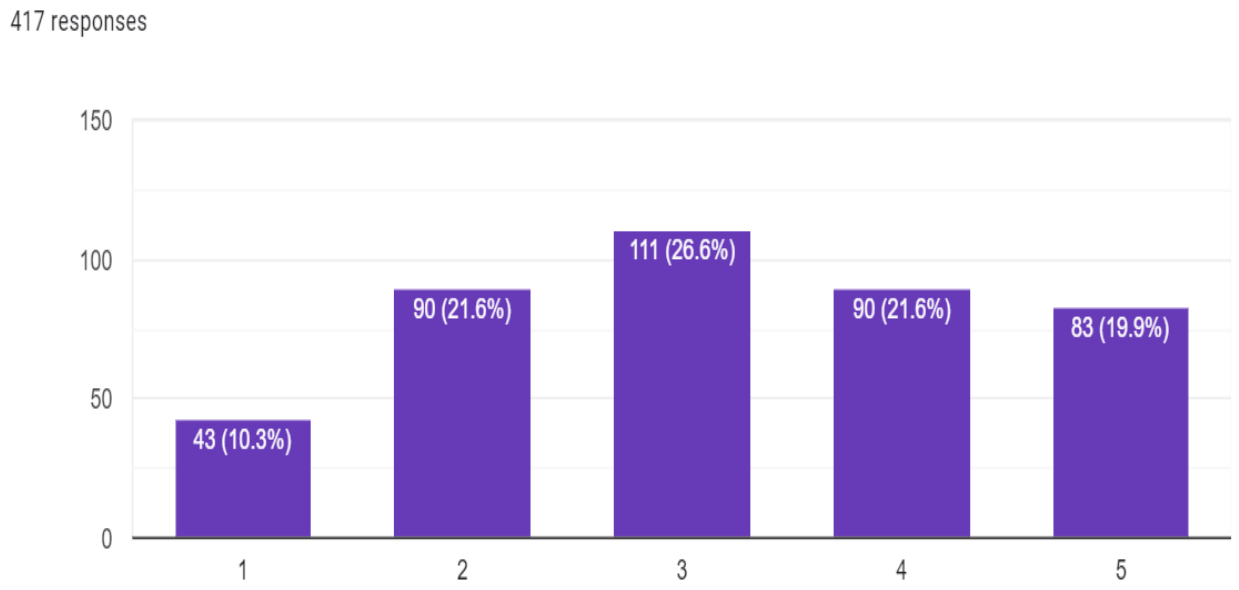

Izvor: Samostalna izrada autorice

Na postavljeno pitanje u anketi koje glasi „Moja organizacija ulaže sredstva u brigu za okoliš i promiče etičke vrijednosti u poslovanju.“ Ispitanici su odgovorili sljedeće:

43 ispitanika, odnosno 10.3% je izrazilo da se u potpunosti ne slaže sa navedenom tvrdnjom.

90 ispitanika, odnosno 21.6% je izrazilo da se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

111 ispitanika, odnosno 26.6% je izrazilo da se niti slaže niti se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

90 ispitanika, odnosno 21.6% je izrazilo da se slaže s navedenom tvrdnjom.

83 ispitanika, odnosno 19.9% je izrazilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom

Možemo zaključiti da su rezultati mješoviti kada je u pitanju briga za okoliš i promicanje etičkih vrijednosti. Sami smo svjesni da velika većina ljudi ne vodi brigu o okolišu što pokazuje i neetičnost pojedinca u odnosu prema prirodi. U humanističkom kapitalizmu, za razliku od postojećeg oblika kapitalizma, ulažu se sredstva u briga za okoliš. Moramo promijeniti paradigmu u ovom segmentu, inače svaki naš trud neće uroditi plodom, ako zanemarimo ovaj tako bitan aspekt.

Grafikon 9: Moja organizacija pruža priliku napredovanja po zaslugama.

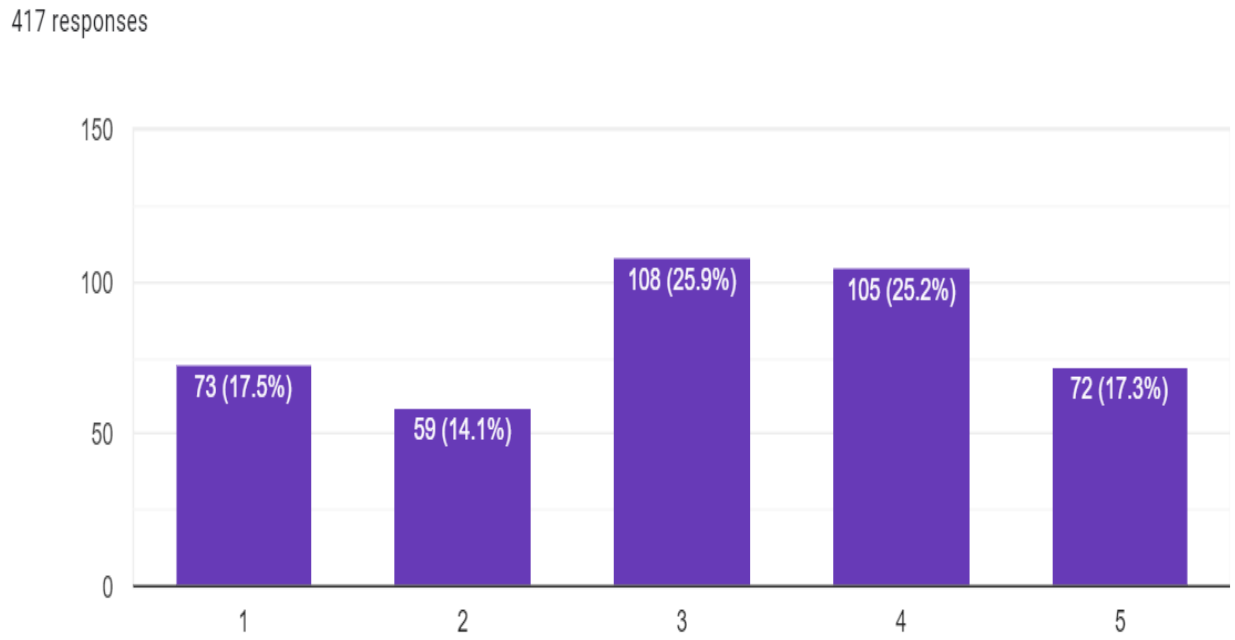

Izvor: Samostalna izrada autorice

Na postavljeno pitanje u anketi koje glasi „Moja organizacija pruža priliku napredovanja po zaslugama.“ Ispitanici su odgovorili sljedeće:

73 ispitanika, odnosno 17.5% je izrazilo da se u potpunosti ne slaže sa navedenom tvrdnjom.

59 ispitanika, odnosno 14.1% je izrazilo da se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

108 ispitanika, odnosno 25.9% je izrazilo da se niti slaže niti se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

105 ispitanika, odnosno 25.2% je izrazilo da se slaže s navedenom tvrdnjom.

72 ispitanika, odnosno 17.3% je izrazilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom

Iz priloženog vidimo da je najveći broj ispitanika indiferentan s tvrdnjom da njihova organizacija pruža priliku napredovanja po zaslugama, ali je isto tako i veći broj onih koji se slažu s tvrdnjom, od onih koji se ne slažu.

Grafikon 10: U mojoj se organizaciji primjenjuju sankcije u vidu otkaza ukoliko se netko od zaposlenika ne odnosi s poštovanjem prema drugima.

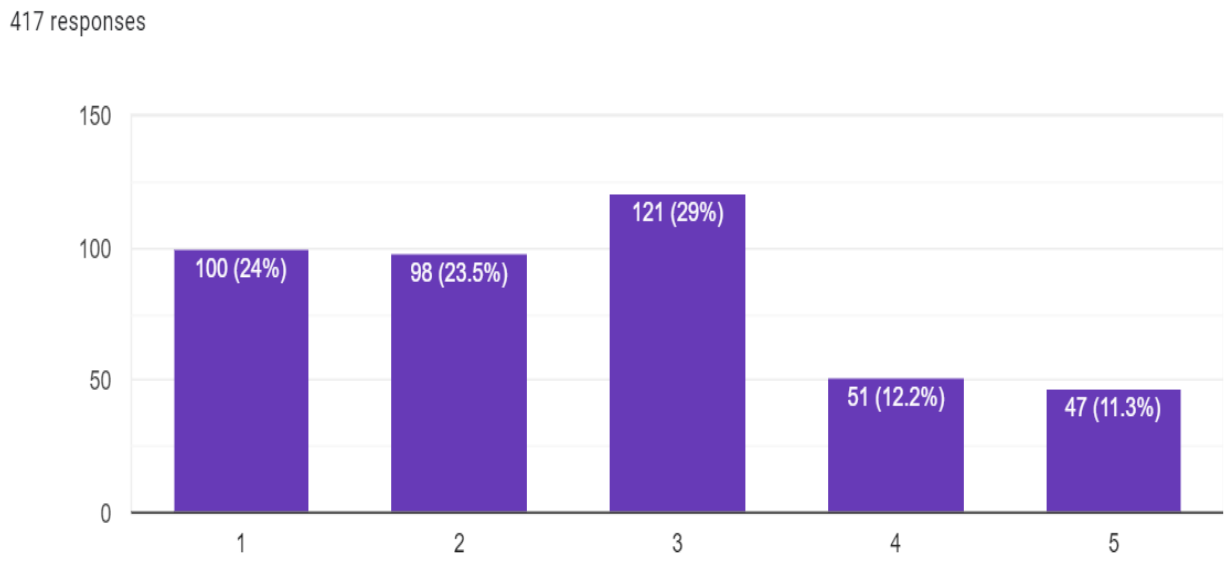

Izvor: Samostalna izrada autorice

Na postavljeno pitanje u anketi koje glasi „U mojoj se organizaciji primjenjuju sankcije u vidu otkaza ukoliko se netko od zaposlenika ne odnosi s poštovanjem prema drugima..“ Ispitanici su odgovorili sljedeće:

100 ispitanika, odnosno 24% je izrazilo da se u potpunosti ne slaže sa navedenom tvrdnjom.

98 ispitanika, odnosno 23.5% je izrazilo da se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

121 ispitanik, odnosno 29% je izrazilo da se niti slaže niti se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

51 ispitanik, odnosno 12.2% je izrazilo da se slaže s navedenom tvrdnjom.

47 ispitanika, odnosno 11.3% je izrazilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom

Iz navedenog možemo zaključiti da se u većini organizacija ne primjenjuju veće sankcije ukoliko se netko u organizaciji ne odnosi s poštovanjem prema drugima. Upravo ova stavka je jedan od kamena temeljaca upravljanja u tvrtci Brunello Cucinelli; kada se utvrdi da se netko ne odnosi s poštovanjem prema svom kolegi, automatski dobija otkaz. Cucinelli smatra da je ljudsko dostojanstvo najvrijednije i štiti ga pod svaku cijenu.

Grafikon 11: Moja organizacija potiče kreativnost tako što se njeguje ugodna radna atmosfera.

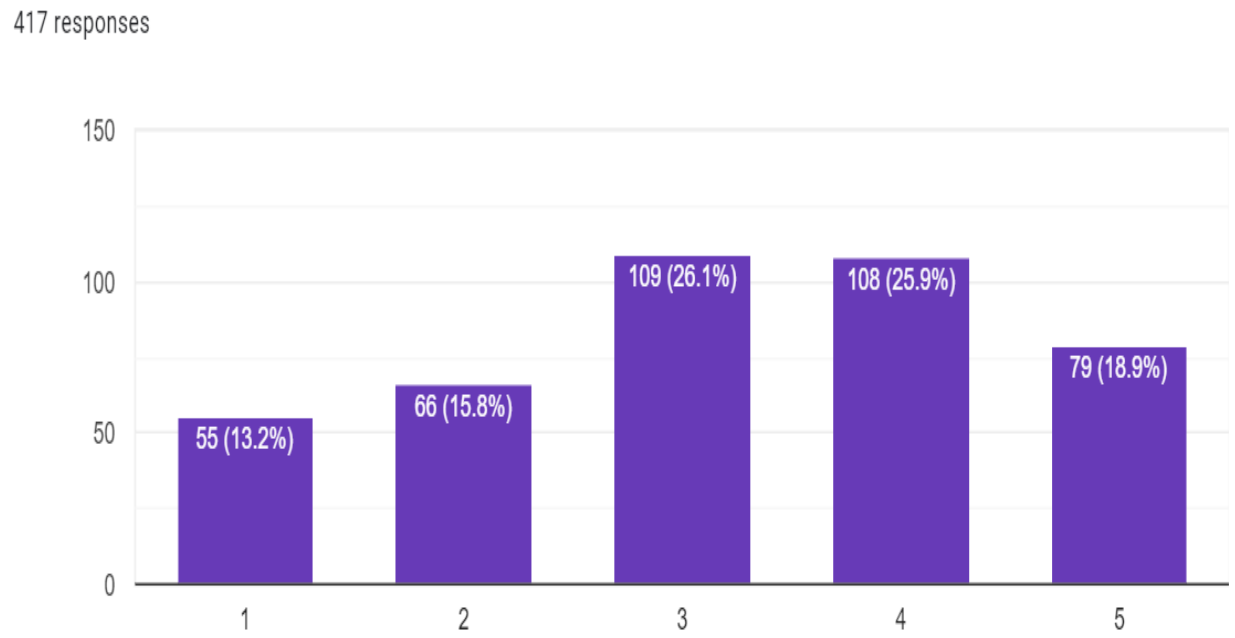

Izvor: Samostalna izrada autorice

Na postavljeno pitanje u anketi koje glasi „Moja organizacija potiče kreativnost tako što se njeguje ugodna radna atmosfera..“ Ispitanici su odgovorili sljedeće:

55 ispitanika, odnosno 13.2% je izrazilo da se u potpunosti ne slaže sa navedenom tvrdnjom.

66 ispitanika, odnosno 15.8% je izrazilo da se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

109 ispitanika, odnosno 26.1% je izrazilo da se niti slaže niti se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

108 ispitanika, odnosno 25.9% je izrazilo da se slaže s navedenom tvrdnjom.

79 ispitanika, odnosno 18.9% je izrazilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom

Navedeni podaci nam govore da se u velikoj većini organizacija potiče kreativnost tako da se njeguje radna atmosfera. Ovo je pozitivan podatak, jer samo u pozitivnoj radnoj atmosferi čovjekov duh može rasti. Ali moramo zamijetiti da ima i nezadovoljnih ispitanika, ali su oni u manjem broju u odnosu na zadovoljne što je veoma pozitivna stvar.

Grafikon 12: Zaposlenici u mojoj organizaciji uključeni su u proces donošenja poslovnih odluka i osjećaju se dijelom poslovnog uspjeha.

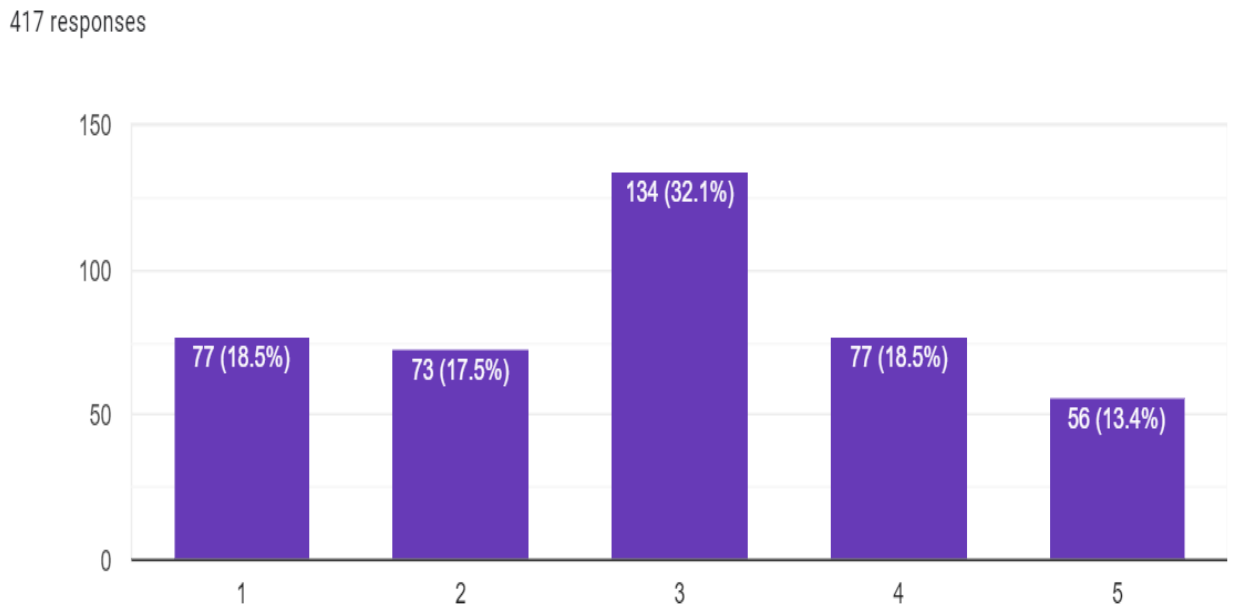

Izvor: Samostalna izrada autorice

Na postavljeno pitanje u anketi koje glasi „Zaposlenici u mojoj organizaciji uključeni su u proces donošenja poslovnih odluka i osjećaju se dijelom poslovnog uspjeha.“ Ispitanici su odgovorili sljedeće:

77 ispitanika, odnosno 18.5% je izrazilo da se u potpunosti ne slaže sa navedenom tvrdnjom.

73 ispitanika, odnosno 17.5% je izrazilo da se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

134 ispitanika, odnosno 32.1% je izrazilo da se niti slaže niti se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

77 ispitanika, odnosno 18.5% je izrazilo da se slaže s navedenom tvrdnjom.

56 ispitanika, odnosno 13.4% je izrazilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom

Velika većina ispitanika je izjavila da se niti slaže niti ne slaže s ovom izjavom. Možemo reći da je pojedincu gotovo pa svejedno u kojem se smjeru kreće organizacija i da nisu pretjeranu uključeni u sudjelovanje u poslovnim odlukama. To naravno ovisi od organizacije do organizacije

i menadžera na vodećim pozicijama; neke organizacije, većinski naravno, imaju autokratski stil vođenja, dok je onih s demokratskim stilom svakako manje.

Grafikon 13: Smatram da je poštivanje individualnih vrijednosti zaposlenika prisutno u mojem radnom okruženju.

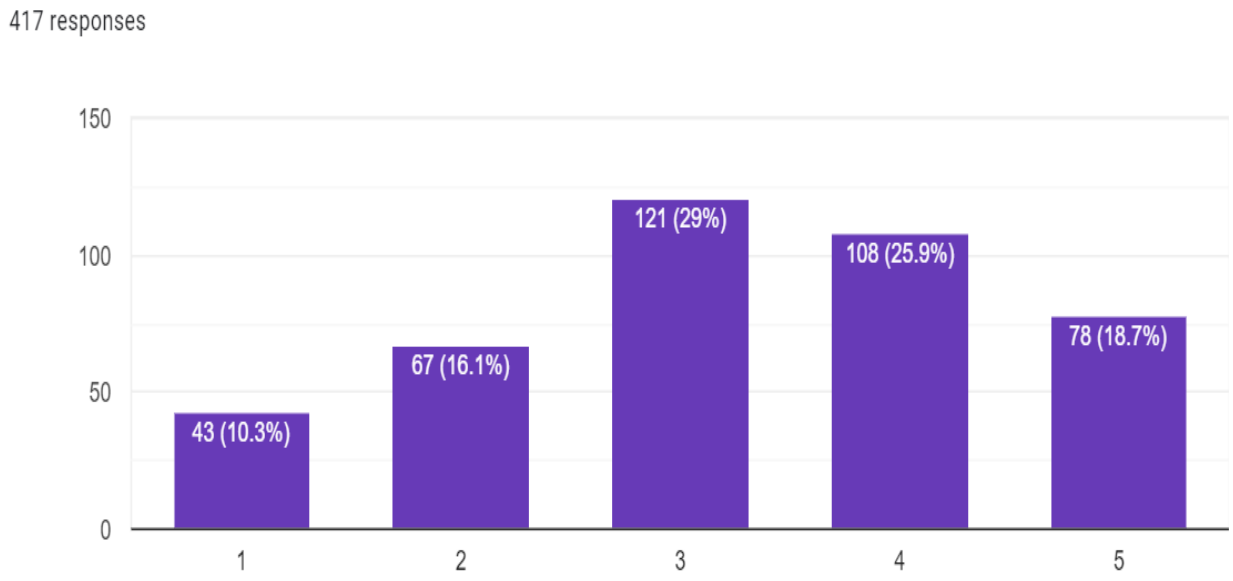

Izvor: samostalna izrada autorice

Na postavljeno pitanje u anketi koje glasi „.Smatram da je poštivanje individualnih vrijednosti zaposlenika prisutno u mojem radnom okruženju“ Ispitanici su odgovorili sljedeće:

43 ispitanika, odnosno 10.3% je izrazilo da se u potpunosti ne slaže sa navedenom tvrdnjom.

67 ispitanika, odnosno 16.1% je izrazilo da se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

121 ispitanik, odnosno 29% je izrazilo da se niti slaže niti se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

108 ispitanika, odnosno 25.9% je izrazilo da se slaže s navedenom tvrdnjom.

78 ispitanika, odnosno 18.7% je izrazilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom

Iz navedenog vidimo kako se u globalu poštuju individualne vrijednosti zaposlenika u organizacijama ispitanika. Veliki broj je indiferentnih, to možemo pripisati činjenici da se u većini slučajeva ne pridaje velika pažnja u prepoznavaje i njegovanje individualnih karakteristika pojedinca. U našoj je poslovnoj tradiciji zastupljen mentalitet profita, ali sve više ima pozitivnih

primjera dobre poslovne prakse, koja osim pukog lova za profitom, nastoji favorizirati svog radnika i njegovu dobrobit i razvoj.

Grafikon 14: Smatram da upravi moje organizacije profit nije najvažniji cilj, nego i opće dobro zaposlenika i društva.

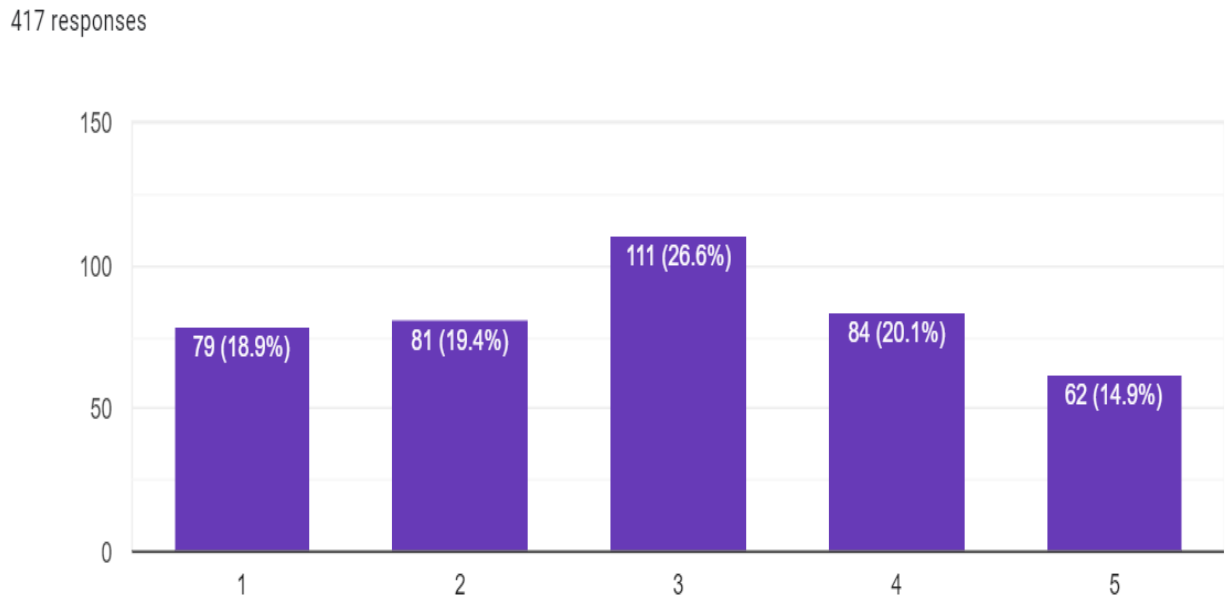

Izvor: Samostalna izrada autorice

Na postavljeno pitanje u anketi koje glasi „.Smatram da upravi moje organizacije profit nije najvažniji cilj, nego i opće dobro zaposlenika i društva.“ Ispitanici su odgovorili sljedeće:

79 ispitanika, odnosno 18.9% je izrazilo da se u potpunosti ne slaže sa navedenom tvrdnjom.

81 ispitanik, odnosno 19.4% je izrazilo da se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

111 ispitanika, odnosno 26.6% je izrazilo da se niti slaže niti se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

84 ispitanika, odnosno 20.1% je izrazilo da se slaže s navedenom tvrdnjom.

62 ispitanika, odnosno 14.9% je izrazilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom

Iz rezultata možemo iščitati da su rezultati pomiješani i da ova stavka varira od organizacije do organizacije s obzirom na podijeljenost rezultata.

Grafikon 15: Smatram da bi moja organizacija imala konkretne koristi proizašle iz primjene humanističkog kapitalizma (veće plaće, bolji radni uvjeti, održivo poslovanje).

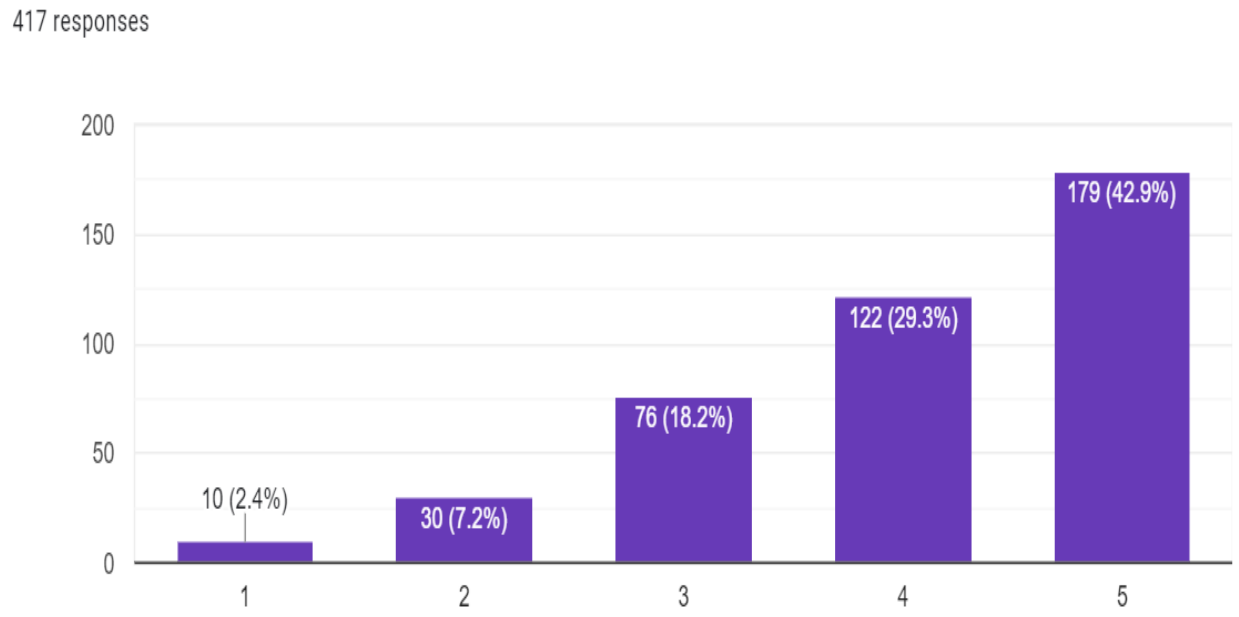

Izvor: Samostalna izrada autorice

Na postavljeno pitanje u anketi koje glasi „Smatram da bi moja organizacija imala konkretne koristi proizašle iz primjene humanističkog kapitalizma (veće plaće, bolji radni uvjeti, održivo poslovanje).“ Ispitanici su odgovorili sljedeće:

10 ispitanika, odnosno 2.4% je izrazilo da se u potpunosti ne slaže sa navedenom tvrdnjom.

30 ispitanik, odnosno 7.2% je izrazilo da se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

76 ispitanika, odnosno 18.2% je izrazilo da se niti slaže niti se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

122 ispitanika, odnosno 29.3% je izrazilo da se slaže s navedenom tvrdnjom.

179 ispitanika, odnosno 42.9% je izrazilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom

Kod tvrdnje vezane uz koristi proizašle iz primjene humanističkog kapitalizma veliki broj ispitanika se složio da bi njegovom primjenom organizacija imala konkretne koristi. Vidimo jednu vrstu zainteresiranosti u ovim odgovorima jer ovoliki monolitan odgovor pruža jasno uvid u privlačnost ideje humanističkog kapitalizma.

Grafikon 16: Smatram da je humanistički kapitalizam primjenjiv u mojoj organizaciji.

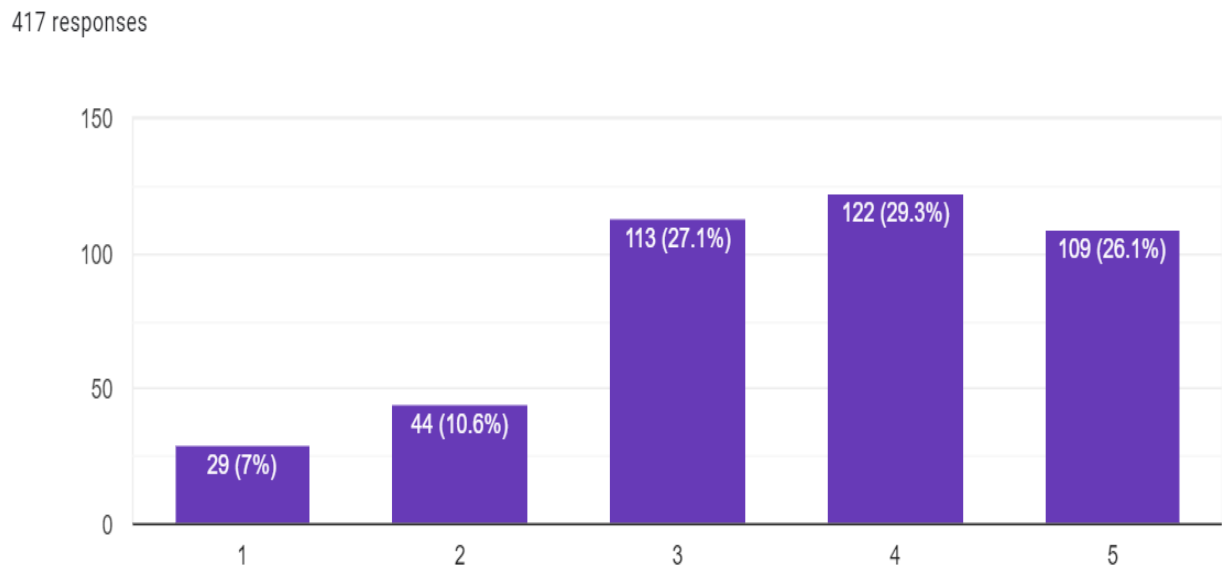

Izvor: Samostalna izrada autorice

Na postavljeno pitanje u anketi koje glasi „Smatram da je humanistički kapitalizam primjenjiv u mojoj organizaciji.“ Ispitanici su odgovorili sljedeće:

29 ispitanika, odnosno 7% je izrazilo da se u potpunosti ne slaže sa navedenom tvrdnjom.

44 ispitanika, odnosno 10.6% je izrazilo da se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

113 ispitanika, odnosno 27.1% je izrazilo da se niti slaže niti se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

122 ispitanika, odnosno 29.3% je izrazilo da se slaže s navedenom tvrdnjom.

109 ispitanika, odnosno 26.1% je izrazilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom

Iz navedenog vidimo da većinski broj ispitanika smata mogućom primjenu humanističkog kapitalizma. Moramo zamijetiti da je ujedno povećan broj indiferentnih u odnosu na prethodno pitanje. Možemo zaključiti da je uvijek prisutna određena skepsa, što ne mora biti nužno loše, nego govori o stvarnom stanju.

Na kraju provedenog istraživanja zaključuje se kako su su ispitanici (studenti, zaposlenici, menadžeri, voditelji i vlasnici) općenito zadovoljni sa trenutnim stanjem na tržištu rada u Republici Hrvatskoj. Anketa nam pokazuje kako su ljudi koji su u susretu s tržištem rada zadovoljni postojećim sustavom kapitalizma ako je suditi po njihovim povratnim odgovorima vezanim uz tvrdnje oko poštovanja radnika i njegovog dostojanstva, komunikacije između rukovodstva i radnika i sl. Oko tvrdnje vezane uz ulaganje sredstva u brigu za okoliš i promicanje etičkih vrijednosti u poslovanju, odgovor je bio šarolik. Iz toga vidimo da se briga o okolišu razlikuje u organizacijama i da je potrebno širiti ideju o održivom i etičkom poslovanju kao temelju razvoja bilo koje organizacije, nevezano uz prirodu poslovanja. Najveći broj ispitanika indiferentan s tvrdnjom da njihova organizacija pruža priliku napredovanja po zaslugama, ali je isto tako i veći broj onih koji se slažu s tvrdnjom, od onih koji se ne slažu. U većini se organizacija ne primjenjuju veće sankcije ukoliko se netko u organizaciji ne odnosi s poštovanjem prema drugima. Upravo ova stavka je jedan od kamena temeljaca upravljanja u tvrtci Brunello Cucinelli; kada se utvrdi da se netko ne odnosi s poštovanjem prema svom kolegi, automatski dobija otkaz. Cucinelli smatra da je ljudsko dostojanstvo najvrijednije i štiti ga pod svaku cijenu i ta je stavka veoma važna u tvrtci koja posluje humanistički. Podaci nam govore i da se u velikoj većini organizacija potiče kreativnost tako da se njeguje radna atmosfera. Ovo je pozitivan podatak, jer samo u pozitivnoj radnoj atmosferi čovjekov duh može rasti. Ali moramo zamijetiti da ima i nezadovoljnih ispitanika, ali su oni u manjem broju u odnosu na zadovoljne što je veoma pozitivna stvar. Velika većina ispitanika je izjavila da se niti slaže niti ne slaže s tvrdnjom oko uključenosti u poslovni proces. Možemo reći da je pojedincu gotovo pa svejedno u kojem se smjeru kreće organizacija i da nisu pretjeranu uključeni u sudjelovanje u poslovnim odlukama. To naravno ovisi od organizacije do organizacije i menadžera na vodećim pozicijama; neke organizacije, većinski naravno, imaju autokratski stil vođenja, dok je onih s demokratskim stilom svakako manje. Kod tvrdnje vezane uz koristi proizašle iz primjene humanističkog kapitalizma veliki broj ispitanika se složio da bi njegovom primjenom organizacija imala konkretne koristi. Vidimo jednu vrstu zainteresiranosti u ovim odgovorima jer ovoliki monolitan odgovor pruža jasno uvid u privlačnost ideje humanističkog kapitalizma.

6. ZAKLJUČAK:

U kontekstu suvremenog poslovnog svijeta, gdje se ekonomske, društvene i tehnološke dinamike neprekidno mijenjaju, pojavljuje se potreba za novim prspektivama i pristupima u poslovanju koji nisu samo profitabilni, već i odgovorni prema ljudima i društvu u cjelini. U tom kontekstu, koncept humanističkog kapitalizma, koji naglašava važnost integracije humanističkih vrijednosti s ekonomskim ciljevima, postaje sve značajniji. Analizom dostupne literature, empirijskih studija te analize poslovne prakse potvrđuje se da koncept humanističkog kapitalizma pruža održiv i efikasan okvir za poslovanje, koji integrira ekonomske ciljeve s humanističkim vrijednostima i socijalnom odgovornošću. Svjesna činjenice da u bližoj budućnosti, kako stvari stoje, neće doći do promjene oblika ekonomskog sustava kapitalizma u neki drugi, pravedniji, ekonomski sutav, jedina je nada da se poslodavci okrenu humanističkim poslovnim praksama. U radu je prikazan odnos uspjeha i stvarne sreće i prokazan je fantazam uspjeha. Jedina stvar kojoj čovjek treba težiti jest unutrašnja radost, a to ne može postići ukoliko se prema drugima ne odnosi pravedno, s poštovanjem i međusobnim uvažavanjem. Jedino možemo spoznati tko smo kroz drugu osobu – ona je naša razlika i ogledalo. Drugi nam je potraban da nas upotpuni i drugi čovjek mora biti naš cilj, a ne sredstvo. Nečastivi poslodavac ne može posjedovati unutrašnju radost, jer se ona ne može nastaniti kod takve osobe. Za radost je potrebno čisto srce i integritet; oni se ne vide, ali se odmah vidi tko ih nema! Mi kao pojedinci moramo težiti ka tome da budemo svoji i autentični, tada nam okolnosti ne mogu ništa. Snaga duha, koncept virtusa; odnosno vrline, je jače od svih okolnosti pred kojima se nalazimo. Kada posjedujemo znanje i integritet, tada smo slobodni. Nitko nam ne može oduzeti naše dostojanstvo i tek tada smo svjesni da se naša vrijenost ne mjeri količinom stvari koje posjedujemo nego onim neopipljivim, a srcu tako vidljivim, našim duhom i nesavršenosti koju trebamo prihvatiti i njegovati. Kapitalizam, odnosno konzumerističko društvo operira preko ideje o nedovoljnosti i slanjem subliminalnih poruka da mi, potrošači, moramo zadovoljiti imperativ koji je nametnut preko medija i koji je u startu nedostižan. Gospodin Brunello Cucinelli je pravi antipod svega negativnog na tržištu rada i općenito u modnoj industriji čiji je dionik. Njegova poslovna praksa i koncept humanističkog kapitalizma privukli su interes čak i najbogatijih kapitalista na svijetu; Jeffa Bezosa, Reida Hoffmana, Drewa Houstona, Dicka Costoloa i drugih. Taj inters je bio toliko jak da su ove ekonomske gromade došle u Solomeo,

talijansko selo, da bi pričali s Cucinellijem o humanizmu. Sagledavajući stanje u Republici Hrvatskoj na temu kapitalizma, svjedoči se promjenama u svijesti stanovništva i to u korist poticanja humanističkog poslovanja. Kako bi se sve na temelju primjera i istražilo, kroz rad se osvrt stavlja na stavove ljudi koji su u doticaju s tržištem rada. Kako bi se uvidjela i pozadina priče, ovaj rad je ponudio anketni upitnik usmjeren upravo studentima, zaposlenicima, menadžerima i vlasnicima. Empirijsko istraživanje provedeno je putem anketnog upitnika u razdoblju od 5.3.2024. do 12.4.2024. godine. Istraživanjem je obuhvatilo 417 ispitanika. Anketni upitnik se tako sastojao od 14 pitanja, zatvorenoga tipa. Sva anketna pitanja bila su strukturirana sukladno s ciljevima istraživanja, odnosno s načelima poslovanja Brunella Cucinellija da bi se uvidjela količina poklapanja s dosadašnjim kapitalističkim modelom, ali i pitanja vezana uz mogućnost primjene humanističkog kapitalizma u odnosu na trenutno stanje u njihovoj organizaciji. Rezultati istraživanja su pokazali da se prihvaća i ZNANSTVENA HIPOTEZA, koja glasi: Građani Republike Hrvatske; zaposlenici, menadžeri i vlasnici poduzeća, smatraju mogućom implementaciju humanističkog kapitalizma Brunella Cucinellija u praksi. Rezultati su pokazali da organizacije u Republici Hrvatskoj imaju većinski dobru i humanu poslovnu praksu, što je plodno tlo za razvoj humanističkog kapitalizma.

7. LITERATURA

Knjige:

1. Buber, M., *Ti i ja*, Grafopublik, Beograd, 1990.
2. Cucinelli, B., *Il sogno di Solomeo - La mia vita e l' idea del capitalismo umanistico,* Feltrinelli, Milano, 2018.
3. Frankl, V.E., *Nečujan vapaj za smislom,* Izdavač Naprijed, Zagreb, 1981.
4. Fromm, E., *Anatomija ljudske destruktivnosti;* Druga knjiga, Naprijed, Zagreb, 1980.
5. Fromm, E., *Bekstvo od slobode,* Neolit, Beograd, 1969.
6. Fromm, E., *Čovjek za sebe*, Naprijed, Zagreb, 1984.
7. Fromm, E., *Imati ili biti?,* Izdavač Naprijed, Zagreb, 1980.
8. Fromm, E., *Umijeće ljubavi,* Matica hrvatska, Zagreb, 1965.
9. Fromm, E., *Zdravo društvo*, Izdavač Naprijed, Zagreb, 1989.
10. Horkheimer, M. i Adorno, T., *Dijalektika prosvjetiteljstva,* Izdavač Veselin Masleša, Sarajevo, 1974. str. 149.
11. Huizinga, J., *Homo ludens – o podrijetlu kulture u igri*, Izdavač Naprijed, Zagreb, 1992.
12. Ivaniš, M., *Poslovna etika i duhovnost u procesu korporativnoga upravljanja*, Naklada Kvarner, Rijeka, 2015.
13. Kahneman, D., *Misliti, brzo i sporo*, Mozaik knjiga, Zagreb, 2013.
14. Latinčić, M., *Osobne priče i avanture jedne inamorane cure*, Udruga osoba s invaliditetom Sisačko – moslovačke županije, Sveti Ivan Zelina, 2023.
15. Parker, W.N.*, Economic History and the Modern Economist,* The London School of Economics and Political Science, 1986.
16. Piketty, T. *Kapital u 21. stoljeću*, Profil knjiga, Zagreb, 2014.
17. Primorac, I., *Politika i moral*, Kruzak, Zagreb, 2011.
18. Rousseau, J.J., *Rasprava o porijeklu i osnovama nejednakosti među ljudima – Društveni ugovor*, Školska knjiga, Zagreb, 1978.
19. Smith, A.*, Bogatstvo naroda – Istraživanje prirode i uzroka bogatstva naroda*, Poslovni dnevnik MASMEDIA, Zagreb, 2007.
20. Thackeray, W., *Sajam taštine*, Globus media, Zagreb, 2004.

21. Yung, S., *Moralni kapitalizam*, Hrvatsko udruženje menadžera i poduzetnika-CROMA, Zagreb, 2006.

Članci:

1. Porter, M.E. i Kramer, M.R., *Creating Shared Value – How to reinvent capitalism and unleash a wave of innovation and growth.*, Harvard Business Review, 2011.

2. Bazdan, Z., *Demokracija i ljudska prava – srce međunarodne ekonomije i politike,* Politička misao, Dubrovnik, Vol. XLV, (2008.), br. 3-4, str. 276.

3. Millionaire, Ingrosso, L*., Per essere credibile devi essere vero,* 2019., str.28.

4. Persivale, M., Corriere della Sera*, Torno a fare il contadino in Himalaya*, 2022., str. 33

5. LaRocca, D., *Journal of Religion and Business Ethics*, Vol. 3 (2015), Art. 9 str. 17.

Znanstveni radovi i financijska izvješča:

1. Brunello Cucinelli S.p.A., HALF-YEAR FINANCIAL REPORT AS AT 30 JUNE 2023, 2023.https://investor.brunellocucinelli.com/yep content/media/CUCINELLI_Semestrale_2023_web_EN.pdf

2. 2023 CONSOLIDATED NON-FINANCIAL STATEMENT PURSUANT TO ARTICLES 3 AND 4 OF ITALIAN LEGISLATIVE DECREE NO. 254 OF 2016 Approved by the Board of Directors of the Company Brunello Cucinelli S.p.A. on 14 March 2024, dostupno na: https://investor.brunellocucinelli.com/yep-content/media/Consolidated_Non-Financial_Disclosure_2023.pdf

3. Fumagalli, L., Povezanost zadovoljstva na poslu i opće sreće. Diplomski rad. Zagreb: Ekonomski fakultet, 2019.

4. Ribarić, A., Razvoj tržišta kroz povijest, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku, 2018.

5. Štivičić, Š., Oblikavanje feudalizma u zapadnoj Europi, Sveučilište u Zadru, 2016.

6. Stiplošek, P., Razvoj ekonomske misli u periodu merkantilizma, Sveučilište u Rijeci, Ekonomski fakultet, 2019.

7. Marunić, L., Od neoliberalizma do totalitarizma, Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet, 2018.

Internetske stranice:

1. Janjić, J., Biti čovek, Politika, dostupno na https://www.politika.rs/sr/clanak/557383/Biti-covek (15.3.2024.)

2. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. https://enciklopedija.hr/clanak/humanizam (22.4.2024.)

3. Cucinelli, B., Il giusto lavoro, https://www.brunellocucinelli.com/it/thoughts/a-fair-working-life.html (13.3.2024.)

4. Cucinelli, B., Ai Nostri Amabili Dipendenti, dostupno na: https://www.brunellocucinelli.com/it/decalogue/to-our-gracious-co-workers.html (20.3.2024.)

5. Leopardi, Dialogo della Moda e della Morte, dostupno na: https://giorgiobaruzzi.altervista.org/blog/leopardi-dialogo-della-moda-e-della-morte / (14.4.2024.)

6. Depressive Disorders – Switzerland, dostupno: https://www.statista.com/outlook/hmo/mental-health/depressive-disorders/switzerland (21.4.2024.)

7. Fashion united, Everything you need to know about: Brunello Cucinelli, dostupno: https://fashionunited.com/press/fashion/everything-you-need-to-know-about-brunello-cucinelli/2022071248597 (10.4.2024.)

8. Cucinelli, B., Le Origini dell'Impresa, dostupno na: https://www.brunellocucinelli.com/it/company/the-origins-of-the-company.html (15.4.2024.)

9. Dig.ni.fy., World vision, Winter issue, 2022., dostupno: https://investor.brunellocucinelli.com/yep-content/media/GENNAIO_22.pdf (19.4.2024.)

10. Hine, S., Why Jeff Bezos and a Dozen Tech Titans Made a Pilgrimage to Brunello Cucinelli's Italian Village, GQ, dostupno na: https://www.gq.com/story/brunello-cucinelli-jeff-bezos-solomeo-summit (22.4.2024.)

11. Cucinelli, B., La nostra idea di Capitalismo Umanistico e Umana Sostenibilità, dostupno na: https://www.brunellocucinelli.com/it/humanistic-capitalism-and-human-sustainability.html (22.4.2024.)

12. The Brunello and Federica Cucinelli Foundation and the Foro delle Arti, dostupno na: https://www.brunellocucinelli.com/en/the-foundation-and-foro-delle-arti.html (23.4.2024.)

POPIS GRAFIKONA, SHEMA I TABLICA

Shema 1: Utjecaj neoliberalnog kapitalizma na pojedinca.....18

Tablica 1: Prikaz odnosa ubojstava i samoubojstava prema državama…….....…..……31

Tablica 2: Prikaz ukupnog odnosa ubojstava i samoubojstava prema državama.....32

Tablica 3: Prikaz procijenjenog broja alkoholičara prema državama.....33

Tablica 4: Tijela korporativnog upravljanja.....38

Tablica 5: Posvećenost održivosti kroz vrijeme.....42

Tablica 6: Prihodi prema geografskim područjima.....50

Tablica 7: Univerzalni radni uvjeti.....65

Tablica 8: Izravni i neizravni GHG stakleničkih plinova.....67

Tablica 9: Demografska struktura ispitanika.....77

Grafikon 1: Analiza prihoda.....49

Grafikon 2: Primjer ekonomske održivosti.....62

Grafikon 3: Upoznat/a sam sa svojim pravima na svom radnom mjestu i osjećam se vrijednim/om na funkciji koju obavljam.....79

Grafikon 4: Smatram da su ljudske vrijednosti naglašene u poslovnim praksama moje organizacije i smatram da se odnos prema zaposleniku temelji na etičkim vrijednostima.....80

Grafikon 5: Moja organizacija pruža potporu u osobnom i profesionalnom razvoju svojih zaposlenika.....81

Grafikon 6: Transparentnost komunikacije između rukovodstva i zaposlenika istaknuta je u mojem radnom okruženju.....82

Grafikon 7: Smatram da postoji ravnoteža između postizanja poslovnih ciljeva i osiguranja dobrobiti zaposlenika u mojoj organizaciji.....83

Grafikon 8: Moja organizacija ulaže sredstva u brigu za okoliš i promiče etičke vrijednosti u poslovanju.....84

Grafikon 9: Moja organizacija pruža priliku napredovanja po zaslugama.....85

Grafikon 10: U mojoj se organizaciji primjenjuju sankcije u vidu otkaza ukoliko se netko od zaposlenika ne odnosi s poštovanjem prema drugima.....86

Grafikon 11: Moja organizacija potiče kreativnost tako što se njeguje ugodna radna atmosfera.....87

Grafikon 12: Zaposlenici u mojoj organizaciji uključeni su u proces donošenja poslovnih odluka i osjećaju se dijelom poslovnog uspjeha.....88

Grafikon 13:Smatram da je poštivanje individualnih vrijednosti zaposlenika prisutno u mojem radnom okruženju.....89

Grafikon 14: Smatram da upravi moje organizacije profit nije najvažniji cilj, nego i opće dobro zaposlenika i društva.....90

Grafikon 15: Smatram da bi moja organizacija imala konkretne koristi proizašle iz primjene humanističkog kapitalizma (veće plaće, bolji radni uvjeti, održivo poslovanje).....91

Grafikon 16: Smatram da bi moja organizacija imala konkretne koristi proizašle iz primjene humanističkog kapitalizma (veće plaće, bolji radni uvjeti, održivo poslovanje).....92

POPIS PRILOGA

ANKETNI UPITNIK

Istraživanje mogućnosti primjene humanističkog kapitalizma

Dobrodošli u anketu koja istražuje perspektive i primjene humanističkog kapitalizma, posebno s naglaskom na filozofiju poslovanja Brunella Cucinellija! **Humanistički kapitalizam predstavlja poslovni pristup koji stavlja ljudske vrijednosti u središte organizacije, teži postizanju ravnoteže između poslovnog uspjeha i dobrobiti zaposlenika i društva.** Brunello Cucinelli, poznat po svojoj posvećenosti humanističkim principima, zagovara stvaranje radnih mjesta koja potiču osobni i profesionalni razvoj zaposlenika, potiču kreativnost te promiču etičnost i društvenu odgovornost.

Ova anketa ima za cilj bolje razumjeti kako zaposlenici doživljavaju i percipiraju primjenu humanističkih vrijednosti unutar radnog okruženja te koji su potencijalni benefiti takvog pristupa. Vaša iskustva i mišljenja ključna su kako bih dobila dublji uvid u perspektivu i moguće primjene humanističkog kapitalizma u praksi, nadahnutog vizijom Brunella Cucinellija.

Ispunjavanje ankete traje 5 minuta!

Anketa je u potpunosti anonimna!

Hvala Vam na sudjelovanju!

SPOL

- Muško
- Žensko

DOB

- 18 - 24
- 25 - 39
- 40 - 54
- više od 55 godina

TRENUTNI RADNI STATUS

- Student
- Zaposlenik
- Menadžer ili voditelj tima
- Vlasnik

UKUPNI RADNI STAŽ

- Manje od 1 godine
- 1 – 5 godina
- 6 – 10 godina
- 11 – 15 godina
- 16 godina i više

1/14 Upoznat/a sam sa svojim pravima na svom radnom mjestu i osjećam se vrijednim/om na funkciji koju obavljam.

Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

2/14 Smatram da su ljudske vrijednosti naglašene u poslovnim praksama moje organizacije i smatram da se odnos prema zaposleniku temelji na etičkim vrijednostima.

Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

3/14 Moja organizacija pruža potporu u osobnom i profesionalnom razvoju svojih zaposlenika.
Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

4/14 Transparentnost komunikacije između rukovodstva i zaposlenika istaknuta je u mojem radnom okruženju.

Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

5/14 Smatram da postoji ravnoteža između postizanja poslovnih ciljeva i osiguranja dobrobiti zaposlenika u mojoj organizaciji.

Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

6/14 Moja organizacija ulaže sredstva u brigu za okoliš i promiče etičke vrijednosti u poslovanju.

Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

7/14 Moja organizacija pruža priliku napredovanja po zaslugama.

Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

8/14 U mojoj se organizaciji primjenjuju sankcije u vidu otkaza ukoliko se netko od zaposlenika ne odnosi s poštovanjem prema drugima.

Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

9/14 Moja organizacija potiče kreativnost tako što se njeguje ugodna radna atmosfera.

Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

10/14 Zaposlenici u mojoj organizaciji uključeni su u proces donošenja poslovnih odluka i osjećaju se dijelom poslovnog uspjeha.

Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

11/14 Smatram da je poštivanje individualnih vrijednosti zaposlenika prisutno u mojem radnom okruženju.

Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

12/14 Smatram da upravi moje organizacije profit nije najvažniji cilj, nego i opće dobro zaposlenika i društva.

Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

13/14 Smatram da bi moja organizacija imala konkretne koristi proizašle iz primjene humanističkog kapitalizma (veće plaće, bolji radni uvjeti, održivo poslovanje).

Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)

14/14 Smatram da je humanistički kapitalizam primjenjiv u mojoj organizaciji.

Ponuđeni odgovor: (1 - u potpunosti se ne slažem – 5 - u potpunosti se slažem)